

ROMAN FRANC

Kateřina Svobodová
Teoretická bakalářská práce
Opava, 2022

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ROMAN FRANC

KATEŘINA SVOBODOVÁ

Opava, 2022

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ROMAN FRANC

KATEŘINA SVOBODOVÁ

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí diplomové práce: prof. PhDr. Vladimír Birgus
Oponent: doc. Mgr. Václav Podestát

Opava, 2022

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2021/2022

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Kateřina Svobodová, DiS.

UČO: 46028

Program: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Obor: Tvůrčí fotografie

Téma práce: T: Roman Franc

Téma práce anglicky: T: Roman Franc

Zadání: Fotografická tvorba Romana France, zpracování dostupných materiálů nejen prostřednictvím informací z literatury a z internetu, ale i prostřednictvím pravidelných rozhovorů.

Literatura:
Roman Franc: Karel Novák: naturismus ve fotografii, 2010,(teoretická bakalářská práce)
Roman Franc: Dva póly naturistické fotografie: Karel Novák - Jock Sturges, (teoretická magisterská práce)
Roman Franc: House of essens - autorska kniha
Pavel Jurda: Jmenuji se hladový bizon = My name is Hungry, 2017
Pictura Gallery: Velvet Generations
2021, Watch the Birdie
2017, Sight Lines, Pictura Gallery, Bloomington
2015, YOU:Never too close, published book for the You: Never too close show in NY

Vedoucí práce: prof. PhDr. Vladimír Birgus

Datum zadání práce: 22. 4. 2022

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT

Ve své práci se zaměřuji na osobnost brněnského fotografa Romana France a na jeho fotografickou tvorbu. Odhaluji jeho přístup k fotografii, představuji jeho život a dílo. Práce je doplněna o slova lidí kteří jej znají nebo s ním spolupracují.

KLÍČOVÁ SLOVA

fotografie
fotografická tvorba
portréty
naturismus
velký formát
skupinové portréty

ABSTRACT

In my work, I focus on the personality of the photographer Roman Franc from Brno and his photographic creation. I reveal his approach to photography, I present his life and work. My thesis is supplemented by the words of people, who know him or cooperate with him.

KEYWORDS

photo
photographic creation
portraits
naturism
large format
group portraits

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem práci vykonal samostatně a uvedl všechny použité zdroje.

SOUHLAS

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

PODĚKOVÁNÍ

Především bych chtěla poděkovat Romanu Francovi za jeho neuvěřitelnou vstřícnost a otevřenost při poznávání všech rodinných, životních aspektů ovlivňujících jeho osobnost a fotografickou tvorbu. Za pomoc, usměrnění této práce a psychickou podporu. Díky tomu všemu se psaní bakalářské práce stalo radostí, vykouzlením úsměvu na tváři, potěšením oka a duše. Jsem ráda, že jsem měla možnost nahlédnout do tvorby tohoto výjimečného fotografa.

Mé poděkování patří též prof. PhDr. Vladimíru Birgusovi za odborné vedení mé práce, nasměrování a cennou korekci.

Ráda bych poděkovala prof. ak. mal. Otakaru Karlasovi za jeho trpělivost při konzultacích a za to, že jeho prostřednictvím jsem tak měla možnost poznávat krásu typografie a grafiky.

Poděkování patří taktéž Milanu Nedvědovi za jeho čas a konečnou grafickou úpravu této práce.

Děkuji také Mgr. Antonínu Továrkovi, tchánovi Romana France, za pečlivou a důkladnou jazykovou korekturu.

Nemalé poděkování patří všem osloveným, kteří byli ochotní mi poskytnout svůj náhled na fotografickou tvorbu Romana France.

A na závěr děkuji mému partnerovi Janovi za toleranci při psaní mé práce a za rodinné zázemí.

OBSAH

1	Úvod
3	1. Dětství, mládí a fotografické začátky
18	2. Institut tvůrčí fotografie
35	3. Naturismus ve fotografii, Karel Novák, Jock Sturges
37	4. Kurátorská činnost a výstava *Přirozeně: Sturges-Novák*
47	5. Divadlo Husa na provázku, Václav Havel, Forum 2000
62	6. Amerika
70	7. Sokolové: Věrná garda
80	8. Výstavy: *YOU: Never Too Close*, *Velvet Generation*
89	9. Indiáni kmene Navaho, Černý kůň a Hladový Bizon
96	10. House of Essens
102	11. Skupinové portréty
128	12. Projekty, projekty a zase projekty… (Kateřina Šedá, Denisa Nová, Vila Tugendhat a Anne Glassner, Vilem Spilka Quartet, Horňácká muzika Petra Mičky, Struny podzimu, TIC Brno, Zbrojovka)
158	13. My Little Miracles
167	14. Autoportréty
172	15. Výstavy: *Sight Lines*, *Watch The Birdie!*
178	16. Pedagogická činnost
183	Závěr
184	Přehled výstav, fotografických publikací a činností
186	Seznam použité literatury a zdrojů
188	Jmenný rejstřík

ÚVOD

Tvorba Romana France se vyznačuje jemným humorem a citlivým přístupem k snímanému tématu. Portréty lidí, stylizovaných do různorodého prostředí, neztrácejí nic ze své přirozenosti a osobitosti. Hravá kompozice, nápaditost a umístění portrétovaného, to vše zarámované nejen do čtverce a snímané analogovou kamerou na film. Vyvolané pěkně po staru, s vůní chemikálií.

"Způsob vidění, to je to, co se počítá a co je podmiňováno tvůrcovým přístupem." (Edward Weston)

Romanovo vidění je podmíněno dlouhodobějším pozorováním a poznáváním lidí či místa. Vcítěním se do tématu a okolního prostředí, seznámením se s tím co ovlivňuje. To vše následně dává vzniknout výslednému obrazu. Vše je v pravou chvíli snímáno s klidem a rozvážností. V okamžiku zmáčknutí spouště se zastavil čas.

Z rodinného archivu Romana France

1. DĚTSTVÍ, MLÁDÍ A FOTOGRAFICKÉ ZAČÁTKY

Roman Franc se narodil 11. 6. 1983 v Brně. Své dětství prožil v městském prostředí moravské metropole a v Jasenici u Velké Bíteše, kam jezdíval s rodinou přes léto nebo o víkendech. Na venkově prožíval různá dětská dobrodružství, která jej velmi ovlivnila.

„*Poznával jsem tam, co jsem ještě neznal. Dobrodružství, myslivce, hasiče, ježdění na pionýru, to, co ve městech zkrátka nezažiješ. A to mě vlastně formovalo, vzbuzovalo nostalgii a nutilo mě se tam vracet.*“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Z blízké rodiny se nikdo výtvarnému umění nebo fotografii nevěnoval. Maminka pracovala jako sekretářka, otec rozvážel různé zboží a po roce 1989 si otevřel malou firmu. Už během dětství Roman poznával, že vztahy mezi lidmi mohou být i velmi komplikované. Rodiče, prarodiče se v jeho útlém věku rozvedli a v životě malého Romana nastaly výrazné změny. Rodina se rozrostla o nového tatínka, o sourozence – sestřičku Kačku a brášku Adama, ale i o nového dědečka Jendu, který byl amatérským fotografem. Od dědečka dostal i svůj první Flexaret V. Fotokomoru objevil Roman v domě, kde dříve bydleli, v Horní ulici v Brně.

„*Tam dole v kočárkárně byla fotokomora, kterou jsem jednou objevil. Byla zaprášená, nepoužitá a já jsem se ji snažil nějak obnovit. Ještě s pomocí pana Pěničky, což byl kamarádův tatínek, fotoamatér.*“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Často navštěvoval i fotografický obchod na Pekařské ulici, kde prodávala paní Procházková, která se o své zkušenosti s fotografií a jejím zpracováním vždy ráda podělila.

Po absolvování základní školy začal Roman navštěvovat gymnázium na Vídeňské ulici v Brně. Na střední škole, ve druhém ročníku, byl jedním z výletů i vícedenní zájezd do Chorvatska. Roman ve svých začátcích zachycoval především portréty svých spolužáků, romantické scenérie, včetně západu slunce. Zkrátka vše, co mu přišlo tehdy podstatné a dnes na to má úsměvné vzpomínky. Cestování se stalo snem a radostí, tak, jako poznávání jiných kultur a lidí. Zanedlouho dostal od tatínka větší fotoaparát Praktica. Než bylo Romanovi osmnáct let, tak spolu s vlastním otcem, taktéž Romanem Francem, podnikli cestu, do hlavního města Malajsie Kuala Lumpuru a do Singapuru. Otec často trávil svůj čas pracovně v hotelu a tak se Roman toulal po městě sám a své záběry zaměřil na různá tajemná, objevená zákoutí neznámého města. Už v té době byl velmi komunikativní, otevřený, odvážný nebo jak spíše zdůrazňuje naivní.

„Tak jsem třeba odjel z města s nějakým borcem do nějaké vesnice v džungli. On mě pak zamkl u sebe v domě a já jsem musel utéct zadním oknem. Vůbec nevím, co se mnou zamýšlel, a jsem rád, že jsem to nezjistil. Nebo jsem se dostal do mešity a dal se do řeči s lidmi, kteří tvrdili, že jsou od Talibanu." (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Jistý druh naivity, zvědavosti, touhy po poznávání si Roman nese po celý svůj život a tyto vlastnosti jsou zároveň jeho hnacím motorem. V posledním ročníku na střední škole uspořádal svou první výstavu snímků ze svých cest. Při výběru a realizaci jej podpořila učitelka výtvarné výchovy. Velký vliv na Romana měl zejména jeho učitel dějepisu a třídní Radek Talafa. Držel nad ním ochrannou ruku a mírnil dopady různých důtek nebo poznámek. Během střední školy měl Roman známky spíše průměrné až podprůměrné, ale rebelská, neústupná povaha zavinila, že odmaturoval jako jeden z nejlepších žáků školy s vyznamenáním.

„Dokonce i kuchařky ve školní jídelně se divily a daly mi větší porci rizota."
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Mimo školu se rád věnoval sportu, zejména atletice. Vynikal na kratších tratích, na stovce, dvoustovce i v hale na 60 metrů. Vztah ke sportu, a tím i posilování pevné vůle, snaha dosáhnout lepších výsledků, dotvářely nepřímo Romanovu osobnost.

Po střední škole, částečně ovlivněn i rozhodováním svých spolužáků, uvažoval Roman nejprve o studiu práva, sociologie nebo dokonce o ekonomii. Osud tomu však chtěl jinak. A jako první vše předznamenala učitelka matematiky Jindřiška Veselská, starší dáma, zasloužilá a přísná profesorka, zabalená do věčného cigaretového dýmu, když prohlásila: „*Ty, takový blbeček, se dostaneš maximálně na hopsologii.*" A tak se také později stalo. Roman úspěšně složil zkoušky na Masarykovu univerzitu – na Fakultu sportovních studií, kde začal studovat kombinovaný obor: Animátor pohybových aktivit a Základy společenských věd (Pedagogická fakulta).

První léto po maturitě, spolu s učitelem dějepisu, s blízkým kamarádem Máriem a s dalšími spolužáky, podnikli cestu na čtrnáct dní do Rumunska. Následující rok pak cestovali téměř měsíc po Arménii. Prvotním záměrem bylo především poznávání zajímavých míst, památek a kultury, seznámení se s tím, jak obyvatelé žijí a užít si dobrodružství. To se naskytlo hned vzápětí. Cestovali vlakem do Istanbulu, stopem do Tbilisi a přes noc do Jerevanu, kde je zatkla policie. Nasedli totiž k nesprávné osobě do auta, nechtěli jí už dát nic navíc a ta je zavezla k policejní stanici, kde tvrdila, že byla okradena. Naštěstí měl Roman kamarádku z Arménie, která jim poskytla před cestou svůj telefon, ať volá, když budou v úzkých. Její příbuzný byl v Arménii soudcem a tak stačil pro vysvětlení jeden telefonát. Na svých cestách spali například na úpatí hory Aragac s pastevci v jedné posteli, nebo u lidí, které potkávali. Fotografování zde Romana zcela uchvátilo. V porovnání s předchozími záběry z cest byla tato tvorba jiná. Zajímavější, akční, spontánní, nebojácná. Začínaly vznikat velmi zajímavé

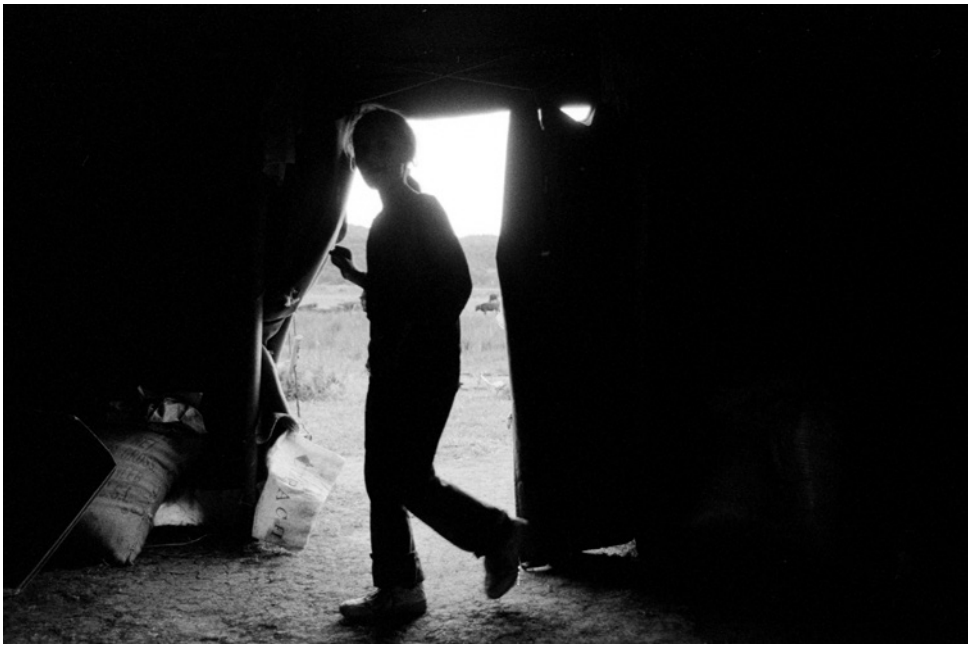

Roman Franc, ze souboru *Arménie*, 2007

a vypracovanější záběry, snímané zrcadlovkou Minoltou Dynax 5, kterou si zakoupil jako dárek od rodičů k maturitě. Vznikaly spontánně ze všeho, kam jak říká: „*strkal nos.*“

„*To byla taková exotika, takový vysněný sen. Vzal jsem si s sebou černobílé i barevné filmy, měl jsem základní objektiv 24-70 mm. Tady už to byl takový zlom. Neměl jsem žádné zábrany. Ke všemu jsem se přiblížil a nebál jsem se. Fotil jsem jak ďas a nafotil snad 20 filmů a víc. Dokonce jsem tam začal už i trochu inscenovat svého kamaráda Maria.*“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Snímky z Arménie byly v jeho tehdejší tvorbě zlomové a pro Romanovo další směřování zásadní. K jejich analýze se ještě vrátíme.

Na fakultě se během bakalářského studia zapsal do volitelného semestrálního předmětu Žurnalistická fotografie, kterou v té době vedl Vojtěch V. Sláma, student a pozdější absolvent Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě (ITF). S urputností sobě vlastní získával Roman o fotografii mnohé poznatky, prohluboval tím své znalosti a rozvíjel svou kreativitu. V dubnu 2006, během předmětu s Vojtěchem Slámou, uspořádal i svou, řekněme v pořadí druhou, fotografickou výstavu v kavárně Spolek. Snímky vytvořil z pochodu neonacistů, kam se nenápadně infiltroval, ale před tím si nejprve oholil hlavu a oblékl se do černého, aby lépe splynul s davem. Tak vznikla velmi sugestivní reportáž a vnitřní záběry účastníků pochodu.

„Byla to silná zkušenost, nečekaně jsem se do toho položil, fotil jsem bezprostředně a dostal jsem vodním dělem. Na vernisáž jsem pozval ombudsmana a diskutovali jsme o tom, jak by mohlo město pochodům zabránit.“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Výstava nesla název *Vykřičení* a uskutečnila se i díky Paulu Lerchovi, který ho oslovil a s výstavou pomáhal. Při organizování výstavy se blíže seznámil i se svou budoucí manželkou Helenou, kterou rád přezdívá „Helium.“ Helena chodila na stejné gymnázium, jen o rok níže a posléze na Fakultu sociálních studií Masarykovy univerzity. Seznámil je spolu kamarád Jan Motal, spolužák ze střední školy. Na výstavě fotografií z pochodu neonacistů, pak díky ní, hrála i domluvená romská kapela.

„Nepotkat mé Helium, učil bych někde tělocvik, nebo byl někde v hotelu a dělal pohybového animátora. Já jsem byl ten v mikině Adidas a ten, co chodil v teplákách. Naopak Hela byla ta, která se vždy o kulturu a umění

Roman Franc, ze souboru *Vykřičení*, Brno, 2006

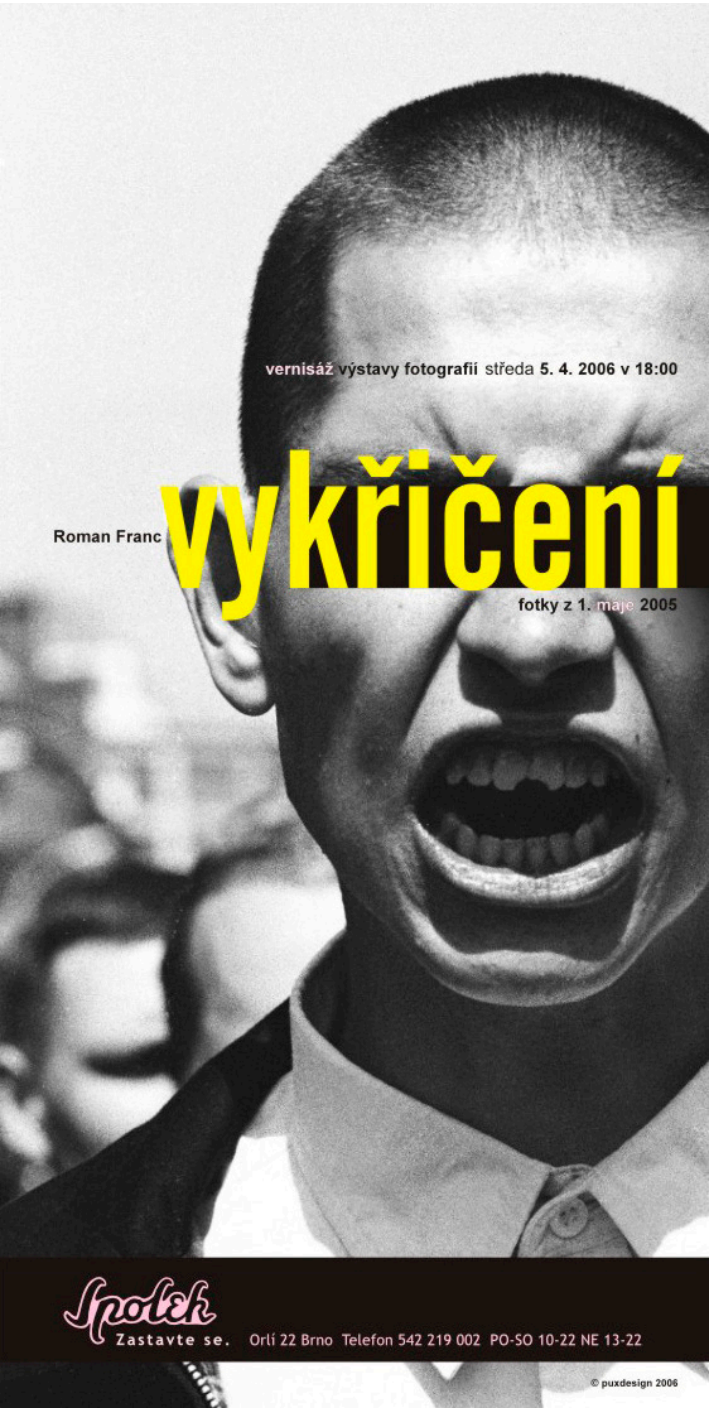

Roman Franc, ze souboru *Vykřičení*, úvodní snímek a pozvánka na výstavu, Brno, 2006

zajímala. Četla jak ďas, chodila do divadel, na koncerty, opery, výstavy.“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Svou fotografickou vášeň zužitkoval Roman i ve své pozdější magisterské teoretické diplomové práci na Masarykově univerzitě v Brně, když už v té době byl zároveň i studentem na Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě. Přijímací zkoušky na Institut byly ve stejném termínu jako navazující zkoušky na magisterské studium Masarykovy univerzity.

„Měl jsem štěstí, tehdejší proděkan Vladimír Jůva mi vyhověl a dal mi výjimečný náhradní termín. Nikdy mu to nezapomenu.“
(Rozhovor s Romanem, Francem, 2022)

Magisterské studium na Masarykově univerzitě zakončuje Roman v roce 2009. Jeho teoretická diplomová práce na Katedře pedagogiky sportu Fakulty sportovních studií nesla název: *Analýza sportovní fotografie v Brněnském deníku*. Vedoucím práce byl doc. PhDr. Vladimír Jůva, CSc., oponentem doc. Aleš Sekot.

Roman se ve své práci zabývá vlivem masových médií a zkoumá jejich působení na společnost. Zaobírá se zejména pozicí sportu ve společnosti, jeho vlivem na socializaci jedince. Propojuje sport se způsobem jeho šíření v mediích, zaměřuje se na charakteristiku sportovní fotografie. Ve své praktické části využívá rozhovoru se sportovními redaktory a provádí vlastní šetření, při kterém analyzuje vybrané dokumenty, sleduje počet a plochu fotografií v novinách, přiřazuje jednotlivé kategorie a následně zjišťuje počet jejich zastoupení.

Ve své diplomové práci mimo jiné předkládá jako ilustraci i výběr ze svého souboru romských sportujících dětí, kdy dokumentuje jejich volnočasové aktivity a které v průběhu času poznal. Mimo jiné využil snímky ze souboru i pro výzvu *Brněnský chodec* a v roce 2007 tak byly představeny v galerii Slévárna-Vaňkovka. Snímky vznikaly v nechvalně známé brněnské ulici Cejl nebo na Bratislavské ulici. Kvůli záběrům neváhal navštívit ani domovy Romů, což se mu vrátilo v podobě ukradeného fotoaparátu.

„Metodika výzkumného šetření empirickou částí dokládá profesionální angažovanost diplomanta na půdě tištěných médií, a to cestou poučených výpovědí, jednak ostřílených sportovních redaktorů a jednak cestou

Roman Franc, ze souboru *Vykřičení*, Brno, 2006

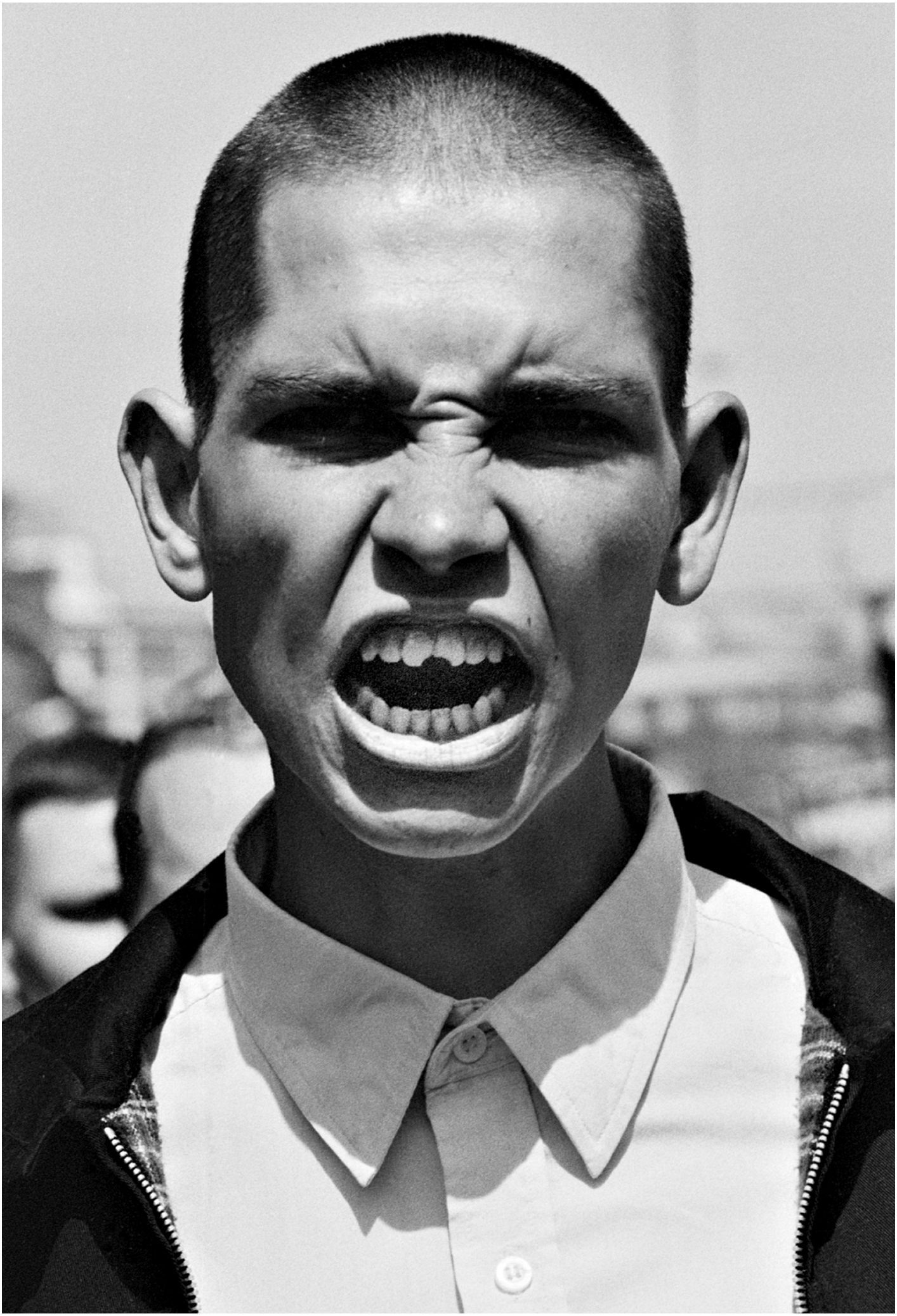

Roman Franc, ze souboru *Vykřičení*, Brno, 2006

Roman Franc, ze souboru *Vykřičení*, Brno, 2006

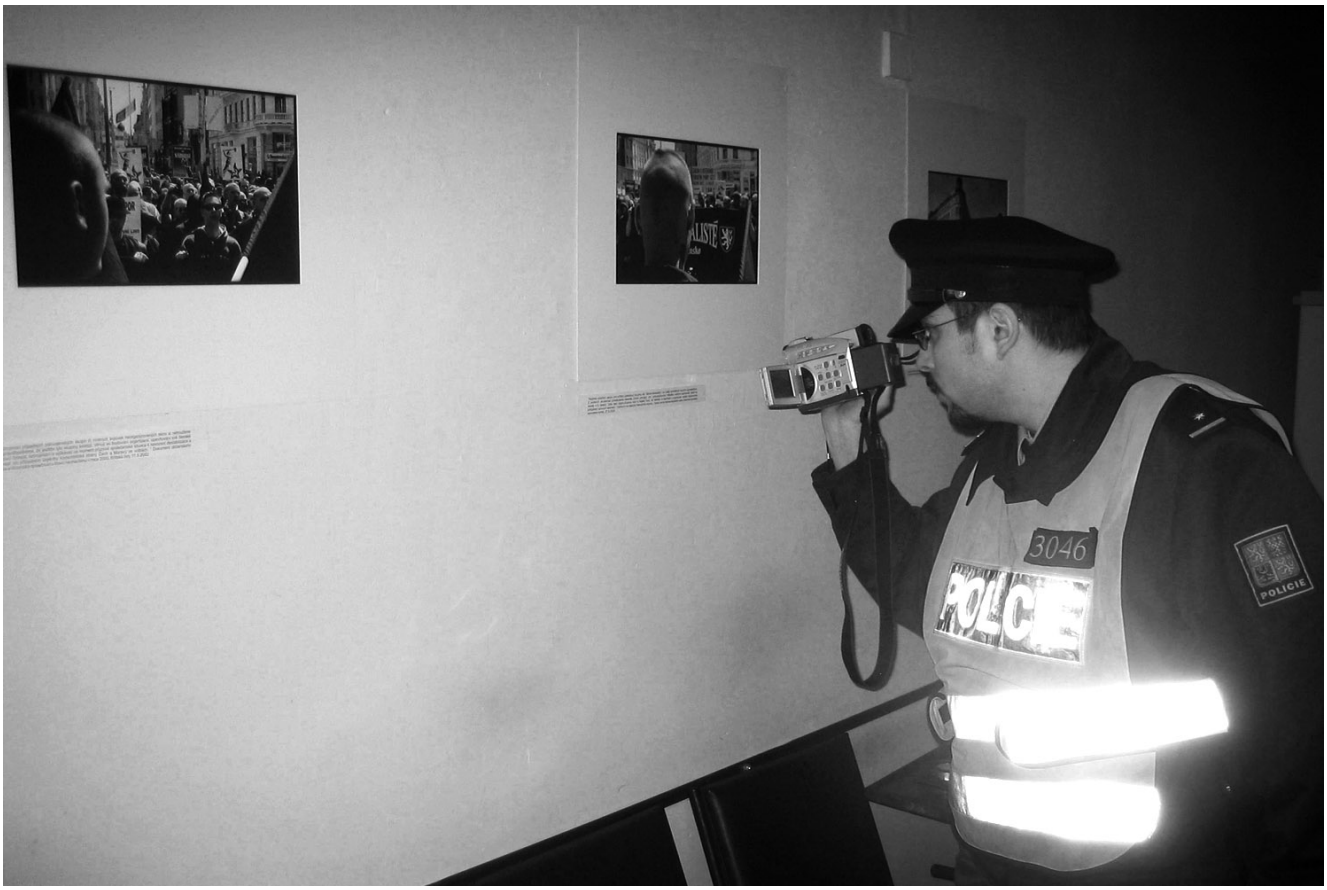

Roman Franc, soukromý archiv autora, snímek z vernisáže výstavy *Vykřičení*, kavárna Spolek, Brno, 2006

obsahové analýzy testovat uvedené hypotézy. Kombinace kvalitativního a kvantitativního šetření pak přinesla naplnění výzkumných cílů, jak v rovině poučené prezentace funkcí současné sportovní fotografie, tak naznačení jejího budoucího směřování. Navíc text poskytuje nejen poutavé čtení na dané téma, ale přináší i pozoruhodné ilustrační záběry, svědčící zejména sociologicky a psychologicky podnětným černobílým vhledem do volnočasových sportovních činností romských dětí o nesporném uměleckém talentu dimenzovaného citlivou schopností „dostat se problematice pod kůži. Práce p. France patří nesporně mezi ty výjimečné – jak výběrem tématu, tak jeho mnohorozměrným zpracováním. Věřme, že autor bude skutečně profesně působit v dané oblasti a přispěje tak k lepšímu obecnému pochopení a hlubšímu vhledu do vzrušujícího tématu – kterým nesporně vztah společnosti a sportu je." (Část textu z posudku oponenta diplomové práce, doc. Aleše Sekota)

Brněnská fotografická scéna v době, kdy Roman začínal, byla velmi roz-

Roman Franc, ze souboru *Gipsy Childhood*, Brno, 2007

manitá, inspirující, s bohatou tradicí fotografických skupin, generačně se prolínající a jak Roman zdůrazňuje, byla pro start jeho tvorby velmi zásadní. Zejména možnost setkávání se s celou řadou osobností, dotýkajících se oblasti fotografie. Ráda bych krátce nastínila malý výsek z historie této scény a období, do kterého měl Roman možnost vstoupit.

Fotografická scéna je úzce spjata s brněnskou Školou uměleckých řemesel (ŠUŘ), která byla založena v roce 1924 (od roku 2005 Střední škola umění a designu, Vyšší odborná škola restaurátorská). Vychovala řadu významných osobností nejen z doby meziválečné avantgardy (Fotoskupina pěti: Josef Kamenický, Hugo Táborský, Bohumil Němec, Jaroslav Nohel, František Povolný), ale školou prošla i celá řada dalších významných fotografů a pedagogů jako např. Karel Otto Hrubý, Pavel

Dias, Antonín Hinšt, Vladimír Židlický, Václav Jirásek, Miroslav Myška, Jiří Víšek a mnoho dalších. V současné době vede obor fotografie Mgr. Martin Vybíral, dále zde vyučuje Jiří Dvořák a ještě v nedávné době pedagog Mgr. Jiří Víšek. Z dalších významnějších soukromých škol, které v Brně působily a působí, můžeme zmínit Foto Školu Brno, vedenou absolventem Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě MgA. Ing. Evženem Sobkem, školu Photogenia, vedenou Mgr. Janem Suchardou, nebo Fotokomoru Simony Šrekové a její tvůrčí dílny. S výukou fotografie v rámci vysokoškolského studia se můžeme setkat např. na Fakultě výtvarných umění VUT, Obor intermediální a digitální tvorby, atelier fotografie, kde pedagogem v současné době je absolvent

Roman Franc, ze souboru *Gipsy Childhood*, Brno, 2007

pražské FAMU MgA. Ivars Gravlejs PhD a Mgr. Tomáš Javůrek, DiS. Kabinet fotografie na VUT vedla v roce 2001–2017 taktéž absolventka Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě doc. Mgr. Irena Armutidisová, pedagog a děkanka na Fakultě multimediálních komunikací UTB ve Zlíně. S uměním a technikou fotografie, se můžeme setkat i na Divadelní fakultě JAMU, v oboru Audiovizuální tvorba a divadlo, nebo v programech Masarykovy univerzity.

Brno bylo vždy spojeno s celou řadou fotografických skupin. Zmíněná meziválečná avantgardní Fotoskupina pěti, brněnská část Devětsilu (básník a kritik Artuš Černík, básník František Halas, literární kritik Bedřich Václavek, básník Jaroslav Seifert a další), v poválečném období skupina VOX (Jan Beran, Josef Tichý, K. O. Hrubý, Antonín Hinšt, Soňa a Vladimír Skoupilovi, Miloš Budík) nebo od roku 1967 skupina Epos (František Maršálek, Rostislav Košťál, Jiří Horák, Petr Sikula a další), která ve svých expresivních, inscenovaných dílech zachycovala portréty, postavy, často umístěné do dramatické, ponuré krajiny. Od roku 1975

Snímky z vernisáže v skupiny Steiner, kavárna Trojka, Dům pánů z Kunštátu, Foto: Gabriela Kolčavová, Brno, 2009

FOTOGRAFIE
Gabriela Kolčavová / Roman Franc

Galerie Měsíc ve dne
Nová 3, České Budějovice
Vás srdečně zve výstavu fotografií

Gabriela Kolčavová
Vlasové stopy
Hustone, nemáme problém!
Amerika a jiné...

Roman Franc
portréty

Vernisáž v pátek 8. ledna 2010 v 18 hodin
- úvodní slovo RNDr. Petr Velkoborský, CSc.

Výstava potrvá do 8. 2. 2010
Galerie otevřena:
Po-Pá 11.00 - 18.00 hodin

Pozvánka na výstavu Romana France a Gabriely Kolčavové, Galerie Měsíc ve dne, České Budějovice, 2010

až do počátku 90. let zase navazující skupina Setkání (Rostislav Košťál, Miroslav Myška, Taras Kusčynskyj, Milan Borovička, Petr Sikula aj.). Další významnou skupinou již mladší generace byla v osmdesátých letech skupina Bratrstvo. Ve své tvorbě propojovala obrazy s mytologií, středověkou mystičností prerafaelitů, manýrismem a dekadencí, hrála si s parafrází socialistické propagandy padesátých let. Mezi členy patřil např. Václav Jirásek, Roman Muselík, Petr Krejzek aj. Svou činnost skupina ukončila v roce 1993. Partou spolužáků z třídy Jiřího Víška, z brněnské ŠUŘ, byla utvořena v roce 1995 další brněnská fotoskupina – Česká Paralaxa. Skupina, jak již název prozrazuje, byla zaměřena na dvouokou zrcadlovku a na formát 6×6. Zakládajícími členy byli: Denisa Blatná, Jiří Zykmund, Vojtěch V. Sláma, David Židlický, Tomáš Nováček a malíř Jan Fišer. Své snímky věnovali obrazům ze života, pohrávali si s kompozicí, s výtvarným pojetím, záměrně v retro nádechu třicátých, šedesátých let. Pořádali celou řadu výstav, aktivit a hromadných akcí, nazvané *Sjezdy Paralaxy*. Postupně se její členové začali věnovat více svým osobním projektům a skupina tak svou činnost ukončila v roce 2003.

V roce 2006 se začalo pár kamarádů scházet v ulici Gorkého, v malé brněnské kavárně Steiner, aby volně diskutovali nad svou tvorbou. Větší rozměr tomuto setkávání dal fotograf Vojtěch V. Sláma, který určil středu jako pravidelný den setkávání a tím tak v duchu třicátých let založil volnou fotografickou skupinu Steiner Group. Skupina uspořádala v letech 2006 až 2010 několik společných výstav. Mezi její členy již můžeme řadit právě Romana France, ale také Gabrielu Kolčavovou, Jiřího Víška, Jiřího Zykmunda, Barboru Ponešovou, Richarda Fuksu, Martina Vybírala, Ondřeje Žižku. Pravidelná setkání navštěvoval také vedoucí fotografické sbírky Moravské galerie Jiří Pátek, nebo příležitostně emeritní kurátor, historik, teoretik fotografie Antonín Dufek. Tato kavárenská skupina měla své domovy v kavárně Steiner, Minor, Tungsram nebo v hospůdce Na Anenské.

„*Na Anenské, byla taková čtverka hospoda, kam s námi chodil i Jirka Víšek. Clona kouře kde nebylo přes mlhu ani vidět. Byla opravdu unikátní. Chodili jsme tam na knedlíky s vajíčkem a s kečupem, a na pivo. Byly tam takové staré číšnice, vypadaly jak indiánky s vyschlými, vrásčitými tvářemi. Jednou mi bylo blbě a chtěl jsem jen čaj, tak jsem si o něj řekl a dostal jsem do obličeje mokrou hadrou, kterou nosily přes ruku. Že prý nejsou žádná čajovna a ať si dám pivo.*“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

V listopadu 2005 uspořádali první výstavu v kavárně Café Steiner s názvem *Devět smějících se bestií*, kde tématem bylo vyrovnávání se z hříchy, traumaty a odkrývání svého tabu. Roman se skupinou vystavoval svůj autoportrét v listopadu 2008, v právě nově otevřené kavárně Caffé Minor, v brněnské ulici Úvoz. Téma výstavy znělo: „Co se děje v kávě.“ Následně v březnu 2009, v Caffé Minor, vystavili členové skupiny sérii portrétů. Téhož roku proběhla asi největší výstava skupiny Steiner Group a to ve výstavní síni kavárny Trojka v Domě pánů z Kunštátu. V roce 2010

tato skupina, pro svou až moc velkou volnost, zanikla a její bývalí členové, Vojtěch V. Sláma, jeho bratr Alexandr, Gabriela Kolčavová, Karel Svačina – houslista, Roman Franc a Ondřej Žižka, vytvořili skupinu Jasan, která neměla po pár výstavách dlouhého trvání.

V roce 2010 uspořádali Roman a Gabriela Kolčavová společnou výstavu v Galerii Měsíc ve dne v Českých Budějovicích. Roman zde vystavuje své Portréty a Gabriela své snímky z Ameriky pod názvem *Houstone, nemáme problém!* nebo ze souboru *Vlasové stopy*. V literární kavárně pak vystavuje své snímky Jan Flaška. Úvodní slovo měl RNDr. Petr Velkoborský, CSc.

Brněnskou fotografickou scénu doplňuje i celá řada významných galerií, věnovaných fotografii a umění. Mezi nejvýznamnější patří zmíněná Moravská galerie, ve které nalezneme sbírku fotografií, jež vznikla v roce 1962 a řadí se svým obsahem k nejstarším sbírkám v Evropě. V současné chvíli obsahuje na 35 000 pozitivů z doby Rakouska-Uherska, Československa, dále snímky od piktorialismu přes meziválečnou avantgardu až po současnost a uchovává celou řadu archivních negativů známých autorů např. Jana Svobody, Dagmar Hochové, Jiřího Jeníčka a dalších.

Významný je i Dům pánů z Kunštátu, součást Domu umění města Brna, kde do roku 1990 bylo přízemí budovy rozděleno na jednotlivé kabinety – Kabinet architektury, Kabinet grafiky a Kabinet fotografie Jaromíra Funkeho. Po rekonstrukci v roce 2003 byly kabinety zrušeny a otevřela se zde již zmíněná kavárna Trojka s výstavní síní. Výstavy, workshopy a kulturní akce nabízí Vila Tugendhad nebo Benediktinský klášter v Rajhradě a mnoho dalších.

Roman si na poli brněnské fotografické scény postupně vybudoval své místo a uznání zejména v oblasti portrétní tvorby. Svou volnou i komerční tvorbu má neoddělitelně spjatou s klasickou analogovou fotografií, kdy využívá střední i velký formát a volně tím navazuje na odkazy skupin jako byla např. Česká Paralaxa. V posledních letech je Romanova tvorba zaměřena i na skupinové portréty, čímž dodává své tvorbě na rozmanitosti.

„Znám Romana od jeho naprostých začátků, kdy ho Vojta Sláma přivedl s dalšími mladými aspiranty fotografie do kavárny Steiner v Brně. To bylo někdy na začátku nového tisíciletí… pokud mi paměť slouží. Pro mě jako pamětníka předpřevratové éry je Roman fotografem nové doby, který v sobě skloubil schopnosti manažera a fotografa a při tom si zachoval silnou, přímo inspirující míru prosté, obyčejné lidskosti. Z toho, co si vzali mladí fotografové kolem Vojty Slámy z jeho přístupu k fotografii, se v Romanově tvorbě zachovala snad jen láska k větším formátům a k fotografickému řemeslu. A co mě v Romanově tvorbě nejvíce zaujalo? Líbí se mi projekt, v jehož rámci v poslední době fotografuje velké i menší skupiny lidí. Vrací tak fotografii jejímu původnímu konceptu, v jehož rámci fotografie jako „pravdivé svědectví“, participuje na budování identity různých společenských skupin.“

JIŘÍ PÁTEK / TEORETIK FOTOGRAFIE A VEDOUCÍ KURÁTOR FOTOGRAFICKÉ SBÍRKY MORAVSKÉ GALERIE

2. INSTITUT TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

O přijímacích zkouškách na Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě se Roman dozvěděl od svého kamaráda Jana Motala. Hlavní roli sehrály snímky z Arménie, které konzultoval s Vojtěchem V. Slámou. Na fakultě Masarykovy univerzity byla k dispozici fotokomora, kde snímky vyvolával. Následovalo intenzivní noční plánování knižního výstupu, spolu s Petrem Kameníkem a Janem Motalem. Výsledkem byla asi 10 kg vážící kniha s patnácti snímky. Každá fotografie pak byla jednotlivě zabalena do kartonu s okénkem a náhledem do vnitřní části. K okénku se váže úryvek textu Jana Motala, který je lehce zavádějící a vyvolává zvědavost. Po otevření se odkryje celý obraz, jenž nás uvede k zamýšlenému významu.

Uvolněnost, hravost a vlastní dojem z putování je na snímcích velmi patrný. Roman si hraje s kompozicí, využívá neostrosti, kontrastu k podchycení nálady, zajímavé perspektivy nebo průhledu a vyčkává na správný moment zachycení. Vzniká tak výrazný subjektivní dokument, s nádechem humoru, ve kterém nalezneme záběry lidí při různých činnostech, ať už je to žena čepující pivo nebo výraz řidiče ve zpětném zrcátku. Neopomine ani záběr krajiny s bouřkou a bleskem nebo mši, při které se lidé modlí. Zaujme i snímek vzniklý nakloněním fotoaparátu, jako je tomu u dívky s mužem jenž má v ústech cigaretu. Snímky jsou velmi spontánní, místy připomínající tvorbu Antonína Kratochvíla nebo svou lehkou ironií Viktora Koláře. Osobité vyjádření se v tomto souboru rozjelo na plné obrátky a bylo velmi zásadní pro další směřování v jeho fotografickém výrazu.

Pozvánka na výstavu Romana France *Arménie*, kavárna Spolek, Brno, 2007

„Poprvé jsem při fotkách v Arménii kamaráda Maria lehce naváděl co má udělat. Mám to tak, že máš třeba motiv a ty víš, že ti tam ještě něco chybí. A ty víš, že bys to mohl ještě něčím dotvořit, abys to více posunul a vyjádřil. Tak použiješ vše, co kolem sebe máš a dokážeš do těch situací zasáhnout. Je to v tu chvíli spontánní nápad.“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Přijímací zkoušky na Institut tvůrčí fotografie zvládl Roman úspěšně a stal se tak studentem své druhé vysoké školy. V říjnu 2007 svůj soubor *Arménie* vystavuje v kavárně Spolek.

Roman Franc, ze souboru *Arménie*, připravené snímky na přijímací zkoušky na Institut tvůrčí fotografie s textem Jana Motala: „Genialita ducha: desatero lidských beder zadrží tíhu přírody,“2007

Roman Franc, ze souboru *Arménie*, 2007

Roman Franc, ze souboru *Arménie*, 2007

Roman Franc, ze souboru *Arménie*, 2007

Roman Franc, ze souboru *Arménie*, 2007

Roman Franc, ze souboru *Arménie*, 2007

Roman Franc, výstavní soubor za 1. ročník, snímky z divadelních inscenací Divadla Husa na provázku, Brno, 2008

„Snímky jsem nazvětšoval a tiskl díky tomu, že mi pomohla má babička Iva Jursová, která mě finančně podpořila. V té době dát tolik peněz za materiál byl pro mě problém.“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Ve své první klauzurní práci v roce 2008 vytvořil Roman soubor fotografií z divadelních inscenací Divadla Husa na provázku. Černobílé, vysoce kontrastní snímky, ve kterých nenajdeme ani záznam děje nebo důraz na prostředí. Jemné zrno, hra světla a stínů, tajemnost příběhu, soustředění herců. Působící nádechem české fotografické avantgardy. Romanovým vzorem byla především fotografická tvorba Josefa Koudelky. Šedesátá a sedmdesátá léta patřila v divadelní fotografii Josefu Koudelkovi, Jaromíru Svobodovi, Jaroslavu Krejčímu. V té době se divadelní fotografie začala velmi svébytně projevovat jako samostatný umělecký žánr. Nešlo již jen o dokumentární záznam představení, ale o výtvarné a estetické pojetí snímků.

Právě brněnské Divadlo Husa na provázku bylo Romanovým prvním „fotografickým domovem“. K jeho působení v divadle se ještě vrátíme v samostatné kapitole.

Do své druhé klauzurní práce v roce 2009 zařazuje Roman portréty kulturních osobností. V tomto souboru je jeho rukopis a orientace na portrétní fotografii výraznější. Cit pro humor, hravé zakomponování do prostředí, využití geometrických tvarů, neostrosti, jemná stylizace portrétovaného,

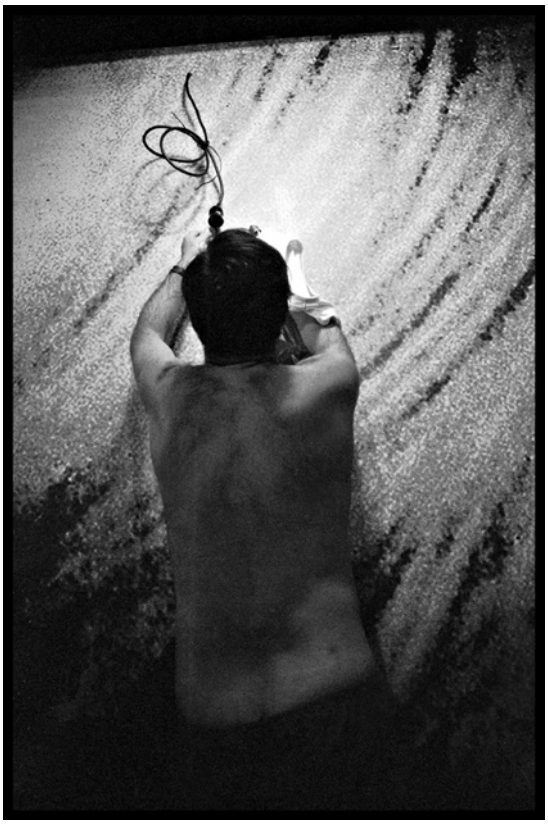

Roman Franc, výstavní soubor za 1. ročník, snímky z divadelních inscenací Divadla Husa na provázku, Brno, 2008

cit pro světlo. Portréty začaly vznikat v době, kdy Roman pracoval i během školy přibližně půl roku v Brněnském deníku jako novinářský fotograf.

„*Vždy mě štvalo, že tu moji fotku ořezávali kvůli reklamě, která byla pro ně důležitější.*“ (Rozhovor s Romanem, 2022)

Díky novinářce Kláře Kubíčkové vznikla kulturní příloha *Bellevue* a s Romanem začala spolupracovat. Domluvili s šéfredaktorem možnost, že Roman bude fotit portréty osobností do novin analogovou kamerou Flexaret a jeho snímky nebudou ořezávat. „*To abych sám sobě dokázal, že su borec a jim dokázal, že se dá fotit i jinak, kvalitněji a pečlivěji. Byla tam vždy jedna ústřední fotka.*“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022) Portréty vznikaly i během působení v Divadle Husa na provázku.

„*Obrovská škola byla i v tom, že pokud jsem chtěl vytvořit fotku, musel jsem si to vymyslet, zařídit, ukořistit si toho dotyčného a nebát se jej oslovit. A tak se třeba stalo, že během focení Jiří Stránský krkal a hrkal a Otakar*

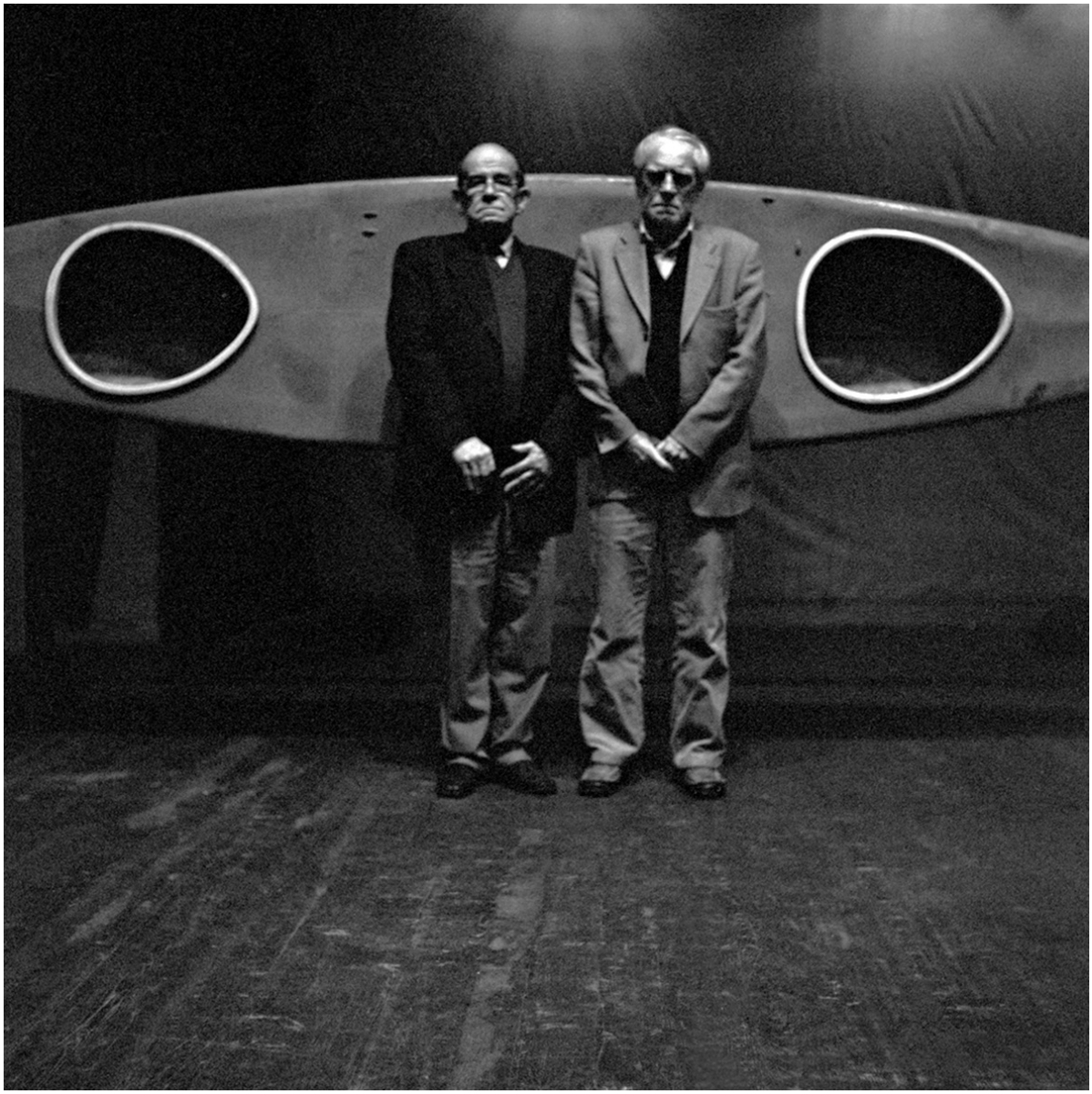

Roman Franc, výstavní soubor za 2. ročník, *Portréty kulturních osobností*, 2009, portrét Otakara Motejla a Jiřího Stránského

Motejl prděl. Byli jak malí kluci, kteří se potkali, smáli se, dělali tyto zvuky a strkali hlavy do kanoe. Vůbec jim nevadilo, že tam jsem. Byla to velmi uvolněná atmosféra. Poslal jsem jim pak hotovou fotku a Jiří Stránský mi napsal krásný koresponďák, že jsem ho potěšil hned dvakrát. Poprvé za ten snímek a po druhé, že jsem dodržel svůj slib. To je to, co mě dobíjí.“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Bakalářské studium zakončuje Roman v roce 2010 praktickou bakalářskou prací s názvem: *Brácha* a teoretickou bakalářskou prací *Karel Novák – Naturismus ve fotografii*.

Ve svém dlouhodobém fotografickém cyklu o mladším sourozenci Adamovi retrospektivně a s citlivostí zaznamenává jednotlivé okamžiky formující jeho dětskou duši. Dobu dětství a dospívání, přibližně od bráškových šesti let až do osmnácti.

„*Ségru jsem nefotil, protože Káťa byla jen o šest let mladší, já jsem byl pořád ještě děcko a fotit jsem moc neuměl. Ale Adam se narodil a já byl už na*

Roman Franc, výstavní soubor za 2. ročník, *Portréty kulturních osobností*, 2009, portrét Otakara Motejla a Jiřího Stránského

Roman Franc, výstavní soubor za 2. ročník, *Portréty kulturních osobností*, 2009, portrét Rút Kolínské

portrét Petra Ferebauera

portrét Heleny Illnerové

portrét Evy Tálské

gymplu. Měl jsem k němu úplně jiný vztah. Zapojoval jsem se více, hlídal jsem ho a staral se o něj. Ale původně jsem ho nechtěl. Dokonce jsem řekl našim, když mi to oznámili, že jsem naštvaný, protože se budeme mačkat v autě.“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Tím, že byl Roman o šestnáct let starší, bylo fotografování brášky spojením s domovem v době, kdy sám domov už pomalu opouštěl. Byl jeho zrcadlem a možností prožívat dětské období a situace znovu. Vypadávání prvních zubů, neštovice, první svaté přijímání, puberta, vzdor, čistá dětská radost z prožívání okamžiků. Snímky vznikaly i v situacích, které společně prožívali, když například jezdili na ryby nebo na chatu a kde měli možnost strávit spolu čas.

„*Fotky jsem dělal průběžně, nezáměrně, spíš na památku a až po pár letech jsem teprve zjistil, že se někomu líbí a když je dám k sobě, že to funguje.*“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Tato Romanova poloha ve snímcích je velmi citlivá, něžná, zobrazující i vnitřní prožívání autora. Nesnaží se ovlivňovat výsledný obraz, pouze jemně zaznamenává křehký okamžik, tak, aby jej nevyplašil.

„*Nemám rád tu fotku z té koupelny, protože jsem ji v té době nemohl moc ovlivnit. A kdybych byl třeba někdy v nějaké citlivější funkci, tak bych nechtěl, aby to na mě někdo vytáhl. Jsem tam ale pořád ještě děcko, v patnácti letech by to bylo asi trapnější. Ale mám rád tu fotku z té chaty přes okno, kde jsem byl už starší, protože si na ni už víc pamatuji a ty chvíle tam byly skvělé. Nebo tu z toho přijímání.*“ (Adam Havlíček, 2022)

Roman Franc, snímky z Praktické bakalářské práce a cyklu *Brácha*, 2010

„S Romanom Francom som nemal predchádzajúcu skúsenosť a prvý krát sme sa streli až niekedy v decembri minulého roku, z mojej iniciatívy a snahy o spoluprácu s ním. Roman súhlasil, ujal sa ma a v súčasnosti spolu pracujeme už pol roka. Z tohto spoločne stráveného, ale stále obmedzeného času, kedy som mal možnosť zažiť Romana v rôznych situáciach som si utvoril obraz veľmi energického, cieľavedomého a neustále zaneprázdneného človeka, ktorý nečaká na príležitosti ale ide im naproti. To je jedna z vecí ktorú považujem za veľmi pozitívnu a sám som sa jej od Romana priučil. O tvorbe Romana Franca viem z prednášok Lucie L. Fišerovej, v rámci vtedy ešte bakalárskeho štúdia na Univerzite Tomáše Bati ve Zlíne, kde nám prezentovala tvorbu súčasnej generácie fotografov. Osobne preferujem novšie a súčasné Romanove fotografie, v ktorých podľa môjho názoru opustil romantickú atmosféru a zamierava sa skôr na dokumentárnejšiu formu práce s človekom v prostredí ako niečoho, mne veľmi blízkeho.“

DAVID MACKOVIČ / STUDENT FOTOGRAFIE A OD 1. 1. 2022 ASISTENT ROMANA FRANCE

Roman Franc, snímky z Praktické bakalářské práce a cyklu *Brácha*, 2010

Roman Franc, snímky z Praktické bakalářské práce a cyklu *Brácha*, 2010

Karel Novák, Křetínská přehrada, 1995

3. NATURISMUS VE FOTOGRAFII, KAREL NOVÁK, JOCK STURGES

Ve své teoretické bakalářské práci představuje Roman prostějovského fotografa Karla Nováka a jeho tvorbu, především z let 1962 až 1996. Vedoucím jeho diplomové práce byl prof. PhDr. Vladimír Birgus a oponentem doc. MgA. Pavel Mára.

Karla Nováka měl možnost poznat prostřednictvím fotografa a pedagoga Mgr. Jiřího Víška.

„K Novákovi mě přivedl Jirka Víšek, který mi říká: „A nechceš psát takového poťouchlíka? Jistej Karel Novák, on sbírá rybičky, je to nudista, fotí v NDR, v Maďarsku a nikdo o něm neví.“ Tak jsem si říkal jak je to super, zobrazování nahoty, zjistit, kde je ta pofidérní hranice a hodně mě to zaujalo. Víšek mě vzal k sobě domů, kde bydlela jeho maminka, poskytl mi azyl, pak mě vzal do hospody, seznámil mě s prostějovskou komunitou a Novákem. Nebylo to s ním na začátku moc jednoduchý, on byl docela tvrdohlavej a stálo mě to hodně úsilí se nenechat odradit a získat si nakonec jeho důvěru.“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

V první části své práce nás Roman seznamuje s historií naturismu, věnuje se jeho počátkům, významům nahoty lidského těla v kulturním světě od prvopočátků civilizace, přes význam v křesťanství, v umění až po současná umělecká vyjádření. Představuje jednotlivá hnutí a „kolébku“ naturismu v Německu – FKK (Freikörperkultur). Zaměřuje se na prvopočátky a vývoj naturistické fotografie, na myšlenky naturistické filozofie a na její povědomí ve společnosti. V druhé části své práce se věnuje osobnosti Karla Nováka, jeho postojům k naturismu, potažmo k jeho vztahu k přírodě a k ženám. Novákovy dokumentárně laděné, černobílé snímky jsou dobovým poselstvím naturistické komunity od 60. let, přes období uvolnění a následné normalizace až do porevoluční doby 90. let. Karel Novák, absolvent lesnicko–technické školy v Hranicích na Moravě, vystudoval také Školu výtvarné fotografie v Brně (v letech 1967–1969). Fotografii se na čas věnoval i profesionálně, jako reprodukční fotograf v prostějovských tiskárnách, později se stal fotografem na volné noze. Za doby socialistického Československa se nebál založit v okolí Prostějova neoficiální nudistické pláže. Jeho snímky jsou svědectvím nejen přirozeného prostředí českých naturistických pláží, zejména v okolí Janova, Antošovic, Křetínské přehrady, ale i naturistických pláží v bývalé NDR nebo v Maďarsku. Novákovy fotografie působí velmi přirozeným, řekněme až syrovým dojmem. Je v nich skryta erotika a láska k ženám, snímaná s citem a respektem. Subjektivně zachycuje krásu lidského těla zasazeného do děje a do prostředí ve kterém se nachází. Fotograf a vášnivý naturista zemřel dne 16. 2. 2021, ve věku 84 let.

Roman v závěru své práce porovnává dva odlišné fotografické přístupy k současné naturistické fotografii.

Pro komparaci s dílem Karla Nováka využívá tvorbu Jocka Sturgese a během psaní své bakalářské práce neváhá tohoto významného amerického fotografa oslovit. Neodpustím si krátké představení této osobnosti.

Jock Sturges se narodil v roce 1947 v New Yorku. Věnoval se studiu percepční psychologie a fotografie na Marlboro College a získal titul Master of Fine Arts ve fotografii na San Francisco Art Institute. Ve své komerční tvorbě se zaměřuje na módní taneční fotografii a na portrét. Spolupracuje s řadou fotografických magazínů. Svou volnou tvorbu zasvětil naturistické fotografii. Objektem jeho tvorby se staly rodinné komunity naturistů v Severní Kalifornii a na francouzské pláži Montalivet, kde dlouhodobě a v sériích snímá nahé dospívající dívky nebo chlapce spolu s jejich rodinami. Některým jeho souborům je bezmála 30 let a stále na sebe navazují. Jock Sturges fotografuje výhradně velkoformátovou deskovou kamerou 8×10 palců. Jeho snímky mající klasický sépiový nádech, působí velmi čistě a snově, připomínají oslavu krásy lidského těla. Tak, jako tomu bylo v dobách realismu u starých mistrů, kteří se snažili věrně vypodobnit skutečné aspekty přírody. V 90. letech se jeho tvorba stala terčem řady neúspěšných pokusů o obvinění z pornografie. Mezi nejznámější cykly patří *The Last Day of Summer* (1991, Aperture, New York), *Radiant Identities* (1994, Aperture, New York), *Misty Dawn: Portrait of a Muse* (2008, Aperture, New York). V roce 2007 byl o Jocku Sturgesovi natočen dokumentární film *Line of Beauty and Grace*, a o rok později *Documentary About Jock Sturges* (Christian E. Klinger, Amadeo Film). Jeho snímky jsou zastoupeny v řadě muzeí jako je například The Museum of Modern Art, The Metropolitan Museum of Art New Yorku, Bibliothéque Nationale v Paříži, Museum für Moderne Kunst ve Frankfurtu nad Mohanem.

Romanův nápad propojit tyto dva odlišné světy se stal dalším námětem jeho tvorby nejen fotografické, ale i kurátorské.

Závěrečná práce *Karel Novák – Naturismus ve fotografii* se na Institutu tvůrčí fotografie stala nejlepší bakalářskou prací za rok 2010.

4. KURÁTORSKÁ ČINNOST A VÝSTAVA PŘIROZENĚ: STURGES–NOVÁK

Romanovo naturistické období však závěrečnou prací o Karlu Novákovi neskončilo. V průběhu korespondence s Jockem Sturgesem se v jeho hlavě začala rodit smělá myšlenka: veřejně představit tvorbu Karla Nováka v komparaci s Jockem Sturgesem. Propojení dvou odlišných autorských rukopisů, z odlišných zemí a možností, propojených společnou vášní a pohledem na krásu lidského těla, v souznění s jejich naturistickou filozofií.

„Nápad, který mi jednoho dne vplul do hlavy, byl ze zpětného pohledu naivní. Rád bych představil práci Karla Nováka a jeho „izolovaný československý" pohled na naturismus a fotografii ve světovém kontextu právě s prací amerického fotografa Jocka Sturgese. Byl jsem přesvědčený, že jedině tak bude výstava z mého pohledu nejlepší možná a nejvíce divákům prozradí. Přál jsem si výstavu uskutečnit v Brně, ale nevěděl jsem a netušil, kdy a kde přesně se mi to povede a zdali vůbec. Zpětným zrcátkem bych řekl, že jsem vše viděl moc jednoduše a bez potřebných souvislostí a představy o tom, co by v tom případě bylo vše potřeba a zda jsem schopen (a ochoten) vše podstoupit. Neměl jsem nápad nijak důkladně promyšlený a ani v hlavě urovnaný, moji představu bych spíše popsal jako živelnou a neustále se vyvíjející v čase, toužící po něčem."
(Roman Franc, Teoretická diplomová práce, 2016)

Shoda šťastných okolností napomohla tomu, že se pouhá myšlenka přiblížila realizaci. Jako zásadní bylo především setkání s Jiřím Pátkem, vedoucím kurátorem fotografické sbírky Moravské galerie v Brně a s tehdejším ředitelem Moravské galerie Markem Pokorným. Romanův námět se shledal s nadšením a s nabídkou možnosti uskutečnění výstavy v galerijních prostorách.

Termín výstavy byl stanoven na duben až květen 2013. Samotná příprava a koncepce výstavy vyžadovala nemalé úsilí. Jeho součástí byl výběr fotografií, komunikace s galerií, pozvání Jocka Sturgese, zajištění jeho pobytu v České republice, zhotovení pozvánek a plakátů.

„Od Jiřího Pátka jsem dostal velkou důvěru a vůbec se mě do ničeho nesnažil natlačit ani nijak moje myšlenky ovlivnit. Musím přiznat, že jsem byl tímto přístupem mile zaskočen. Pátek chtěl, abych měl opravdu celou výstavu na starosti, mohl mít vliv na všechny věci s výstavou spojené a aby se odvíjela podle mé představy, a stal se jejím kurátorem. Zároveň si zcela přirozeně a ku prospěchu věci ponechal funkci jakéhosi dohledu za Moravskou galerii a stal se tzv. kurátorem za Moravskou galerii. V praxi bych to popsal jako určité partnerství, které nikdy nevedlo k ničemu

Roman Franc, banner k výstavě „PŘIROZENĚ: Karel Novák–Jock Sturges“, úvodní snímek Jocka Sturgese a Karla Nováka, Brno, 2013

Pozvánka na výstavu “PŘIROZENĚ: Karel Novák–Jock Sturges, Moravská galerie v Brně, 2013

negativnímu, co by výstavu přibržďovalo nebo škodilo atmosféře, ve které se připravovala. S odstupem času musím říct, že jsem opravdu netušil dost dobře, do čeho se pouštím, a celý proces budování výstavy od domlouvání, přemlouvání přes komunikaci s Novákem, třídění jeho archivu, výběru fotografií, skenování, shánění sponzorů…) byl obrovskou osobní školou v mnoha úrovních. Neřekl bych, že byly náročné všechny tyto vyjmenované věci o sobě, naopak mě všechno v duchu mojí povahy bavilo a jedna věc hnala tu další. Nejtěžší a nejzásadnější byl pocit umět se vždy při řešení každé takové jednotlivé věci správně rozhodnout. Ztotožnil jsem se s názorem, že každé jednotlivé špatné rozhodnutí nebo nepromyšlená věc bude moci třeba za to, že výstava nebude srozumitelná, že bude zavádějící, špatně vybraná a že všechna příprava, energie a finance přijdou vniveč. Jediný tento pocit mě tajně děsil a těžko říct, odkud a proč přicházel. Všechno tohle jsem řešil asi právě proto, že jsem tušil, že naturistické téma nahoty může snadno vést k zavádějící interpretaci a jako téma může mít sklony být vnímáno různě i v kontextech, které bych nerad.“ (Roman Franc, Teoretická diplomová práce, 2016)

Za stěžejní krok k uskutečnění výstavy a jejímu hladkého průběhu považoval Roman především osobní setkání s Jockem Sturgesem. Na jaře v roce 2012, na základě Jockovy nabídky, nastala vhodná příležitost navštívit jej přímo v jeho letním zamilovaném místě v Montalivet.

Naturistický kemp Montalivet leží asi 100 km od Bordeaux, v oblasti Médoc, na pobřeží Atlantiku v západní Francii. Kemp je chráněn borovicovým lesem, písečná pláž je dlouhá téměř 2 km. Prostředí je vybaveno obchůdky, bazény, aquaparky, sportovním a kulturním zázemím, bungalovy, místy určenými pro karavany a stanování. Samotná návštěva tohoto „městečka“ však není až tak jednoduchá. Rodinně orientovaný kemp má omezený přístup a je pouze pro členy Mezinárodní naturistické federace (FNI/INF).

„*Sturgesova nabídka na moji zamýšlenou schůzku a debatu nad výstavou v Moravské galerii a tím, co všechno bych od něj chtěl a proč, mi přišla jako ideální. Doufal jsem tak, že se podívám do míst, kde většina fotografií již pár desítek let vzniká, že poznám širší kontext jeho práce a bude čas se o všem důkladně pobavit. Zároveň jsem byl rád z dalšího důvodu: že se podívám do míst, která patří k největším naturistictickým centrům na světě, a budu tak mít možnost zažít skutečný naturistický život na pár dní na vlastní kůži. Když se tématu věnuji, ať mi nechybí tato základní zkušenost.*“ (Roman Franc, Teoretická diplomová práce, 2016)

Na Romanovi je charakteristické, že ať už se zaobírá jakýmkoli námětem ve své tvorbě, vždy je u něj patrné nejen obrovské nasazení, promýšlení, dotahování věcí do samotného detailu, ale především i jeho získávání zkušeností na základě vlastního prožitku z právě zvoleného „období“.

Obálka časopisu FOTO č. 12, s recenzí k výstavě *PŘIROZENĚ: Karel Novák–Jock Sturges*, 06/2013.

Pozvánka na fotografickou dílnu s Jockem Sturgesem, Brno, 2013

Chtěl, aby byla naturistická filozofie a naturistická fotografie správně interpretována a nestala se pouhou „zvláštní nahatou subkulturou". Proto bylo žádoucí, vcítit se do filozofie obou autorů a vytvořit si filozofii vlastní. Prolomit hranice zažitých společenských norem, dogma a nebát se přijmout vlastní nahotu, nejen na pár okamžiků. A zároveň ucelit si i hlavní myšlenku budoucí výstavy, kterou by rád divákům sdělil.

„Taková zkušenost mi chyběla ze dvou důvodů. Jednak sám naturismus aktivně nijak nevyhledávám a neztotožňuji se s tímto postojem zcela naplno a nepovažuji se tak za „správného" naturistu např. v kontextu pana Nováka a Jocka Sturgese, ale mám rád koupání bez plavek vždy, když to jen trochu jde, ať už v řece, rybníku, jezeře nebo u moře, a nevadí mi přirozená nahota – nebojím se jí. Ale odmítám se takto organizovat a prohlašovat za člena naturistů. A druhý důvod je, že vždy když jsem takové naturistické místo vyhledal z důvodů mé bakalářské práce, bylo to doposud jen v rámci České republiky a nikdy jsem z takového místa neměl nijak sympatický pocit. Dokonce mě jednou „vyhnali" z naturistické pláže na Brněnské přehradě, když jsem se snažil pořizovat s přítomnými naturisty audio rozhovory. Situace, která nastala, byla až absurdní. Prý mám bílý zadek a ten mají jen – cituji neznámého českého naturistu, který mě vyháněl, „pouze úchyláci nebo novináři", a musel jsem pláž opustit." (Roman Franc, Teoretická diplomová práce, 2016)

V červenci 2012 strávil Roman a jeho přítelkyně Helena v Montalivet celkem deset dní.

Během svého pobytu byl Roman s Helou vystaveni pocitům a společenským předsudkům, které museli překonat. Přijmout pravidla stanovená v daném prostředí, potlačit stud a oprostit se od zažitých společenských norem. Postupem času se dostavily pocity uvolnění a svobody. Nahota v sobě skrývá různé formy osvobození se a její vnímání je u každého z nás odlišné. Díky této zkušenosti v Romanovi dozrála jeho idea výstavy. Samotné setkání s Jockem Sturgesem dopadlo velmi pozitivně. Sturgesův velkorysý přístup doplnil hlavní koncept výstavy.

Na pláži v Montalivet se odehrála ještě jedna významná událost. Roman se nachystal, že požádá Helenu o ruku.

„Bylo to období, kdy jsem řešil co s námi dál. Seděli jsme na pláži, nahatí a já jsem byl strašně nervózní. Tak jsem jí řekl, jestli by mě nechtěla za ženu. A Helča řekla, že ne, ať to zkusím ještě jinak a když jsem to pak už řekl dobře, tak souhlasila." (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Výstavní prostory Moravské galerie v Brně a probíhající výstava
PŘIROZENĚ: Karel Novák–Jock Sturges, Brno, 2013

Po návratu následovalo, kromě svatebního plánování, intenzivní procházení archivu Karla Nováka. Výsledkem byly Novákovy snímky především z konce osmdesátých let a z první poloviny let devadesátých. Celkový počet fotografií byl z důvodů prostoru galerie omezen maximálně na 45 kusů (25 snímků od Karla Nováka a 20 snímků od Jocka Sturgese).

Obrazové setkání tvorby těchto dvou autorů mělo divákovi nabídnout pohled do naturistického světa v přibližně stejném časovém období, z různých geopolitických a sociálně-ekonomických podmínek. Jejich rozdílný pohled na krásu nahého lidského těla a jejich vlastní vnímání přirozenosti. Na jedné straně jemné, křehké, stylizované portréty, v nádherném světle, s dokonalou kompozicí, téměř až s malířským působením v opozici se syrovými, spontánními, dokumentárně laděnými záběry lidí z naturistických pláží, s nádechem určité revolty a záměrného osvobození se od nechtěné reality všedního dne.

Zkušenosti, které během příprav na výstavu Roman získával, byly velmi cenné a cesty k nim i nesčetněkrát trnité. Na otázku, co vlastně toto naturistické období Romanovi přineslo, odpověděl:

„Setkal jsem se s něčím, o čem jsem nic nevěděl a byl jsem najednou nucen o tom přemýšlet. Přineslo mi to obrovské množství zkušeností, jak se vlastně s lidmi jedná anebo i nejedná, protože když se pustíš po hlavě do něčeho o čem nevíš nic, tak občas šlapeš jako slon v porcelánu.“
(Rozhovor s Romanem Franc, 2022)

Roman Franc, soukromý archiv, snímky z vernisáže výstavy „PŘIROZENĚ: Karel Novák–Jock Sturges“, Moravská galerie Brno, 2013

Obálka a zadní strana knihy *KAREL NOVÁK PŘIROZENĚ*, 2015

Nutno dodat, že Roman se těchto úkolů zhostil velmi statečně a nakonec úspěšně. Od výběru fotografií až po rozmístění v prostoru galerie, od přípravy textů, popisků až po banner, od osvětlení až po vlastní proces instalace, od programu vernisáže přes občerstvení až po organizaci dnů. Vyzvednutí Jocka Sturgese na letišti, přesun do Brna, ubytování až po program následujících dní. Bonusem navíc byly i tiskové konference, uskutečněné v kavárně Řehoř Samsa v Praze a v Moravské galerii v Brně.

Vernisáž proběhla 25. dubna 2013 a výstava trvala až do 1. září 2013.

Ohlasy byly pozitivní. Líbila se uvolněná atmosféra, neformální prostředí i jazzová hudba v podání Gabriely Kolčavové a její kapely. Roman s Gabrielou naplánovali na následující dny i tvůrčí fotografickou dílnu s Jockem Sturgesem. Předcházela tomu nečekaná dramatická událost, když Sturgese museli odvézt do nemocnice na vyšetření a následné ošetření pro podezření na embolii. Dílna se i přes tuto náhlou příhodu uskutečnila a neuvěřitelný Jock Sturges se svým studentům po celou dobu plně věnoval.

Výstava *PŘIROZENĚ: KAREL NOVÁK A JOCK STURGES* měla své pokračování i na Mesiaci fotografie v Bratislavě v listopadu 2013 a v Galerii Fiducia v Ostravě v říjnu 2014.

Velký zájem o výstavu způsobily i mediální ohlasy. Asi největší zásluhu měl článek Miloše Kozumplíka *Nejkrásnější nahota* v časopise *Reflex*. Vyšel na konci února 2013 ještě před uskutečněním brněnské výstavy a nalákal řadu diváků.

Po výstavě vyšla řada recenzí, např. v časopise Respekt od Petra Třešňáka, v Brněnském deníku od Markéty Stulírové, v časopise *Foto* od Martiny Grmolenské. Rozsáhlou recenzí nešetřily ani *Literární noviny* a autorka Michala Frank Barnová.

Své naturistické období završil Roman po dlouhých šesti letech knihou *KAREL NOVÁK PŘIROZENĚ*. Původním Romanovým záměrem bylo navázat na oba autory výstav a vytvořit tak obrazovou publikaci Novák – Sturges. Osud tomu chtěl, aby Roman získal zkušenosti i po právní stránce. Příčinou neuskutečnění se stal dotaz od Jocka Sturgese, zdali má Karel Novák souhlas od účastníků snímků s publikováním. Sturgesův dotaz byl naprosto v pořádku, protože tento přístup byl a je v USA více než samozřejmostí. Bohužel ne u dokumentárně laděných fotografií z osmdesátých a devadesátých let, v zemích, kde svoboda vyjadřování byla vzácná, poté získaná a euforická, kdy pravidelně autor rozdával portrétovaným své snímky na památku a písemný souhlas nevyžadoval. Odpověď zněla, že nikoli. Roman neváhal a obrátil se s dotazem na právnickou kancelář. Odpověď byla ovšem nejistá a tak Jock Sturges od přípravy knihy raději ustoupil.

Romanovou knihou se tak stala monografie Karla Nováka. Ovoce přinesla součinnost s Vladimírem Brožem, známým pod přezdívkou Vladimir 518 z vydavatelství BiggBoss, který již dříve s Romanem spolupracoval, když uveřejňovali Novákovy fotografie v knize o naturismu *KMENY 0*. Křest knihy se uskutečnil 27. října 2015 v rámci oficiálního programu festivalu Designblok 2015. Text do knihy napsal Tomáš Pospěch, výběr snímků provedli Lucia L. Fišerová a Roman Franc a design knihy vytvořil Milan Nedvěd. V roce 2016 získala tato kniha druhé místo v soutěži Nejkrásnější česká kniha roku 2015.

Ve stejném roce zakončuje Roman magisterské studium na Institutu tvůrčí fotografie. Svou kurátorskou činnost, přípravu na společné výstavě Karla Nováka a Jocka Sturgese podrobně sepisuje ve své teoretické diplomové práci pod vedením prof. PhDr. Vladimíra Birguse. Jeho snímky jsou pravidelně vystavovány v rámci výstav Institutu tvůrčí fotografie u nás i v zahraničí a v současné době se chystá na dokončení doktorského studia.

Pozvánka k výstavě Karla Nováka spojená s křtem knihy *KAREL NOVÁK PŘIROZENĚ*, 2015

„Na Romanovi Francovi jsou skvělé dvě věci: že umí vidět světlo, a že se nevzdává, když už i já se vzdám. Vždycky když v nevětraných místnostech Divadla Husa na provázku hrozně jsem toužil, aby tam někde proletěl anděl – a Václav Havel tam s námi byl, a Miloš Forman tam s námi byl, a Ludvík Vaculík tam s námi byl – úplně jsme se vždycky zalykali nepostižitelností Pravdy, všechny ty malé lži se tak hezky culily – byly tak svůdné, barevné, tak velkolepě se nabízely, že budou okamžitě k dispozici – což ale toho anděla víc a víc utvrzovalo v názoru, že neproletí. Roman Franc to uměl. Nebetyčným soustředěním podobným ze všeho nejvíc asi tak modlitbě nepřipustit žádné z těchto blbých řešení, pořád se soustředit a soustředit – ne na povrch věci, ale na jejich tajemství, ne na okolnosti, ale na smysl. Tím jak se na všech těch úmorných zkouškách díval, jak se smál, jak se bál, jak předvídal, jak je nečekal, jak je viděl, jak je slyšel, jak slíbil, jak to dodržel – byl na všech těchto zkouškách milý host. A víc než host – byl spolumajitel času, který nám byl svěřen. Spolutvůrce. No a k tomu všemu to na závěr skvěle nafotil. Odvážně. Cudně. Jasnozřivě. Nepředvídatelně. Cenně. Světlo má na těch jeho fotkách Tajemství.“ VLADIMÍR MORÁVEK / DIVADELNÍ A FILMOVÝ REŽISÉR

5. DIVADLO HUSA NA PROVÁZKU, VÁCLAV HAVEL, FORUM 2000

Svou první pravidelnou „fotografickou praxi“ započal Roman v roce 2007/2008, během prvního ročníku na ITF. Jak již bylo zmíněno dříve, inspirovala jej zejména tvorba Josefa Koudelky a jeho cyklus *Divadlo*, přibližně z let 1962 až 1970. Koudelka začínal v roce 1961 v divadle fotit starým Rolleiflexem. Byly to snímky z divadelních představení, ze zákulisí nebo složené z portrétů a momentek. Později fotografoval pro celou řadu divadel, např. Divadlo za Branou, Komorní divadlo, Divadlo na Zábradlí, Tylovo či Národního divadlo. Koudelkův rukopis a inovativní přístup v divadelní fotografii byl v roce 1967 oceněn výroční cenou Svazu československých výtvarných umělců.

„*Měl jsem moc rád knížku od Koudelky a jeho divadelní snímky. Tak jsem se rozhodl, že bych to rád zkusil po svém.*“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Roman oslovil tehdejšího uměleckého ředitele Divadla Husa na provázku Vladimíra Morávka a ten po zhlédnutí jeho snímků souhlasil. Romanovým přáním bylo, aby se mohl během zkoušek volně pohybovat po jevišti a nerušeně fotografovat mezi herci. Bylo mu vyhověno a skutečně po pár zkouškách se stal nenápadnou součástí jeviště či zákulisí. Divadlu věnoval Roman nemálo času. Účastnil se pravidelných zkoušek konaných během týdne, generálek, poznával do nejmenších detailů samotná představení, seznamoval se s herci a lidmi z divadla. Intenzivně testoval možnosti svého analogového media, zejména v portrétní fotografii. Nešlo tak především jen o záznam děje, ale o využití světla, stínů, o výtvarné pojetí snímků, kreativní vyjádření. Formuje se tak Romanův cit pro světlo, kompozici a pro portrét.

Než přejdeme k tomu, jak se Roman seznámil s Václavem Havlem, ráda bych zmínila krátkou historii divadla.

Samotná myšlenka o divadle vznikla v řadách profesionálních divadelníků, skladatelů, výtvarníků a studentů uměleckých škol, okolo dramaturga Bořivoje Srby. Datuje se tak k září roku 1967. Název Divadla „Husa na provázku“ byl převzat z tvorby Jiřího Mahena. Ze souboru můžeme zmínit např. tehdejší studenty režie Evu Tálskou, Zdeňka Pospíšila nebo Petera Scherhaufera, z osobností skladatele Miloše Štědroně, výtvarníka Borise Myslivečka a další. Charakteristikou divadla bylo hledání a experimentování, hraní v nepravidelném uspořádání scénického nebo jevištního prostoru. Inspirací byla především předválečná avantgardní tvorba E. F. Buriana. První vystoupení se uskutečnilo v Procházkově síni Domu umění v Brně v březnu 1968 a od této doby se počítá i vznik samotného divadla. V roce 1969 muselo divadlo svou část názvu „Husa“

vypustit, vzhledem k podobnosti se jménem tehdejšího generálního tajemníka ÚV KSČ Gustava Husáka. Divadlem prošla řada známých herců např. Bolek Polívka, Miroslav Donutil, Jiří Bartoška, Karel Heřmánek, Pavel Zedníček a další. Režiséři a dramaturgové se nebáli spolupracovat i s tehdy zakázaným dramatikem Milanem Uhdem nebo s Václavem Havlem (scénický časopis Rozrazil).

Divadlo se účastnilo řady mezinárodních festivalů: ve Vratislavi, v Nancy, ve Stockholmu a jinde. Statečně a hrdě bojovalo s perzekucí komunistického režimu a v roce 1989 bylo první, které zahájilo stávku divadel v Československu. Vladimír Morávek se stal uměleckým šéfem divadla v roce 2005 a byl jím až do roku 2017. V roce 2008 divadlo slavilo 40 let své existence. Následoval týdenní festival, v němž byla kromě různých autorských programů uvedena i derniéra hry *Zahradní slavnost* od Václava Havla, ale i vůbec první scénické čtení z jeho nové hry *Odcházení*. V té době již exprezident Václav Havel se tak téměř po dvaceti letech vrátil na jeviště a zahrál si ve své hře roli nazvanou *Hlas z reproduktoru*. Ještě téhož roku, v listopadu 2008 byla uvedena hra vytvořená montáží z různých Havlových dramatických i nedramatických textů, nazvaná *Cirkus Havel*.

Během této doby, kdy Václav Havel intenzivně spolupracoval s divadlem a s Vladimírem Morávkem, Roman v divadle již působil. Zrodila se v něm tak myšlenka oslovit pro jeden ze svých předmětů (Medailon osobnosti, 4. ročník) na ITF právě Václava Havla. Romanovo netradiční, ale nenápadné analogové fotografování během zkoušek způsobilo, že byl Morávkem osloven, aby se stal součástí hry a při scénickém čtení *Odcházení* si i roli fotografa přímo zahrál. Svou účast při hře Roman popisuje takto:

„*Tak jsem tam nakonec hrál fotografa a zároveň i fotil. Během přestávky jsme spolu s dalšími dvěma kamarády film vyvolali, naskenovali a vytiskli. A na konci představení byla fotka k dispozici. Portrét Václava Havla se sekerou. Ten pak měli lidé k dispozici a měli šanci si ji od Václava Havla nechat podepsat.*“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2021)

Se svou prosbou portrétovat Václava Havla se Roman obrátil na Martina Vidláka, jenž v té době s Václavem Havlem divadlo navštěvoval. Martin Vidlák byl od roku 1991 zaměstnán v Tiskovém odboru Kanceláře prezidenta republiky a od roku 2003 až po rok 2011 byl Havlovým spolupracovníkem v jeho soukromé kanceláři.

„*S tím, že bych chtěl fotit Václava Havla jsem se obrátil na Martina Vidláka, ale to jsem ještě nevěděl, kdo to je. Nabídl jsem mu bonbon a on se smál, že by to chtělo hodně lidí zkusit, fotit prezidenta. Dal jsem mu kontakt a on se fakt ozval. Zázračně. Tak to začalo.*“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Roman Franc, z cyklu *Portréty*, portrét Simony Zmrzlé a autoportrét Romana France

Roman Franc, Václav Havel při scénickém čtení své hry *Odcházení*, Divadlo Husa na provázku, 2008

Roman Franc v roli fotografa při scénickém četní hry *Odcházení*, Foto: Radek Miča, iDnes, Divadlo Husa na provázku, 2008

Roman Franc, Jeho Svátost dalajláma a Václav Havel, Forum 2000

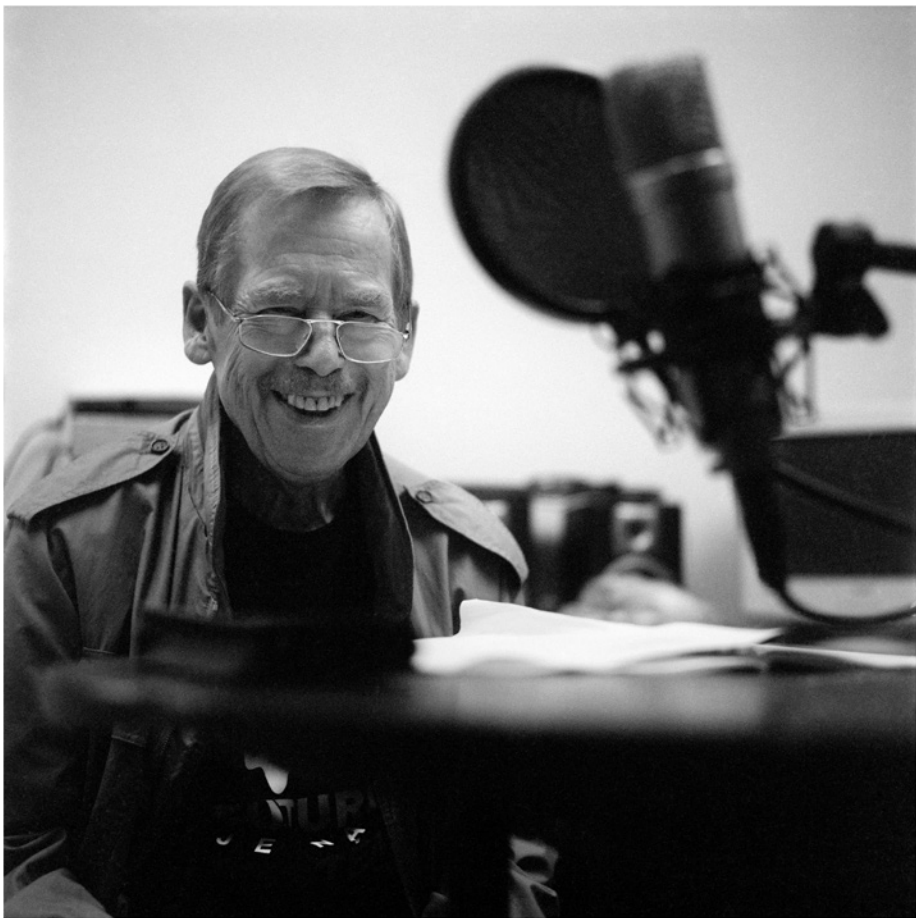

Roman Franc, Václav Havel, Divadlo Husa na provázku

S kanceláří Václava Havla měl Roman možnosts polupracovat tři roky.

„To nebylo tak, že by si mě najmuli a řekli tohle a tohle foť. To bylo tak, že oni řekli, ano, můžeš prezidenta fotit a my Ti včas dáme vědět, když bude něco zajímavého, nebo když pojedeme do Brna. Nebo se ozvi a můžeš se k nám vždy připojit a být tam s námi. Můžeš fotit vše co se Ti bude líbit.“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Přibližně ve stejné době, kdy Roman začínal s portrétováním Václava Havla, natáčel svůj časosběrný dokument o Václavu Havlovi i režisér, kameraman, scénárista a současný pedagog Petr Jančárek, pozdější nositel novinářské ceny Ferdinanda Peroutky. Jeho trilogie *VÁCLAV HAVEL, PRAHA-HRAD* získala hlavní cenu poroty na festivalu Politics On Film ve Washingtonu.

Během spolupráce s kanceláří Václava Havla měl Roman možnost pohybovat se na celé řadě akcí a konferencí. Patřily k nim i pravidelné výroční konference Fora 2000.

Forum 2000 je mezinárodní organizace založená v roce 1997 z iniciativy Václava Havla, japonského velvyslance pro lidská práva Yohei Sasakawy a dramatika, filozofa, esejisty, nositele Nobelovy ceny míru Elieho Wiesela. Cílem Fora 2000 je naplňovat demokratické hodnoty, vytvářet respekt k lidským právům, diskutovat o problémech, kterým lidstvo čelí. Na konferenci probíhá dialog zaobírající se otázkami víry napříč náboženstvím, otázkami týkajícími se porušování lidských práv a svobod či otázkami bezpečnostními. Mezi významné hosty patří celá řada významných osobností, od filozofů, politiků, disidentů, umělců, představitelů společnosti až po laureáty Nobelovy ceny. Forum 2000 se konalo zpočátku na Pražském hradě, poté v Obecním domě a v posledních letech pak zahajovací část v Kostele sv. Anny a konference na Žofíně. Právě od konání Fora 2000 na Žofíně se Roman konferencí účastnil. Svou portrétní tvorbu tak měl možnost rozšířit o celou řadu známých osobností, avšak vymykal se opět klasickému dokumentárnímu záznamu děje a zůstal věrný svému, osobitému portrétnímu stylu. Tím, že využíval analogové kamery, měl od účastníků více pozornosti a sympatií, ale i velmi ztížené podmínky.

„Člověk musí být šikovný i v tom, že si tu práci musíš tak trochu vymýšlet. Vymýšlet si záběry, sledovat situace a čekáš. Bylo fajn, že jsem věděl, že můžu fotit volně vše kolem sebe a že su tam takový domácí.“
(Rozhovor s Romanem Francem 2021)

Roman Franc, portrét Fareeda Zakarii, Forum 2000

Roman Franc, Jeho Svátost dalajláma, Forum 2000

Velkou osobností, která pravidelně od roku 1990 přijížděla do ČR, byl i současný dalajláma Tändzin Gjamccho. Svým příkladem a mírovými aktivitami po celém světě získal v roce 1989 Nobelovu cenu míru. Dalajláma je v tibetské kultuře považován za převtělení předchozího dalajlámy. Je zvykem, že když zemře duchovní vůdce, hledá se jeho následovník. Je určena skupina mnichů, kteří na základě zvláštních znamení a přibližného místa, které může určit ještě během svého života dalajláma, hledají vhodného nástupce. Možný následovník je podrobován zvláštním zkouškám. Pokud je úspěšně vykoná, stává se novým dalajlámou. Je vychováván v klášteře a dostává se mu patřičného vzdělání pro funkci nového duchovního vůdce.

„S dalajlámou to bylo tak, že s tím počítali, věděli, že tam su a bylo na mně, jak si to zařídím. Bylo to hodně volný a já věděl, že když budu sedět v koutě, tak nic neudělám, ale když budu šikovný, tak mohu udělat spoustu zajímavých věcí. U delegací se to vždy mění na poslední chvíli. Dalajláma měl kolem sebe takové mnichy a ti ho chránili. Oni o mě věděli, že su z kanceláře Václava Havla, a byli jsme předem domluveni na focení. To se mělo odehrát na Pražské křižovatce. Řekli mi, ať se nachystám, že ten čas mi věnuje. Když přišla ta chvíle, tak já jsem tu fotku nemohl udělat, protože tím, jak on přitahuje spoustu lidí a novinářů, tak to v tu chvíli prostě nešlo. A tak jsem mu spontánně, během několika sekund prostě řekl, jestli bychom to nenafotili tam, na toaletě. Bylo tam takové světlo z Ikei a on souhlasil. Smál se, že to je dobrý nápad. Tak jsme tam šli a za náma se už nikdo neodvážil. Smál se mému foťáku a říkal, že taky takový měl, když byl jako děcko a že by si přál, aby příští dalajlama byla hezká ženská.“ (Rozhovor s Romanem Francem 2022)

Další velmi zajímavou osobností, kterou měl možnost Roman zachytit, byl americký spisovatel a novinář indického původu Fareed Zakaria. Tento žurnalista působil v magazínu Newsweek, Time, v CNN uvádí pořad zaměřený na mezinárodní politickou scénu. Je autorem knihy *The Futurum of Freedom* a jeho články jsou i pravidelně uveřejňovány u nás v časopise *Respekt*.

„Já jsem si vymyslel, že jej budu fotit v místnosti na stole, naboso, že bude mít hlavu u stropu. Tam byly takové odhalené žárovky a já chtěl, aby ty žárovky byly jako jeho myšlenky. Tak jsem to řekl i ochrance, když se mě ptala jak si to představuji. A oni: „No to ne, to pan Zakaria neudělá, to si vymyslete něco jiného.“ Počkal jsem až přijde a když se mě zeptal on,

co má tedy dělat, tak jsem mu odpověděl: „Sundejte si boty a vylezte si tady na ten stůl.“ A teď jsem viděl tu ochranku, jak na mě kouká, že jsem to přehnal a neposlechl jsem je. Ale Zakaria mě vzal fakt vážně a měl ke mně důvěru a řekl: „that's you'r idea, you'r an Artist“. Najednou se vyzul, vylezl na stůl a stál tam. Jde o to, že Ti takový člověk věnuje čas, ale hlavně Ti dá důvěru a těžké je, prosadit si to své a věřit si. Oni musí cítit, že to má smysl a že je to speciálně zachytí.“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Mezi další portrétované z Fora 2000 patřil i polsko–britský sociolog Zygmunt Baumann a mnoho dalších.

Ze svých portrétů osobností uskutečňuje Roman v roce 2008 v galerii Divadla Husa na provázku svou výstavu a je vydán výstavní katalog *Portréty*. Text napsal Vladimír Morávek.

Snímky Václava Havla se ve stejném roce staly součástí knihy *Cirkus Havel* (Brno, Větrné mlýny, 2008). V knize najdeme vedle Romanových portrétů i fotografie Tomkiho Němce, Pavla Zatloukala, Břetislava Rychlíka nebo koláže Josky Skalníka.

Romanovo portrétní vidění, uvažování a způsob zachycení osobnosti se v tomto období velmi rozvíjely a dospívaly tak k jedinečnému autorskému stylu. Sám autor uvádí, že je fotograf, který se na snímek rád chystá, uvažuje o něm a připravuje se. Je to pro něj určitá forma vnitřního uklidnění se a upřesnění, že tuto scénu tak opravdu chce. Nemělo tomu být ani jinak i v případě Romanova posledního portrétu Václava Havla. A jak to tak bývá, když je něco domluveno, nachystáno, tak se to i na poslední chvíli vše změní.

Svůj poslední portrét Václava Havla pořídil Roman v říjnu 2011. Tento portrét v obřích rozměrech byl 13. prosince 2021 vyvěšen na jihomoravský krajský úřad v Brně k desátému výročí úmrtí Václava Havla.

Portrét Václava Havla od Romana France na krajském úřadě v Brně k desátému výročí umrtí Václava Havla, foto: Václav Šálek, ČTK, Brno, prosinec 2021

Roman Franc a jeho poslední snímek Václava Havla, Praha, říjen 2011

„To bylo na Žofíně. Byl jsem domluven na pozdní odpoledne, asi na čtvrtou hodinu. Domluven jsem byl i s Prokopem Součkem, že mi dodá světla a tak. Najednou mi volá Martin Vidlák, že přijedou už teď a že pak mají s prezidentem ještě některé povinnosti. Ptal se mě, zdali jsem schopen tu fotku zvládnout a já, že ano. A tak jsem tam chvíli přemýšlel, otevřel jsem okno, dotáhl jsem tam stůl a hodil na něj bílý ubrus. Václav Havel asi za 20 minut přišel a že má žízeň. Dal si pivo a ptal se mě, co má dělat. Tak odpovídám, že nic, ať je v klidu, ať si klidně sedí, přemýšlí a pije pivo. Byli jsme tam sami a bylo to takové intimní, silné a spontánní. Tato situace mě například utvrdila i v tom, že když něco plánuješ, tak to může být nakonec překombinované. Někdy je nejlepší poradit si s tím, co člověk v tu chvíli kolem sebe má.“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Foto: režisér Petr Jančárek, Roman Franc fotí Václava Havla s Vladimírem Morávkem, 2011

Roman Franc, portrét Vladimíra Morávka

Katalog k výstavě *Portréty*, Divadlo Husa na provázku, soukromý archiv Romana France, 2008, foto katalogu: David Mackovič

„O Romanu Francovi říká moje žena, že je jako Tintin, postava ze slavného belgického komiksu, mladík, který vždy odhodlaně stojí na straně dobra, do všeho se snaží aktivně zapojit a překvapuje svou vynalézavostí. Roman je fotograf performer, jeho fotografie jsou často výsledkem události, kterou iniciuje, přičemž mu jde o to překračovat hranice. Fotografovaný se musí často vyrovnat s nějakým překvapením, musí vystoupit ze sebe. A mnohdy je pak za to vytržení z konformní zóny vděčný a je to na na těch fotkách vidět. Roman se nebojí ani trapnosti. Tam, kde tu trapnost přijme i fotografovaný objekt, vznikne něco osvobodivého, událost setkání. A když se zrovna netrefí do povahy či rozpoložení portrétovaného, vždycky je na co vzpomínat. Roman jednu dobu často opakoval větu od dědy Bendy, hrdiny našeho společného filmu, „hlavně nestát jak kocour v plevách", a tím se dokonale řídí. Chvíli nepostojí, však také Jan Pavlíček alias Bizon, další hrdina našeho filmu, mu dal indiánskou přezdívku Vítr. I když se jedná o fotografii na zakázku, umí se prosadit. Byl jsem u toho, když fotografoval průběh stavby jedné firmy na voňavky a vytvořil z toho srdceryvný sociální dokument se stavebními dělníky. Roman se dobrodružství nebojí, tam, kde se jiní fotografové snaží protlačit, schová se na záchod a počká si na dalajlámu. Tam „kde i císař pán chodí sám", bude mít tibetského duchovního jenom pro sebe... Myslím, že Roman nefotí rád tzv. momentní fotografii. Však proto nemáme příliš štábovek – čili momentek z natáčení – to prostě Romana nebaví, není ten, kdo by fotil rychle a nepozorovaně, potřebuje s objektem rozmlouvat. Navažský šaman Black Horse zase Romanovi začal okamžitě říkat Movie Star. Vlastně to trefil, protože jeho inscenované portrétní fotografie, jsou možná více než u jiných, zároveň Romanovy autoportréty. Mohlo by se zdát, že jeho neklidná povaha a touha vždy do věcí aktivně zasahovat není v souladu s přístupem, který vyžaduje koncentrované usebrání a tichý dialog bez mluvení, není tomu tak. Nejraději mám asi sérii jeho starších černobílých portrétních fotografií Romanova bratra. Je na ní zachycena intimita dospívání, něžná láska k mladšímu bratrovi v mlze fotbalového hřiště, na rybách nebo se zapudrovanými neštovicemi..."

PAVEL JURDA / REŽISÉR, SCÉNÁRISTA A DRAMATURG

„Náročností osobního nasazení při klasickém přístupu k médiu fotografie získává Franc mimo jiné efekt, který je esteticky úplně mimoběžný s obyčeji publika z velké části posedlého letmou sebeprezentací prostřednictvím mobilních telefonů. Svými černobílými záběry na filmy středních a velkých formátů Roman Franc jednoznačně boduje. Vytvořil již desítky podobizen. Celkové vzezření portrétních fotografií je ozvláštněno jejich překvapivými detaily. Mám zadostiučinění zejména z početných skupin a jejich rozmanitosti.“

JOSEF MOUCHA / FOTOGRAF, TEORETIK FOTOGRAFIE A PEDAGOG

6. AMERIKA

Aby se Roman mohl věnovat plně své fotografii, svému rozvoji v oblasti fotografie a studiu, musel přijímat různé pracovní brigády a přivydělávat si na živobytí. Využíval zejména práce v zahraničí, kam jezdil například jako námezdní dělník do Belgie stavět stánky na výstaviště a pracovat pro belgickou stavařskou firmu.

„Brzy se zjistilo, že se domluvím, což většina dělníků neuměla. Tak se stalo, že jsem navigoval autobus plný dělníků, mířili jsme do Bruselu stavět veletrh, bloudili jsme, nikdy jsem tam nebyl, na každém kruhovém objezdu jsem třikrát obkroužil dokola, ti dělníci za mnou už hrozili pěstmi, protože pro mě v autě to bylo mnohem snažší třikrát objet než pro ten autobus, než jsem se rozhodl, kudy vlastně.“ (Rozhovor s Romanem Francem: „Nemluv a dívej se do foťáku“, časopis *Vlasta* č. 8/2020, text: Klára Kubíčková, str. 18–21)

„Byl jsem zavřen například na čtrnáct dní někde v hale, kde jsem bouchal kladivem a brousil jsem tam barvu z panelů. Jedl jsem rohlíky s máslem a hořčicu.“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

S prací v zahraničí měl Roman zkušenosti už i v době studia na sportovní fakultě MU, když se vydal se svým kamarádem do Anglie. Aby se mohli vrátit zpět domů, museli si vydělat na letenky, a tak pracovali v hospodě. Shodou okolností byl kamarádovým dědečkem Miroslav Benda. Roman vzpomíná, že když jeli do Prahy na letiště, vezli s sebou i dědečka „Bendovýho“, který v té době mířil na všesokolský slet.

„A dával nám v autě moudra: „Borci, hlavně v té Anglii nesmíte stát jako „kocóři v plevách.“ A tak nám tím svým humorem dodával optimismus, energii a odvahu. Kolikrát jsme si na něj vzpomněli a když jsme nevěděli, tak jsme si řekli, no a teď by nás děda Benda asi moc nepochválil, už jsme jako ti kocóři v plevách.“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Před Romanovou první cestou do Ameriky se u dědečka Bendy tradičně udilo maso. Roman se zmínil, že se chystá poprvé do Ameriky a dědeček ožil.

„Dědeček už měl několikátou slivovicu a už byl takový vláčný. A říká: „Romčo, já si tady píšu ze sokolkama z Ameriky, já ti dám dopisy, dám Ti jeden jako důkaz, zajdi si támhle na policu, jsou tam. A řekni, že jsi od Mirka Bendovýho a ony Ti pomůžou.“ Tak jsem se ho zeptal a co tam píšou: „No já nevím, já neumím anglicky.“ Psal si s nimi a vždy jim poslal pohled z lázní, nebo k vánocům a tak.“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

K osobnosti bratra Miroslava Bendy se ještě vrátíme.

Roman Franc, Bleší trh v Brooklynu, 2011

Spolu s dopisem od dědečka Bendy a s oficiálním doporučujícím dopisem z kanceláře Václava Havla odcestoval Roman poprvé v roce 2011 do Ameriky, do New Yorku. Ubytování měl zajištěné asi na měsíc v Harlemu u kamarádky Veroniky a jejího přítele. Jedním z Romanových cílů bylo navštívit některé galerie, ukázat svou dosavadní tvorbu a v nejlepším případě své snímky i zhodnotit. Bohužel galerie byly ve většině případech nedostupné, uzavřené, pokud nebyla předem dohodnuta schůzka.

„*Nešlo to tak, jak jsem si myslel. Uvědomil jsem si, že to prostředí je strašně tvrdé a nekompromisní. Někde mi hned řekli, že jsou „busy, "někde se podívali na fotky a řekli, že se jim líbí, ale že nemají čas a prostor cokoli řešit. Uvědomil jsem si, že jsem měl zase naivní pohled a že toto mi radost nepřináší.* (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Uplynulo více než deset dnů a bez výsledku. Romanovo zoufalství nabíralo na síle, když si všiml, že v Brooklynu je každý víkend bleší trh. Uvědomil si, že musí zkusit jiný způsob, a tento se mu zdál bližší a příjemnější. Neváhal a zkusil své štěstí. Oslovil odpovídající instituci. Nejprve přišla odmítavá odpověď, že mají plno, ale ať své fotky zašle, že při další příležitosti se ozvou. Nakonec se za pár hodin sami ozvali, sdělili, že snímky jsou „very cool"a souhlasili, že může na trhu své snímky prodávat.

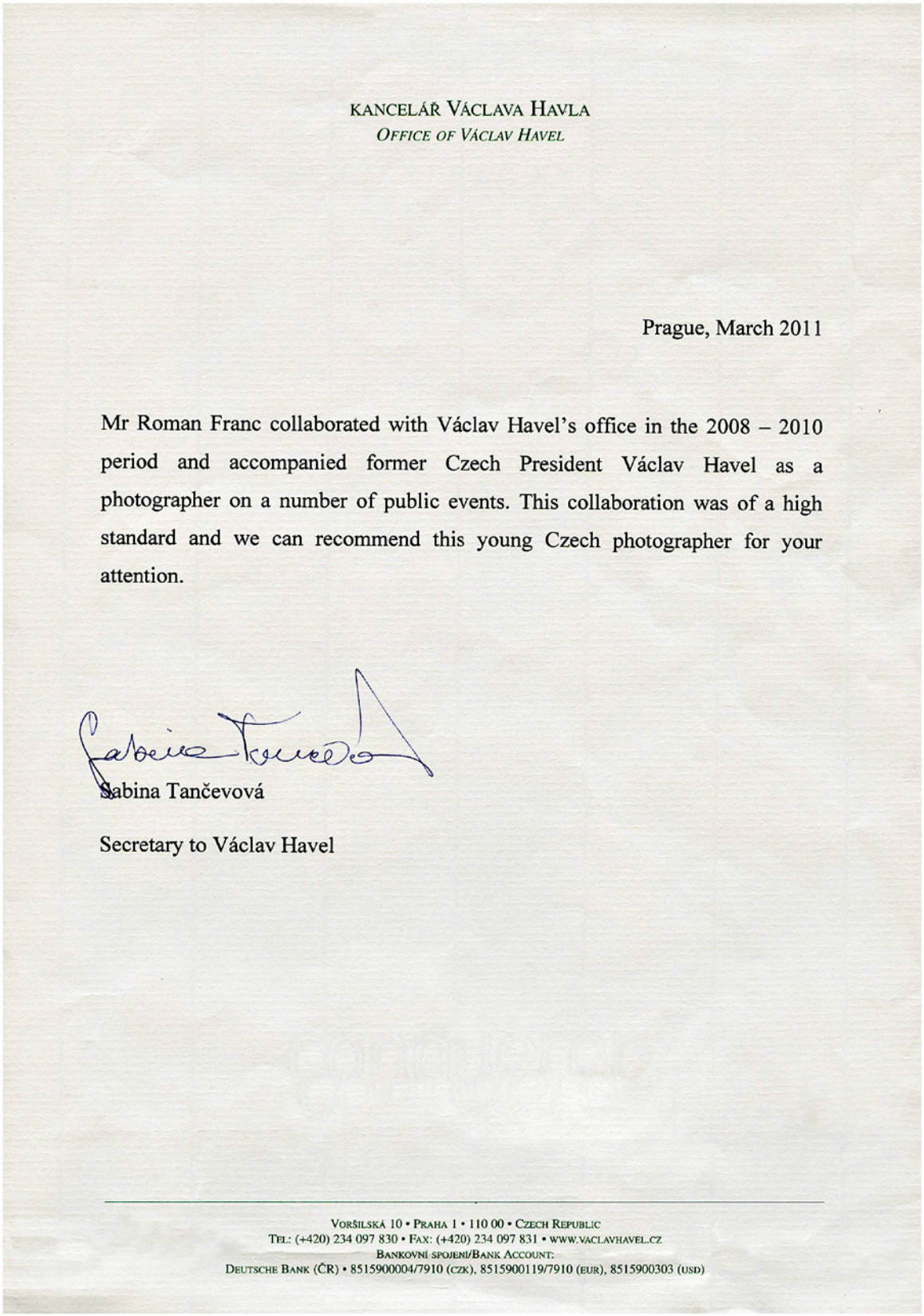

KANCELÁŘ VÁCLAVA HAVLA
OFFICE OF VÁCLAV HAVEL

Prague, March 2011

Mr Roman Franc collaborated with Václav Havel's office in the 2008 – 2010 period and accompanied former Czech President Václav Havel as a photographer on a number of public events. This collaboration was of a high standard and we can recommend this young Czech photographer for your attention.

Sabina Tančevová

Secretary to Václav Havel

VORŠILSKÁ 10 • PRAHA 1 • 110 00 • CZECH REPUBLIC
TEL: (+420) 234 097 830 • FAX: (+420) 234 097 831 • WWW.VACLAVHAVEL.CZ
BANKOVNÍ SPOJENÍ/BANK ACCOUNT:
DEUTSCHE BANK (ČR) • 8515900004/7910 (CZK), 8515900119/7910 (EUR), 8515900303 (USD)

Doporučující dopis z Kanceláře Václava Havla pro Romana France, soukromý archiv Romana France, 2011

„*Dvě stě dolarů na víkend. Měl jsem posledních čtyři sta dolarů. Tak jsem polovinu zaplatil, jen za tu možnost si tam jít stoupnout. Z letadla jsem měl deku, kterou jsem si odnesl, na ni jsem položil flexaret, napsal jsem si cedulku Czech flexaret photography, položil jsem tam katalogy, květináč, na ulici Penn Station jsem uřízl kytky, udělal jsem si to tam hezké a s jedním černochem jsem vyměnil fotku za kytičkové sako, a la Sergeant Pepper, abych měl styl. Prodal jsem tehdy po třiceti dolarech spousty katalogů i fotky. Vydělal jsem stovky dolarů. Prostě to klaplo.*“ (Rozhovor s Romanem Francem: „Nemluv a dívej se do foťáku“, časopis *Vlasta* č. 8/2020, text Klára Kubíčková, str. 18–21)

Romanovo bezprostřední chování a schopnost nebát se někoho oslovit nebo reagovat správně, když zase někdo osloví jeho, mu umožnilo seznámit se s lidmi, s kterými se vyvinula další spolupráce. Tak se i stalo, že se seznámil se ženou, která měla doma sbírku originálních fotografií od Alfreda Stieglitze.

„*Spravovala jednu nadaci a chtěla po mně, abych ji vyfotil. Neměla žádný svůj portrét a potřebovala ho mít. Přitom vůbec nevěděla, jak fotím. Potkali jsme se na zastávce metra a já jsem měl jen přes rameno flexaret.*“ (Rozhovor s Romanem Francem: „Nemluv a dívej se do foťáku“, časopis *Vlasta* č. 8/2020, text Klára Kubíčková, str. 18–21)

Nebo se seznámil s tanečníkem, pocházejícím z dětského domova a majícím neuvěřitelný pohybový a hudební talent. Tančil stylem Michaela Jacksona, chodil na balet a chtěl jednoho dne tančit i na prknech Broadwaye. Požádal Romana, zdali by mu nafotografoval portfolio na casting, a tak se také stalo. Nakonec se tam skutečně dostal a tančí v muzikálech.

První návštěva Ameriky byla pro Romana velmi inspirující a dodala mu energii potřebnou k další životní fotografické etapě. Spolu s dopisem od dědečka Bendy stanul jednoho dne přede dveřmi jedné z nejstarších budov na Manhattanu. Když otevřeli, představil se a dodal, že má doporučení od bratra Bendy. „*Yes, Mr. Benda, welcome.*“ A tak se Roman seznámil s místními členy Sokola. Na zdi visela pamětní šerpa Sokol Křenovice. Dokonce mu byl umožněn i nocleh na dalších 14 dní, v kumbále, kde se tradovalo, že tam přespával i Miloš Forman, když přijel do Ameriky poprvé. Za americkými sokoly od té doby jezdí Roman pravidelně. Během pobytu v Americe navázal také kontakt s Pavlou Niklovou, v té době ředitelkou Českého centra v New Yorku, s příslibem budoucí výstavy v Českém centru.

S Romanovými cestami do Ameriky se pojí řada zajímavých příhod.

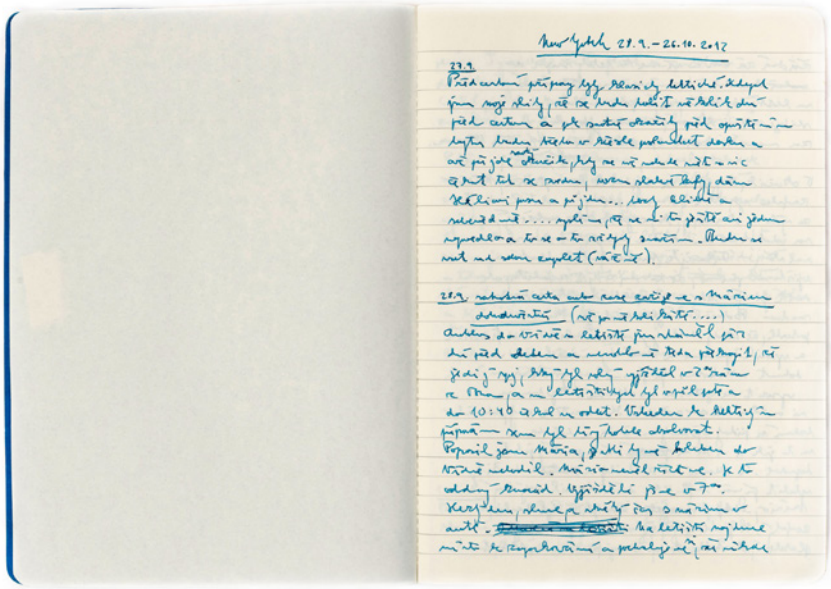

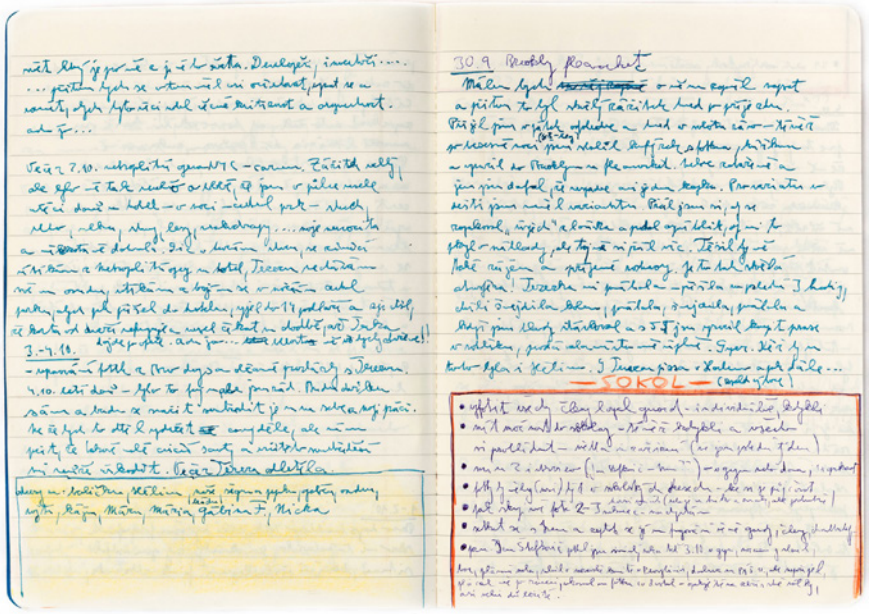

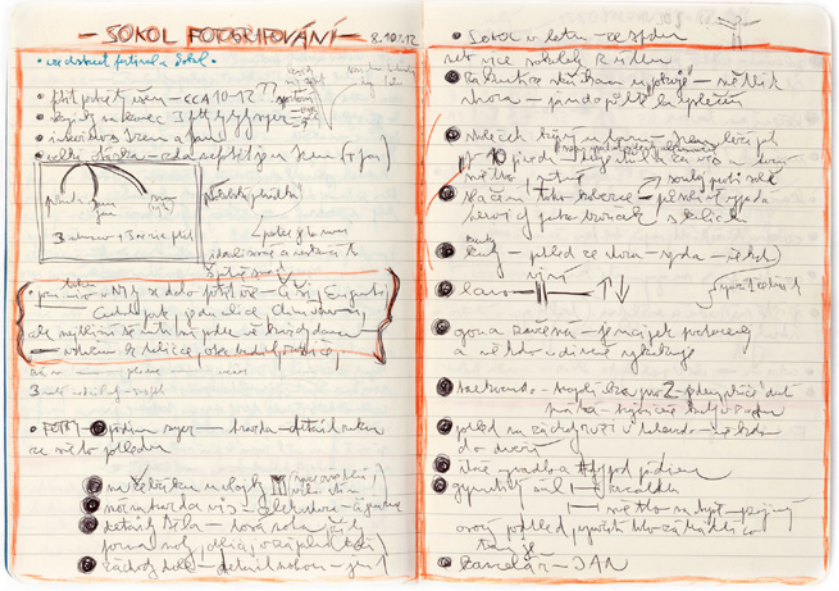

Deníky Romana France při pobytu v Americe, 2012, foto deníků: David Mackovič

Poctivě si při každé cestě zapisoval poznámky, kontakty, rozpočet i třeba ponaučení, co příště rozhodně nedělat. Tak si vlastně nevědomky vytvořil svůj americký deníkový soubor. Nedávno se mu do rukou dostala poznámka, jak se dušuje, že se před každou delší cestou bude už konečně balit včas a ne ve spěchu. Jednou letěl narychlo až z Vídně a kamarád z dětství Mário, který jel s ním, se měl poté s autem vrátit zpět do Brna.

„*Rychle jsem zaparkoval, ještě jsme si dali kafe a když už jsem se zvedal, že musím jít, tak najednou asi skrz metr průsvitné spodní sklo kavárny vidím, jak tam jede mé auto. Zaparkoval jsem špatně a auto mi odtahovali. Dal jsem Mariovi svou platební kartu, na které jsem měl uspořené peníze do Ameriky. Po příletu do New Yorku jsem zjistil, že po zaplacení pokuty a za odtah auta mi tam zbyla na účtě sotva půlka uspořených peněz. Nezačalo to tedy nejlépe.*“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

V roce 2012 se podařilo Romanovi vyhrát první místo v portfoliové soutěži amerického nezávislého fotografického časopisu *SHOTS*. Získal tím titulní stránku a rozhovor v časopise. Pravidelně od roku 2014, kromě blešího trhu v Brooklynu, se účastní i fotografického festivalu FotoFest, který se koná v Houstonu v Texasu. Díky pravidelným pobytům v Americe, oboustranně prospěšným kontaktům, následně uskutečněným výstavám, o kterých se ještě zmíním v pozdějších kapitolách, jsou dnes Romanovy fotografie zařazeny mezi šedesáti fotografy z celého světa, v prestižní aukci a své snímky má uloženy ve sbírkách Musea of Fine Arts Houston, Texas, v Zillman Art Museu v Maine, v Museum of Modern Art Rio de Janeiro, ale i v soukromých sbírkách, v České republice, Velké Británii (Martin Parr Foundation v Bristolu), Kanadě, USA. Má i svého výhradního zástupce pro USA, FAR Center for Contemporary Arts v Indianě. V září 2021 si deset Romanových fotografií do své sbírky vyžádala Kongresová knihovna ve Washingtonu a v roce 2022 svou sbírku rozšířila o dalších třicet snímků, zejména skupinových.

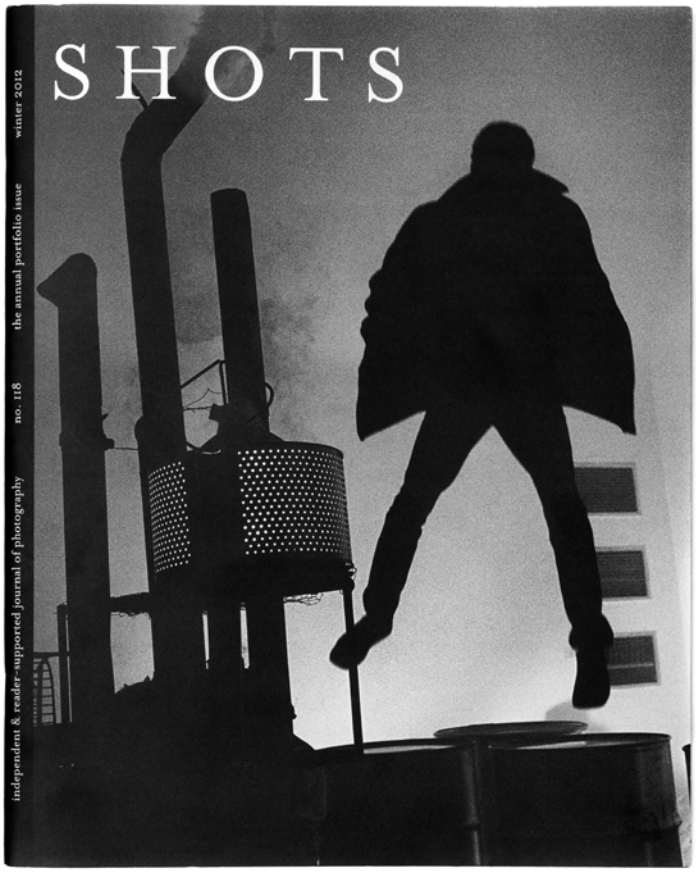

ROMAN
FRANC

How did you first become interested in photography, and who or what was most significant and influential to your development?
Photography completely changed the direction I was taking in life. [Growing up,] my parents encouraged sports, which I enjoyed. Deep down I was an athlete; I was not interested in much else. In high school, my goals were simple—to [excel] in the 60, 100, and 200 meter runs. However, I also enjoyed photography and took photos on trips and holidays with my parents. In my final year of high school, I developed black & white film and made enlargements for the first time in a darkroom [that was] coincidentally in our house. It was a small and slightly dusty room full of photographic equipment. Judging from the dust and labels on chemistry bottles, I imagined that no one had been in there for 15 years—[it was as if] time had just stopped. With some advice, I tried to print by myself. The prints came out gray, but the magic of photography put its spell on me.

According to plan, at University I started studying in the department of Physical Education and Sports. I was an athlete who liked to shoot, but wished for an opportunity to learn more about photography.—I felt I couldn't [learn photography] on my own anymore. I [enrolled in] an optional course called "The Photography of Journalism" and was able to use the darkroom, print and develop for free. I spent [many] days and weeks there. The course was taught by a great photographer (later to become my friend), Vojtech Sláma. For the first time, I [witnessed] a person who truly lived through photography and was especially open towards others. It was a crucial moment for me—probably the most important. It helped me see new horizons. I selected images from [a personally important] trip I had taken in Armenia and put together my first handmade book and applied at the University of Photography. I was accepted and began my studies.

[Another] significant moment was when my granddad, Jenda, brought an old twin-lens 6 x 6 cm camera called a Flexaret from the cellar and said, "It's yours." I learned how to use and work with it immediately, and it has stayed with me since. Almost all the portraits I have ever shot were with that camera; it suits me perfectly and I love it.

When you're creating a portrait of someone else, what do you most hope to convey? Also, do you see your portraits as more an expression of yourself or your subjects?
I often think about [this]... I am convinced that the relationship of the photographer to the person being photographed and to the place and time the shoot takes place is all intertwined and has an effect on the photographer. There are many factors that [can] have an influence [on that moment]—they change and fade into one another and are of varying significance. What is important to me is the "form" of the person—his or her natural expressions, gestures, slight movements, and spontaneous behaviors. In my opinion, everyone sends out certain "signals" they might not be aware of, but that are unique to them. I try to be perceptive and retell what I experience in my photographs. On the other hand, I [try to convey] what I would like to see or feel—sometimes I call these "photographic fairytales". Everything happens on some inner, [intuitive] level—it's hard for me to explain, but the photograph is the result of it.

A significant number of your portraits are of your brother, who appears to be a willing participant in your work. How would you characterize your relationship with him, and what does he say about the photographs you make of him?
I was very sensitive to my brother growing up and tried to spend as much time with him as possible (even though I still feel it wasn't enough). That period was quite challenging for me. I had moved out of my parents' place and tried to [become independent and worked as a] freelance photographer. I felt that my life as an adult was starting—it was beautiful, but full of difficulties. I didn't want to talk to anyone about

My Love

Untitled from the series *Brother*

Untitled from the series *Brother*

Obálka časopisu *Shots* č. 118, s vítěznou fotografií Romana France, 2012, foto časopisu: David Mackovič

Roman Franc předává své fotografie do sbírky Knihovny amerického Kongresu, foto: režisér Petr Jančárek, Washington, USA, 2021

Roman Franc předává své fotografie do sbírky Knihovny amerického Kongresu, foto: režisér Petr Jančárek, Washington, USA, 2021

7. SOKOLOVÉ: VĚRNÁ GARDA

V době, kdy byl Roman poprvé v Americe, navázal na svou další rozpracovanou sérii portrétů lidí, cvičících v sokolovnách a hrdě se hlásících k hodnotám sokolství a k odkazu Miroslava Tyrše.

Za portréty těchto lidí jsou často silné životní příběhy, moudrost, víra v lidské hodnoty, vlastenectví a nekončící snaha zušlechťovat jak mysl, upevňovat vůli a udržovat své tělo.

Abychom dokázali v těchto portrétech lépe číst, připomeňme si krátce historii Sokola a jeho hodnot. Za vznikem Sokola v roce 1862 stojí Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Vlastenectví a odvaha, udržování kulturních, společenských a mravních hodnot, důraz na tělesnou zdatnost a brannou připravenost, to vše bylo hlavní cílem této tělovýchovné organizace. Sokolské jednoty vznikaly v celém Československu, ale i v zahraničí, zejména v USA, v New Yorku (sídlí mezi Východní 65. a 87. ulicí na Manhattanu), v Clevelandu, v St. Louis, v Omaze. V období první republiky se počet členů Československé obce sokolské blížil k milionu. Vznikaly sokolovny, rozvíjela se sportovní zařízení, hřiště, tělocvičny, sportovní dráhy, konaly se všesokolské slety. Sokolem také prošla řada významných reprezentantů a olympioniků. Během první světové války působili její členové v cizineckých legiích v Rusku, v Itálii a ve Francii, ve druhé světové válce tvořili výraznou část odboje. Bohužel řada členů odbojového hnutí byla gestapem pozatýkána a odeslána do koncentračních táborů. Po roce 1948 byla Československá obec sokolská rozpuštěna a obnovy se dočkala až po roce 1989.

Myšlenka nasnímat portréty členů Sokola se nabídla ve chvíli, kdy se Roman zadíval do oken staré sokolovny na Kounicově ulici v Brně. Romanův vztah k sportu je velmi dobře znám a tím, že měl možnost poznat i kamarádova dědečka, bratra Miroslava Bendu, věrného sokola, stále se udržujícího, reprezentujícího hodnoty a tradice sokolské organizace, stala se tato myšlenka náplní další Romanovy tvorby.

Snímky zachycují portréty starších lidí ve cvičebních úborech nebo v sokolském kroji, kteří jsou zakomponováni do prostředí tělocvičny nebo souzní s tělocvičným náčiním. Ze snímků je patrné, že je velmi dobře zvládnuta komunikace s portrétovaným a je vytvořena důvěra v konečný výsledek. V některých snímcích se můžeme setkat s lehkou neostrostí, což však může umocňovat analogové kouzlo a atmosféru snímku. Roman nevyužívá jen černobílý film, ale zachytil portréty Miroslava Bendy i v barevném provedení, přičemž využil jeho domácí prostředí v garáži.

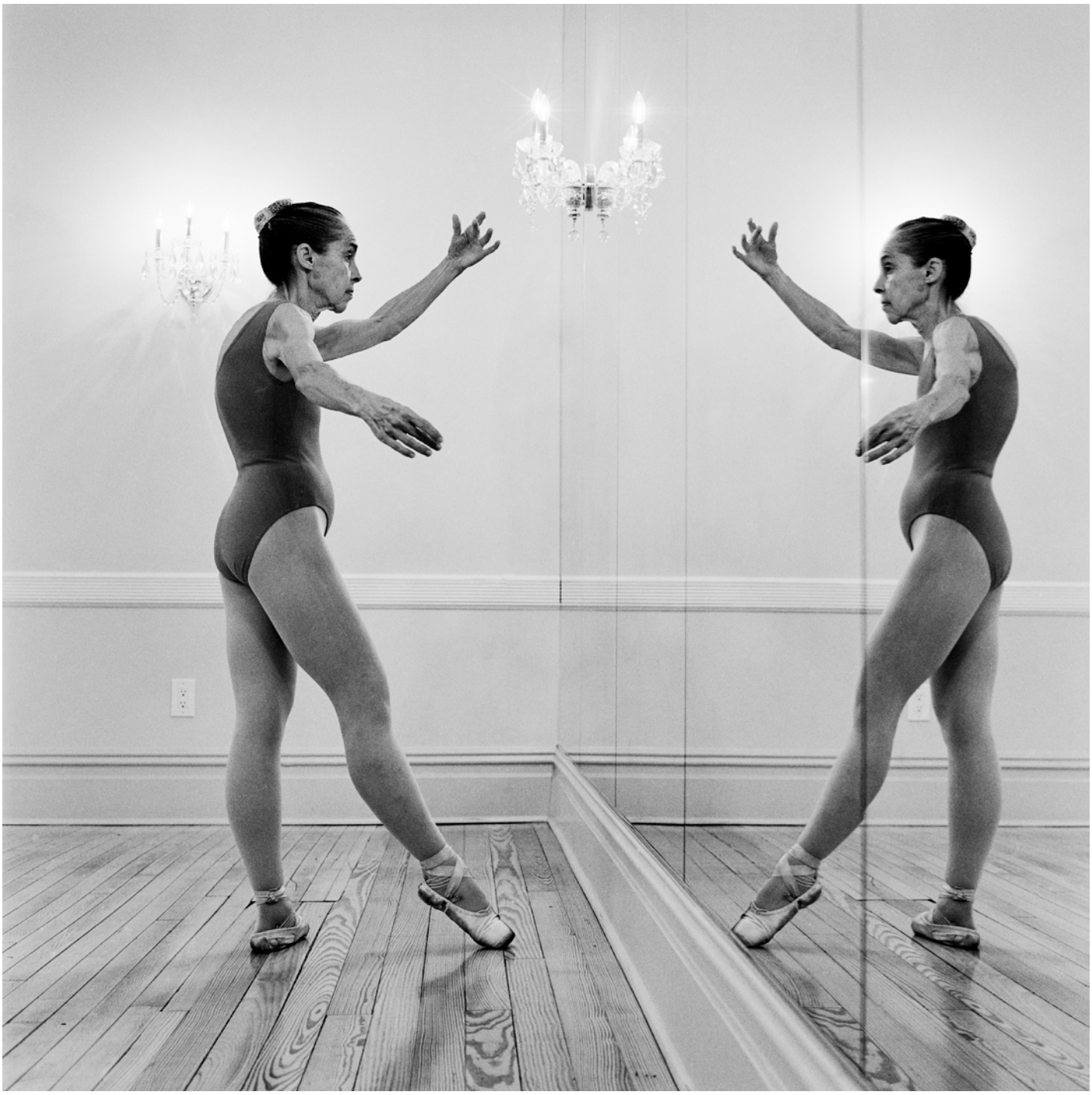

Roman Franc, z cyklu *Sokolové: Věrná garda*, New York, 2016

Toho dne, kdy Roman poprvé stanul před sídlem sokolské organizace v New Yorku na Manhattanu, dal svému budoucímu námětu opět větší rozměr. Svým souborem tak poukazuje na dva odkazy sokolských organizací. Odkazy, které zůstaly uchovány, byly střeženy a mohly být praktikovány, ale v emigraci a odkazy, které měly být záměrně potlačeny, zlikvidovány, ale vlastně nikdy v srdcích nezmizely. Příkladem takového nezmizelého odkazu sokolství je i bratr Miroslav Benda.

Miroslav Benda se narodil začátkem února roku 1932. Po celý svůj život je úzce spjat s jihomoravskou obcí Křenovice, nedaleko Slavkova u Brna. Vyrůstal v malém rodinném domečku blízko dolního nádraží. Rodiče měli malé hospodářství a políčko, kde pěstovali potřebnou zeleninu. Miroslav vystudoval obor kovotepectví, resp. mědikovectví nebo také kotlářství. K sokolství se dostal skrze svého otce Antonína Bendu, který byl dlouholetým členem a hospodářem sokolské jednoty v Křenovicích, a to až do padesátých let, kdy byla činnost sokolů zakázána. Po třináct let také promítal v místní sokolském kině filmy. Vždy ve středu, v sobotu a v neděli. Miroslav od patnácti let tatínkovi pomáhal v kině přetáčet filmové kazety. Spolu s Miroslavem chodila do sokola cvičit i jeho sestra. V sokolské jednotě se cvičilo vždy v úterý a v pátek, kromě pohybovosti se učilo kázni, přesnosti a disciplíně. Pořádaly se sokolské tábory, soutěže, učilo se základům kempování, signalizaci–morseovce, ale i třeba přenosu raněných. Součástí byly přednášky vzdělavatelů Sokola o historii, vzniku a tradicích sokolství. V roce 1948 se Miroslav zúčastnil XI. všesokolského sletu, na kterém se podílelo více než 585 000 cvičenců a stal se politickou manifestací proti komunistickému režimu. I když došlo v padesátých letech k uzavření sokolské organizace a včlenění do tehdejšího tělovýchovného systému, nabyté vnitřní hodnoty, disciplína a láska k pohybu přetrvávaly. Po znovuobnovení československého sokola v roce 1989 měl možnost se Miroslav Benda setkat i s členy sokolských organizací ze zahraničí, zejména z New Yorku, když se v roce 1994, po dlouhých 46 letech, konal na strahovském stadionu XII. všesokolský slet. Účastnilo se ho tehdy celkem 25 000 cvičenců, z nichž 1800 zahraničních. Sokol Křenovice věnoval svým newyorským bratrům a sestrám pamětní šerpu k 140. výročí založení sokolské jednoty v New Yorku. Další všesokolský slet se konal při příležitosti 150. výročí Sokola v roce 2012.

Díky sletům se tak stalo, že bratr Benda si začal pravidelně dopisovat s členy Sokola v New Yorku na Manhattanu. Sice neuměl anglicky, ale nikdy nezapomínal posílat pozdravy z Křenovic či z lázní a oni na oplátku zase jemu. S mezinárodním přátelstvím měl bratr Benda své zkušenosti již od roku 1972, kdy se v Budapešti seznámil s japonským profesorem bohemistiky a sociologie Akihirem Ishikawou z Tokia. Spolu s manželkou šli po mostě a povídali si, když je profesor pozdravil: „*Dobrý den, vy jste z Československa?*“ Manželka Jana Bendová měla lepší sluch a upozornila svého manžela, že na ně Japonec mluví česky. Vzniklo přátelství, které trvá dodnes. Pozvali jej k sobě a neuplynuly ani dva měsíce a profesor,

Roman Franc, portrét Miroslava Bendy, z cyklu *Sokolové: Věrná garda*, Coney Island, New York, 2018

„Je to kamarád a přítel. A to je to zásadní. Rozumíme si v pohledu na svět a Roman umí ten svět ve svých obrazech posunout zase o něco dál. Je citlivý, otevřený, vnímavý, kontaktní a má schopnost přesvědčit lidi. Nejvíce mě u Romana baví spíše jednoduché, přirozené portréty, kdy není předem daný plán. Romanova tvorba plní bezpodmínečně úlohu fotografie, kterou je otisk naší doby. Zároveň přináší lidem zážitek z průběhu fotografování a potěšení z výsledného obrazu.“

GABRIEL FRAGNER / FOTOGRAF

jenž měl v tu dobu plánovanou cestu do Brna, opravdu do Křenovic přijel. V Křenovicích nalezl zázemí, poznal díky svému příteli moravskou pohostinnost, uzené a slivovici, ale také přiložil ruku k dílu, vozil kolečka a pomáhal okolo domu Bendových. Na oplátku pozval zase v roce 1978 Bendovy k sobě do Tokia. Cesta byla dlouhá a náročná, trvala celkem osm dní a muselo se letadlem, vlakem a lodí. Bratr Benda vzpomíná, jak jim do společné kabiny na lodi dali ještě dvě slečny ze Švýcarska. Profesor Ishikawa se zaměřil na moravské tradice a historii, rozhodl se napsat knihu o Moravě a také přeložil moravské, slovenské lidové písničky do japonštiny. V roce 2000 byl bratr Benda na svatbě profesorově dceři. V Křenovicích dokonce organizoval asi pro 30 Japonců konferenci o víně. Poznávali co je koštýř, cimbálovka, kroje a Moravanka. Profesor Ishikawa se stal čestným členem Sokola–Křenovice, stejně tak i Roman Franc. Španělský kněz José, který se v Křenovicích taktéž záhadně ocitl, posvětil bratru Bendovi sokolský kroj.

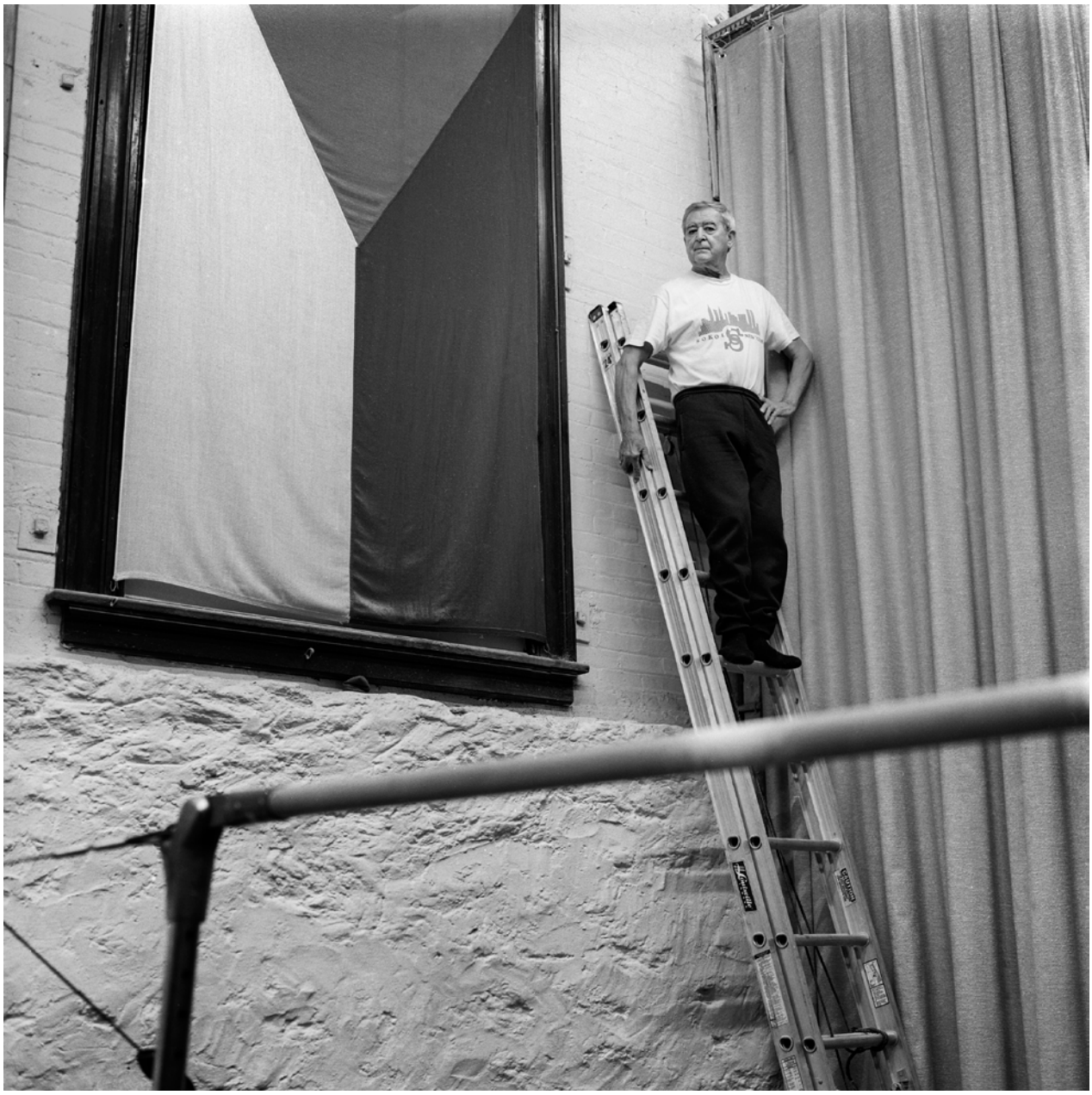

Roman Franc, z cyklu *Sokolové: Věrná garda*, New York, 2016

Roman Franc, z cyklu *Sokolové: Věrná garda*, 2016

Osobnost bratra Miroslava Bendy zaujala Romana natolik, že oslovil s námětem na dokument svého kamaráda a spolupracovníka režiséra Pavla Jurdu. Společně pak začali natáčet o bratru Bendovi dokumentární film *Dobrý život sokola Bendy*. Finanční podporu získali přes producenta Jiřího Konečného z Endorfilmu a nakonec i podporu od Fondu české kinematografie. Časosběrný snímek byl natáčen od roku 2015, světová premiéra proběhla 26. října 2018 na Mezinárodním festivalu dokumentárních filmů v Jihlavě a do českých kin se dostal v únoru 2019.

Dokument vypráví o cestě bratra Bendy za americkými sokoly na Manhattan, kam propašoval ve svém příručním zavazadle slivovici, škvarky a uzené, doprovodí jej na pařížský sokolský ples, kde tančí spolu se svou manželkou Janou a na oplátku opět vytahuje na plese tři litry své „bendovice". Poté se vydává za profesorem bohemistiky a přítelem do Tokia, kde na konci školního roku přednáší profesorovým studentům na univerzitě o Moravě, nejen o milovaném uzeném a slivovici. Snímek čerpá i z rodinných videí a z archivních materiálů. Bohužel, manželka bratra Bendy Jana se premiéry filmu nedožila. Snímek je věnován její památce.

Bratr Miroslav Benda je jedním z příkladů neuvěřitelné vitality hrdě se hlásící k odkazům sokolství. Svým prostým, skromným a obyčejným životem se zapsal do srdcí lidí z různých koutů světa a obdařil je svým humorem, laskavostí a „bendovicí", u které se rád drží pořekadla: „*Slivovice posvátné je pití, ta každému zaručuje do sto roků žití.*" (Miroslav Benda)

Jedním z dalších silných příběhů, který se za Romanovým portrétem skrývá, je i bratr Jean Stefkovič, původem ze Slovenska. Před válkou se snažil utéct do Paříže, dostal se do francouzské Cizinecké legie a byl vyslán na frontu do Alžíru. Jako jediný z jednotky přežil německý útok, když se před ním stihl zahrabat do písku. Po válce se usadil v USA, pracoval v letecké společnosti a přihlásil se zpět do Sokola, kde po mnoho let působil i jako cvičitel, funkcionář a účetní.

V současné době reprezentuje Romanův soubor přibližně dvacet snímků a jeho cílem je fotografická publikace, která by byla doplněna o osudy a příběhy portrétovaných. Na svém cyklu stále pracuje.

Z portrétů sokolů–věrné gardy vytvořil i svou praktickou magisterskou diplomovou práci na Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě. Své snímky sokolů vystavuje v roce 2017 v galerii Opera Divadla Jiřího Myrona v Ostravě.

V roce 2019 vytvořil Roman spolu s grafickým studiem Formall, grafikem Janem Forejtem, limitovanou edici nástolního kalendáře *Sokolové: Věrná garda* k 100. výročí založení republiky a jednotlivé snímky jsou součástí expozic i soukromých sbírek. Kalendář se stal vítězem soutěže Kalendář roku 2019. Vyhlášení a výstava všech přihlášených kalendářů se uskutečnila v brněnské kavárně Café Prah, v odborné porotě byl například fotograf a pedagog Jan Jindra, historička umění a kurátorka Jana Vránová, pedagog a teoretik fotografie Lukáš Bártl.

Roman Franc, portrét Miroslava Bendy

Roman Franc, soukromý archiv, Miroslav Benda cvičí v sokolovně na Manhattanu, New York, USA

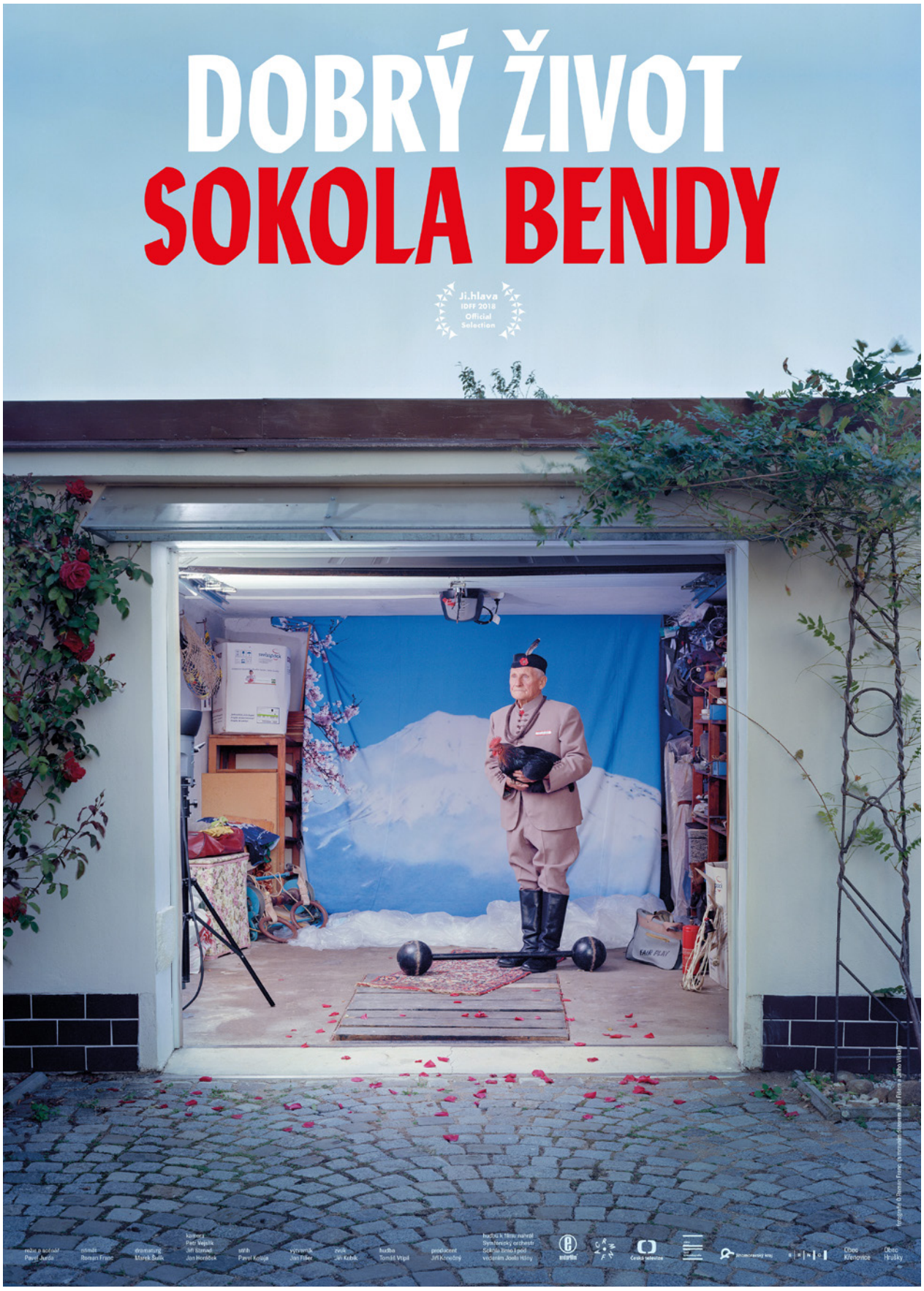

Roman Franc, portrét Miroslava Bendy, pro upoutávku k filmu Pavla Jurdy

8. VÝSTAVY:

YOU: NEVER TOO CLOSE, VELVET GENERATION

Pravidelné pobyty v Americe a seznámení se s Pavlou Niklovou v době, kdy byla ředitelkou Českého centra v New Yorku, poskytly Romanovi příslib uskutečnění možné budoucí výstavy v prostorách České národní budovy na Východní 73. ulici na Manhattanu. Česká národní budova je od roku 1994 městskou kulturní památkou, na jejíž stavbu se v letech 1895 až 1897 skládali newyorští krajané. Po období chátrání se uskutečnila rozsáhlá rekonstrukce a budova byla slavnostně opět otevřena 30. listopadu 2008. Sídlí v ní náš konzulát, České centrum, je zde také kino, hlavní taneční sál, galerie a stylová restaurace.

Roman oslovil s možností výstavy sobě tvorbou blízké brněnské fotografy: Gabrielu Kolčavovou, Vojtěcha V. Slámu a Ondřeje Žižku. Termín vernisáže byl stanoven na středu 19. března 2014 v 18:30 a výstava probíhala až do 29. dubna 2014.

Jejím kurátorem byl malíř a pedagog Jan Fišer. Hlavním námětem přibližně 40 vybraných snímků je rodina, nebo osoba blízká, jak již předznamenává samotný název *You: Never Too Close*.

„*V názvu mě inspirovala jedna vesnická výstava v Drnovicích a katalog fotografa–sociologa Pavla Klvače:* „*Pospolitosti nikdy dosti / Closeness Never Too Close*“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Cykly jsou propojené snahou fotografa zachytit pravdivou výpovědí své blízké v jejich kráse, křehkosti a osobitosti, s citlivostí a jemností přiblížit divákům emotivní vztah, vzpomínky i cosi nehmatatelného.

Roman vystavuje své snímky z cyklu *Brácha*, přibližně z let 2008 až 2013. Retrospektivně sleduje vývoj svého mladšího brášky a snaží se zobrazit čistotu jeho dětské duše. Vojtěch V. Sláma představuje snímky ze svého cyklu Colorjoy, kde se snaží pomocí barvy či deformací obrazu zachytit smyslové vjemy, jako je vůně, nebo zvuk. Gabriela Kolčavová ve svém souboru *Chci tady být* přibližuje malířku a básnířku Mirku Slámovou. Vyobrazuje její domov a chvíle ze života z prostředí, které je pro ni inspirací. Ondřej Žižka ve své sérii snímků zaznamenává vnitřní svět mladé Moniky skrze vlastní vnímání jí samé.

Kurátor Jan Fišer nazývá skupinu fotografů Hledači krásy a zmiňuje Andreje Tarkovského, který chápal krásu jako symbol pravdy. Autoři svých souborů využívají prostředí svých blízkých, zobrazují je v tom, co dělají a prostřednictvím svého fotoaparátu touží zachytit pravdu v prožívání krásy. Nikdy však nejsou dostatečně blízko.

„Zachycují svět, který se zdá nepravděpodobně čistý. Život, který vypadá vždy připravený pózovat před objektivem. Nicméně po zachycení tento svět žije se stejnou ležérností jako předtím. Fotografické snímky čtyř spřízněných duší evokují touhu po kráse znepokojivě anachronických prerafaelitů. Mluví skrze něco, co je možná příliš krásné na to, aby to sneslo, a zároveň není dostatečně přitažené za vlasy, aby to bylo hyperbolické. Jejich intuitivní způsob práce představuje podvědomý opak spekulativního a racionalistického přístupu k umění. Umělci směle balancují na hraně formálního estetismu, nicméně jejich snahy jsou odůvodněny autenticitou života a z něj odvozených obrazů, které fotografiemi prostupují. Použijeme-li slova Andreje Tarkovského, krása je zde chápána jako symbol pravdy. Hledači krásy. Obklopují se esteticky uzavřeným prostředím, které je formuje ve všem, co dělají. Realita svého druhu. Procházky po neznámých městech, posezení v kavárnách a toulky pustou krajinou s útočištěm v tichém domě bez elektřiny provází obsedantní touha po zpřítomnění všeho prostřednictvím fotografie. Sítě vztahů definující tato místa uchovávají vzpomínky na dětství, ztracená a nalezená přátelství, nové múzy i lásky a touhy vzdálené budoucnosti. Ruský filozof S. L. Frank napsal, že „jsem bez Tebe nemyslitelný, ale tento opak je v My smířen". Lidské bytosti na fotografiích jsou pozorovány láskyplným (nikoli špionážním) okem člověka s fotoaparátem, který je touží zachytit ve chvílích, kdy je jejich prožívání krásy naprosto pravdivé. Fotografie tak tvoří obrazový vesmír pro lásku v různých podobách: eros, agapé a philia. Předměty všech těchto fotografií jsou lidé, kterým fotograf říká: VY. Fotograf, který si nedokáže udržet dostatečný odstup od světa, ve kterém je ponořen, a přesto si nejsou nikdy příliš blízko. Ostatně s fotoaparátem se blíže nepřiblížíte.

Čtyři čeští umělci v Never Too Close využívají fotografii ke zkoumání svých blízkých vztahů a výsledná díla jsou značně osobní. Jak se umělci dostávají k intimitě, člověk má pocit, že se snaží zacelit propast mezi fotografem a objektem, aby dokonale poznali své blízké. Název Never Too Close naznačuje, že tyto vztahy dosáhly úrovně blízkosti, a přesto stále existuje mezera mezi objektem a fotografem, kde je prostor pro přiblížení. I když zobrazují jakousi pospolitost, obrazy naznačují, že propast mezi jedním člověkem a druhým není snadné překlenout.

Kolčavová, Sláma a Žižka se rozhodli prezentovat své fotografie s neobvyklou tělesností. Odstraněním standardního požadovaného rámečku nechávají fotografové malou bariéru mezi divákem a scénou. Obrazy jaksi existují souběžně v minulém a přítomném čase a přivádějí nás do pomalejšího vnímání času. Ten pomalý čas strávený s blízkými, pro umělce tak drahý a tajemný, je nám zde přístupný."
(Text: Jan Fišer)

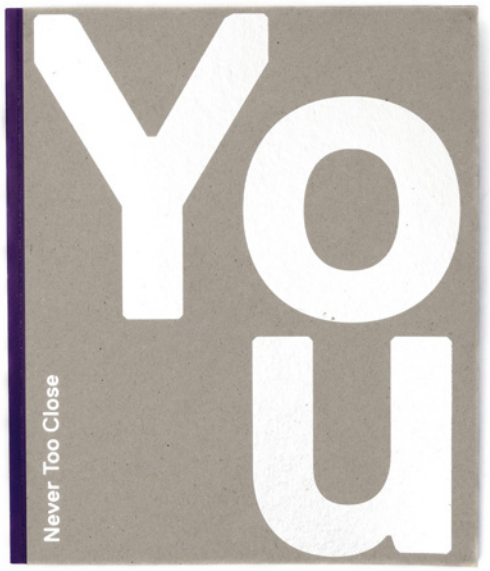

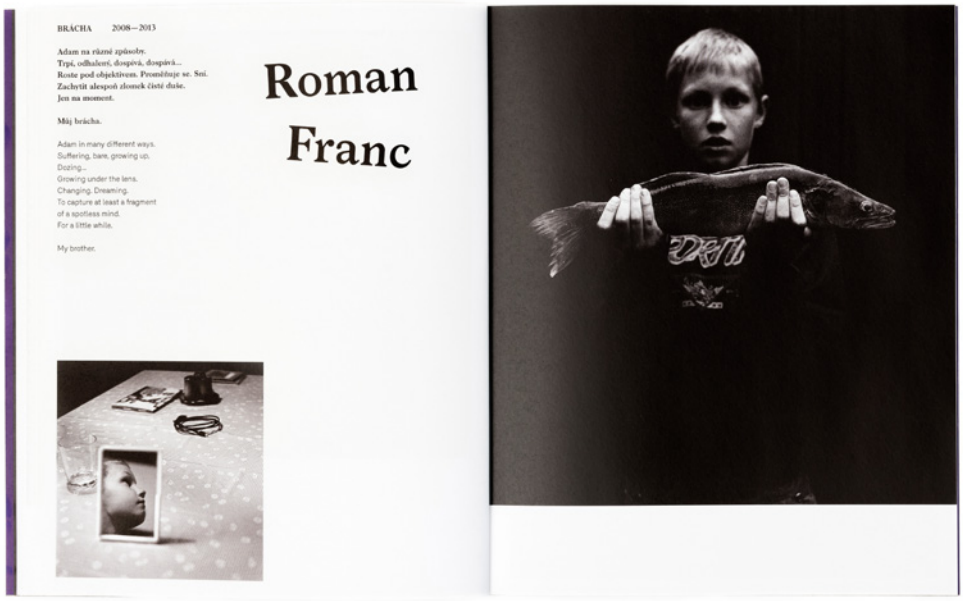

Katalog k výstavě *YOU: Never Too Close*, 2014, foto katalogu: David Mackovič

FOTOFEST

VELVET GENERATION

ROMAN FRANC
GABRIELA KOLČAVOVÁ
VOJTĚCH V. SLÁMA
IGOR MALIJEVSKÝ

SEPTEMBER 11 - NOVEMBER 9, 2019

FotoFest at Silver Street Studios
2000 Edwards Street, Houston, Texas USA

Gabriela Kolčavová, *Čelechovice Pub*, 2019

Opening Reception: September 11 | 6-8pm
Panel Discussion: September 14 | 2pm

Velvet Generation is a presentation of four discrete bodies of photographic works by a group of artists whose influence and friendship on and with one another reflects the personalization of political happenings in the post-communist Czech Republic and illustrates the ways the country's short history of revolution became embedded in their artistic approaches and practices. The works on view are imbued with histories that are at once deeply private and intimate and universally shared by those who came of age in the Velvet Generation.

Exhibition organized by Steven Evans with Miroslav Ambroz

The companion book, *Velvet Generation*, with photographs by the artists and essays by Miroslav Ambroz, Steven Evans, and Anne Wilkes Tucker, is published by FotoFest in association with Pictura Gallery, and will be available for purchase at FotoFest throughout the exhibition.

#VelvetGeneration
#CzechPhotography #FotoFest

Exhibition Sponsors
Generous funding for this exhibition is provided by David & Martha Moore and the Trust for Mutual Understanding. This exhibition is supported by Statutory City of Brno. The project was undertaken with the financial support of the Ministry of Culture of the Czech Republic.

MINISTRY OF CULTURE CZECH REPUBLIC

FotoFest 2019 Exhibition Season Sponsors
Houston Endowment, The Brown Foundation, Inc.; City of Houston through the Houston Arts Alliance; National Endowment for the Arts; Philip and Edith Lasnian Foundation; The Wortham Foundation; Texas Commission on the Arts; Judith and Gamble Baldwin; The Powell Foundation; FotoFest Board of Directors; Silver Street Studios; Hexagroup; Ilend Internet Solutions; and generous donors to the FotoFest Challenge Grant and FotoFest Annual Fund

www.fotofest.org

Kniha k výstavě *Velvet Generation*, 2019, foto knihy: David Mackovič

Před vernisáží přesvědčil Roman spoluvystavující, že by bylo dobré navštívit jeden jeho oblíbený barbershop v Harlemu.

„A že se před výstavou necháme oholit. Tím, jak se ten salon jmenoval: „Your Modern Barber Salon," tak jsem si chtěl připadat jako opravdový moderní borec. Všechny jsem přesvědčil: Vojtu, Ondru, Honzu Fišera. Měl jsem s sebou foťák 8×10 palců. A tak čtyři bílí borci přichází do Harlemu, do černošského barbershopu, chtějí se nechat oholit a vyfotit. Mysleli si, že si děláme legraci a chtěli nám dát do držky, ale naštěstí se nás tam zastal jeden učitel psychologie. Chtěl jsem mít snímek toho, jak tam sedíme s bílou pěnou na tváři, pěkně namazaní. Když jsem si to nachystal, přestala fungovat závěrka. Nakonec jsem získal jednu paní, co tam čekala na manžela, aby nás nakonec hezky po staru, skrz odpočítávání a odkrytím objektivu vyfotila. Fotku jsem pak doma vyvolal, vytisknul, zarámoval a poslal jsem to do New Yorku po kameramanovi Petru Vejslíkovi. V saloně byli darem zaskočeni a přemýšleli kam ji dát. Byl tam v prostřed místnosti sloup a na něm měli fotografii prezidenta Obamy. Tak sundali Obamu a místo něho tam pověsili nás. Tak vždy, když tam někdo jede, pošlu ho tam, ať se koukne, zdali tam ještě ten snímek je."
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Velmi zajímavým návštěvníkem jejich vernisáže byl i Mr. Wong. Roman vzpomíná, jak večer před slavným dnem šli na vycházku a zamířili do jednoho bistra v čínské čtvrti.

„Jedli jsme na stojáka a kousek dál od nás tam seděl Číňan, v obleku, s černými brýlemi a na klopě měl komunistický odznáček. Dal jsem se s ním do řeči a on říká, že je pan Wong a spolupracuje s čínskou vládou. Pozval jsem ho na výstavu a on opravdu přišel. Nakonec jsem se sním při svých dalších pobytech v Americe potkal snad ještě třikrát, vždy jsme zašli na oběd a hezky jsme si popovídali. Dodnes bohužel nevím, kdo to skutečně byl." (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

O výstavě českých fotografů v New Yorku se můžeme dočíst v recenzi Markéty Stulírové v Brněnském deníku, Od Lori Zimmer, kurátorky, spisovatelky v Art Nerd New York. Následující rok se výstava zopakovala ve dnech 2. října 2015 až 28. listopadu 2015 v Bloomingtonu v Indianě.

Na podzim 2019 se v rámci fotografického festivalu FotoFest v Silver Street Studio v Houstonu uskutečnila další společná výstava s názvem Velvet Generation. Začínala 11. září a naplánována byla až do 9. listopadu. Kurátorem výstavy byl ředitel houstonského festivalu Steven Evans společně s historikem umění Miroslavem Ambrozem. Roman zde své snímky vystavoval spolu s trojicí fotografů, kterými byli Gabriela Kolčavová, Vojtěch V. Sláma a Igor Malijevský. Svými snímky popisují všední život a okamžiky v České republice po sametové revoluci od roku 1992 až po současnost, kde zaznamenávají zároveň kulturní a ideologické změny. Téhož roku vznikla i stejnojmenná kniha ve spolupráci s Pictura Gallery FAR Center for Contemporary Arts.

Dvadvacet vystavených snímků je průřez Romanovou tvorbou. Představuje portréty osobností, svých blízkých, i sebe samotného. Psané jsou čtvercem nebo velkoformátovou kamerou. Jsou citlivé, intimní i zneklidňující. Velmi výstižné jsou věty Anne Wilkes Tuckerové, významné kurátorky dříve působící i v Museum of Fine Arts v Houstonu:

„Francovy portréty spíše vytvářejí situace, než aby zachycovaly okamžiky. Na rozdíl od svých přátel si potrpí na situační humor a zjevně ho láká fotografování lidí v ošidných či nepravděpodobných situacích. Obratně používá zrcadla, aby narušil divákovo vnímání. Nejednoznačnost je v jeho tvorbě všudypřítomná. Proč se tři nazí muži tísní ve vysoké betonové vaně a vedle nich stojí nevrlý pivař? Komu patří osm holých nohou, jež se chystají vzít na procházku stan s podsadou, zatímco z něj vykukuje malý chlapec? Kdo je ta dívka s mývalíma očima s dvojčetem v zrcadle? Na koho čeká osamělý muž v tmavých brýlích – na Godota? Kdyby tato esej byla jen o fotografiích Romana France, mohla by se jmenovat „Dívám se / nedívám se / nevidím“. Jeho snímky nejsou záznamy, ale nezapomenutelné otázky bez odpovědi.“
(Text: Anne Wilkes Tucker, *Velvet Generation*, 2019)

Roman Franc a jeho snímek vytvořený v barbershopu, na snímcích Vojtěch V. Sláma, Roman Franc, Ondřej Žižka a Jan Fišer, Harlem, New York, 2014

Ilustrační snímky z prostředí barbershopu – se snímkem Romana France, soukromý archiv, Harlem, New York

Roman Franc, portrét André Glucksmanna

„Roman vchází a nefalšovaně se usmívá. Jeho přátelská osobnost ve spojení s jeho specifickým smyslem pro humor, odlehčováním složitého, ztěžováním jednoduchého, ale hlavně s pozitivním pohledem na svět, se tak musí vždy propsat i do výsledku jeho fotografického snažení. Práce s lidmi. Práce s portrétovanými. Opravdu je to pro něj práce? Z výsledků jeho snažení vše vždy působí jako přirozená a uvolněná událost ve které si portrétovaní vystoupí ze svých bezpečných zón, ztratí stud, zapomenou, že jsou součástí dlouze plánovaného aranžmá a na chvilku tak zapadnou do Romanova vidění jich samotných. Roman balí fotoaparát, odchází, a portrétovaným je líto, že je konec.“

MILAN NEDVĚD / GRAFICKÝ DESIGNÉR

9. INDIÁNI KMENE NAVAHO, ČERNÝ KŮŇ A HLADOVÝ BIZON

V době, kdy se opakovala společná výstava *You: Never Too Close* v Bloomingtonu v Indianě, měl Roman kromě vernisáže a dohledu nad výstavou navázanou ještě i jinou, velmi zajímavou povinnost: vytvořit zázemí pro natáčení filmu *Jmenuji se Hladový Bizon* a navázat kontakt s medicinmanem Černým koněm z indiánského kmene Navaho. To vše se uskutečnilo asi deset dní před příjezdem štábu.

Vše začalo tehdy, když režisér a Romanův kamarád Pavel Jurda chtěl natočit dokument o prstové dotykové abecedě, vytvořené mikulovským rodákem Hieronymem Lormem. Pro svůj dokument oslovil organizaci LORM a požádal je, zdali by se nemohl seznámit s lidmi, kteří tuto abecedu používají. Potkal tak veselého, věčně zvídavého a bezprostředního Jana Pavlíčka, který jej zaujal natolik, že se dokument začínal stáčet ale úplně jiným směrem. Jan Pavlíček je velkým obdivovatelem a milovníkem indiánů. Sám si dal přezdívku Hladový Bizon a komentuje to důvodem, že je hladový po poznávání a po lásce.

Romanovi se kdysi do rukou dostala knížka od Václava Cílka a Alexandra Stipsitse *Krása je rozmanitost plazů: Cesty k Navahům–vědět odkud přicházíme*. Alexander Stipsits byl před mnoha lety přijat do indiánského kmene Navahů, pravidelně k nim jezdí a pobývá u nich, a tím se mu otevřel skrze jednoho z posledních tradičních medicinmanů Černého koně svět starých indiánských rituálů. Společně s Václavem Cílkem tak začali psát knihu o indiánských obřadech a o indiánské filozofii.

Díky této znalosti o knize Romana napadlo, že by nebylo marné zprostředkovat setkání Jana Pavlíčka s indiány kmene Navaho a s Černým koněm. Shodou okolností Alexander Stipsits, původem z Rakouska, byl organizačně zapojen do přeshraničních kulturních akcí ve Slavonicích, kde pobýval a kde spolu s Pamelou a Johnem Liftone-Zoline zrekonstruovali starou habsburskou školu na náměstí. Ze školy se tak stal Institut Slavonice, multikulturní centrum mezi Prahou a Vídní, s přednáškovými sály, kde se pořádají konference, semináře, prezentace a výstavy.

„*Tak říkám Pavlovi Jurdovi: Já znám ve Slavonicích pana profesora Velkoborského, zavoláme mu, pojď, zajedeme tam, domluvíme se a budeme ten Bizonův příběh natáčet v Americe.*“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Setkání Romana s Černým koněm tak Alexander Stipsits zprostředkoval. Black Horse Mitchel se narodil zřejmě někdy okolo roku 1941 na pískovcové planině na okraji Mesa Verde. Otec zahynul ve válce, matka jej opustila a výchovu přenechala babičce. Naučil se anglicky, pracoval jako řidič a pomáhal v Úřadu pro indiánské záležitosti. Zaměřil se na zachovávání tradic, jako je navažský jazyk, jemuž učil na školách od základních až po univerzity, nebo na navažská řemesla (keramika). V pozdějších letech se orientoval na tradiční obřady, a stal se tak jedním z posledních navažských medicinmanů.

Samotná indiánská rezervace se nachází na hranici čtyř států: Utahu, Colorada, Arizony a Nového Mexika. Černý kůň žije v poušti, v usedlosti poblíž hory a stejnojmenného městečka Shiprock, obklopen ovcemi a vraky automobilů.

V komunitě indiánů se lidé potýkají často s nezaměstnaností, s alkoholismem, nevzdělaností, rádi sedí u televize a o své tradice se příliš

Roman Franc, snímky Jana Pavlíčka alias Hladového Bizona, Shiproc, Nové Mexiko, 2016

nezajímají. Nadějí je mladší generace, která je již jiná, vzdělanější, ráda se věnuje sportu a o svůj původ se více zajímá. Historie a jazyk Navahů sahá až do jenisejské oblasti ve střední Sibiři, odkud se zhruba před 13 tisíci lety dali do pohybu a přešli přes Beringovu úžinu až na území dnešní Kanady. Menší kmeny se pak asimilovaly s kmeny Anasaziů a Pueblanů více na jihu. Navahové tak mají blízko k Mongolům, Japoncům, k čínské předkonfuciánské filozofii. Obřady, které mají se týkají především očisty duše, odstranění špatných vlivů a uzdravování se. Uctívají přírodní elementy, jako je země, oheň, voda, vzduch. Naučit se ceremoniál a množství kreseb, které se při obřadu vykreslují do písku, trvá šamanovi více než pět let a dalších dvacet let se zdokonaluje. Cizinec, který přichází k indiánům se stává součástí jejich rodiny a dvojnásob to platí i o účastníkovi obřadu. Je pro ně zosobněním zvláštní cenné síly a v momentě, kdy se chce obřadu zúčastnit bez jakýchkoli záměrů, jen z důvodu vnitřního prožitku, je vítán. Romanovi se naskytla

Roman Franc, snímky Jana Pavlíčka alias Hladového Bizona, Shiproc, Nové Mexiko, 2016

Roman Franc, snímky Jana Pavlíčka alias Hladového Bizona, Shiproc, Nové Mexiko, 2016

nejedna příležitost obřad Navahů zažít. Poprvé jej zažil při natáčení filmu, kdy se obřad zaměřil především na zlepšení sluchu Jana Pavlíčka alias Hladového Bizona a poté pokaždé, kdy se ocitl zpátky v Americe a měl možnost opět indiány navštívit. Jeden z rituálů se týkal i samotného Romana. Byl to obřad přijímání do indiánské rodiny.

„Byl to noční obřad, kam jsme jeli asi hodinu nebo hodinu a půl autem daleko do pouště. Byla tam skupina indiánů, kteří tam tančili, v tradičním oblečení, komunita asi 150 lidí. Nad tebou hvězdné nebe, a ty indiáni tančí, zpívají a dupou do země. A tam mi došlo, že někdy je lepší nefotit, ale přijmout tu situaci, prožít si to, zapamatovat. A tím focením bys to akorát pokazil. Oni malují malby do písku a ty si sedáš do toho písku a kouříš takovou keramickou dýmku a ten písek se s tebou jakoby propojí. Uctívají elementy a můj element je vítr. To je zajímavé, protože od malička mám rád větrné počasí.“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

A tak se Romanovi stalo, že se stal adoptivním synem Černého koně. Zažil vzácný obřad Wind Way, vlastní bílé mokasíny a dýmku, stal se součástí indiánské rodiny. Díky Romanově myšlence a sledu událostí, které na sebe navázaly, se zrodila česko-rakousko-indiánská spolupráce na filmu o nevidomém milovníkovi indiánů, který poprvé v životě cestuje do zahraničí, do Ameriky, do indiánské rezervace v Novém Mexiku, a plní si tak svůj sen.

Roman Franc, snímky Jana Pavlíčka alias Hladového Bizona, Shiproc, Nové Mexiko, 2016

Film natočil režisér Pavel Jurda, producentem byl Radim Procházka. Společně s filmem vznikla kniha s Romanovými barevnými snímky, které během natáčení vytvořil, doplněné textem režiséra Pavla Jurdy a grafickou úpravou Milana Nedvěda. V roce 2016 byla mezi desítkou nejkrásnějších knih roku. V roce 2017 a 2018 se uskutečnily výstavy v kině Scala a v knihovně Jiřího Mahena, kurátorkou byla Lucia L. Fišerová. Film měl premiéru 5. října 2017.

K ústřednímu snímku Jan Pavlíčka s modrým obrovským barelem, se váže ještě jeden příběh. Kvůli zajímavějšímu a nerušivému záběru musel být barel pár centimetrů odsunut, aby mohl být lépe zapřen. Podložili jej jen nepatrně a později se Roman dozvěděl, že barel se skutálel a zabil nedaleko jednu ovci.

Romanovy snímky v sobě neskrývají lehké navádění portrétovaného, čímž vytváří humorně laděné snímky zasazené do životního prostředí indianské komunity nebo do okolní pusté pouštní krajiny. Barevné provedení snímků ještě více podtrhuje životní prostředí, ve kterém se indiánská rezervace nachází, a jemně, s citlivostí upoutává pozornost na handicapovaného Jana Pavlíčka alias Hladového Bizona. Autor dobře využívá barevných akcentů i kontrastů, které se zde přirozeně nabízejí a dodávají snímkům na zajímavosti, a nebojí se ani efektu vícenásobné expozice. Svým lehkým humorem tak vypráví splněný sen, je důstojnou památkou, i pozvánkou k následujícímu filmu.

Roman Franc, snímky Jana Pavlíčka alias Hladového Bizona, Shiproc, Nové Mexiko, USA, 2016

Roman Franc, kniha *Jmenuji se Hladový Bizon*, text: Pavel Jurda, grafický design: Milan Nedvěd, 2016, foto knihy: David Mackovič

Upoutávka pro film Pavla Jurdy *Jmenuji se Hladový Bizon*

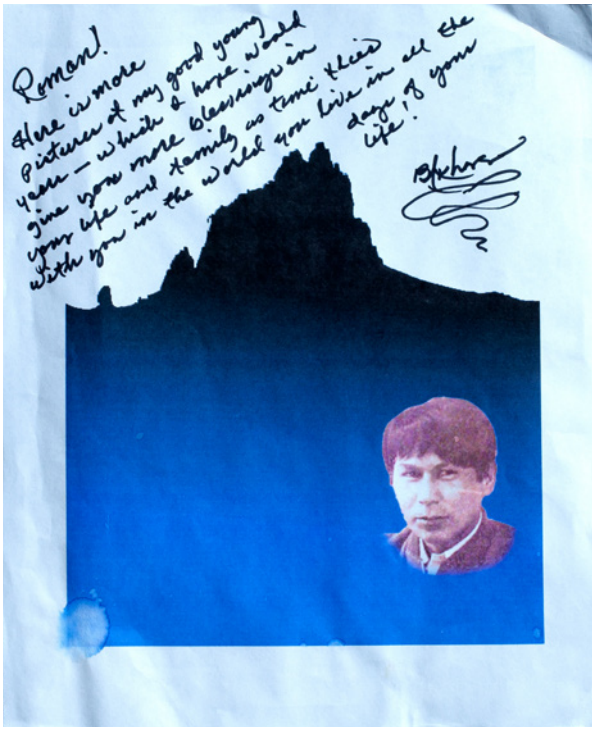

Věnováno Romanovi, napsané medicinmanem „Černým koněm“, soukromý archiv

10. HOUSE OF ESSENS

Koncem roku 2014 si od Romana zakoupil své úplně první černobílé fotografie podnikatel Michal Kovář. Stalo se tak poté, co navštívil i svou úplně první fotografickou výstavu v tiskárně Helbich, kterou v té době v kancelářských prostorech uspořádal Ondřej Loula, a zhlédl tam Romanovo snímky. Shodou okolností zahajoval výstavbu sídla své společnosti a chtěl, aby byl proces výstavby zdokumentován.

„*Postupně jsem došel k myšlence, že to nemusí být striktní dokumentace budovy, ale že by to mohlo spíše zahrnovat zachycení neverbální reality, což může být důležitější než vzhled budovy ze všech světových stran. A pak jsem o to požádal Romana France a nechal jsem se jím překvapit.*“ (Rozhovor s Michalem Kovářem, text: Pavel Jurda, *House of Essens*, 2016)

Michal Kovář si na výstavbě svého sídla dával velmi záležet, snažil se na vše dohlížet, sám aktivně vstupoval do procesu návrhu stavby, volil pro interiér každého patra jiného architekta a postupně realizoval svou představu. Chtěl, aby interiér byl čistý, minimalistický, vždy s jedním výrazným, kontrastním prvkem v každém patře. Ve druhém patře si představoval velkou kompaktní stěnu, na kterou by instaloval Romanovy snímky z průběhu výstavby.

Pro Romana se tato nabídka stala velmi zajímavou výzvou. V každém případě chtěl požadavkům vyhovět, ale zároveň chtěl zůstat věrný svému stylu tvorby. Nestává se často, že by investor chtěl průběh stavby dokumentovat výtvarnou fotografií a velkoformátem.

„*Na stavbu jsem chodil od dubna do prosince 2015 dvakrát až pětkrát týdně. Strávil jsem tam stovky hodin, často o prázdninách, víkendech, brzy ráno, v noci. Někdy jsem tam strávil strašné množství času, aniž bych vůbec něco fotil. Jak jsem poznával lidi, kteří tam pracovali, a atmosféru staveniště, příběhy těchto lidí mě stále více zajímaly. Když jsem po měsíci ukázal první fotky Michaelu Kovářovi, trochu jsem se lekl, že se mu nebudou líbit. Ale byl spokojený a byl jsem rád, že to přijal. Možná i jeho zajímají příběhy jednotlivců.*“ (Rozhovor s Romanem Francem, text: Pavel Jurda, *House of Essens*, 2016)

Roman Franc, z cyklu *Workers*, 2016

Ilustrační foto, sídlo společnosti Essens, snímky Romana France vzniklé během stavby budovy, 2016

Charles Clyde Ebbets, *Waldorf Astoria nabízí své služby*, 1932

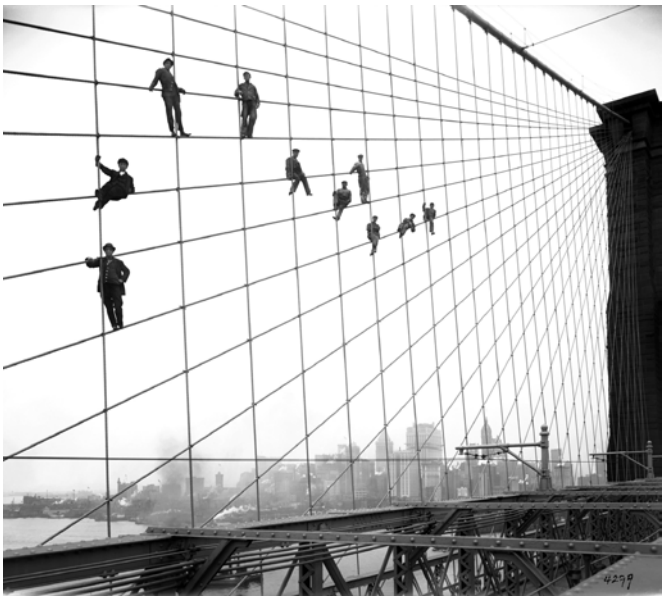

Eugene de Salignac, *Dělníci montující kabely na Brooklynském mostě*, 1914

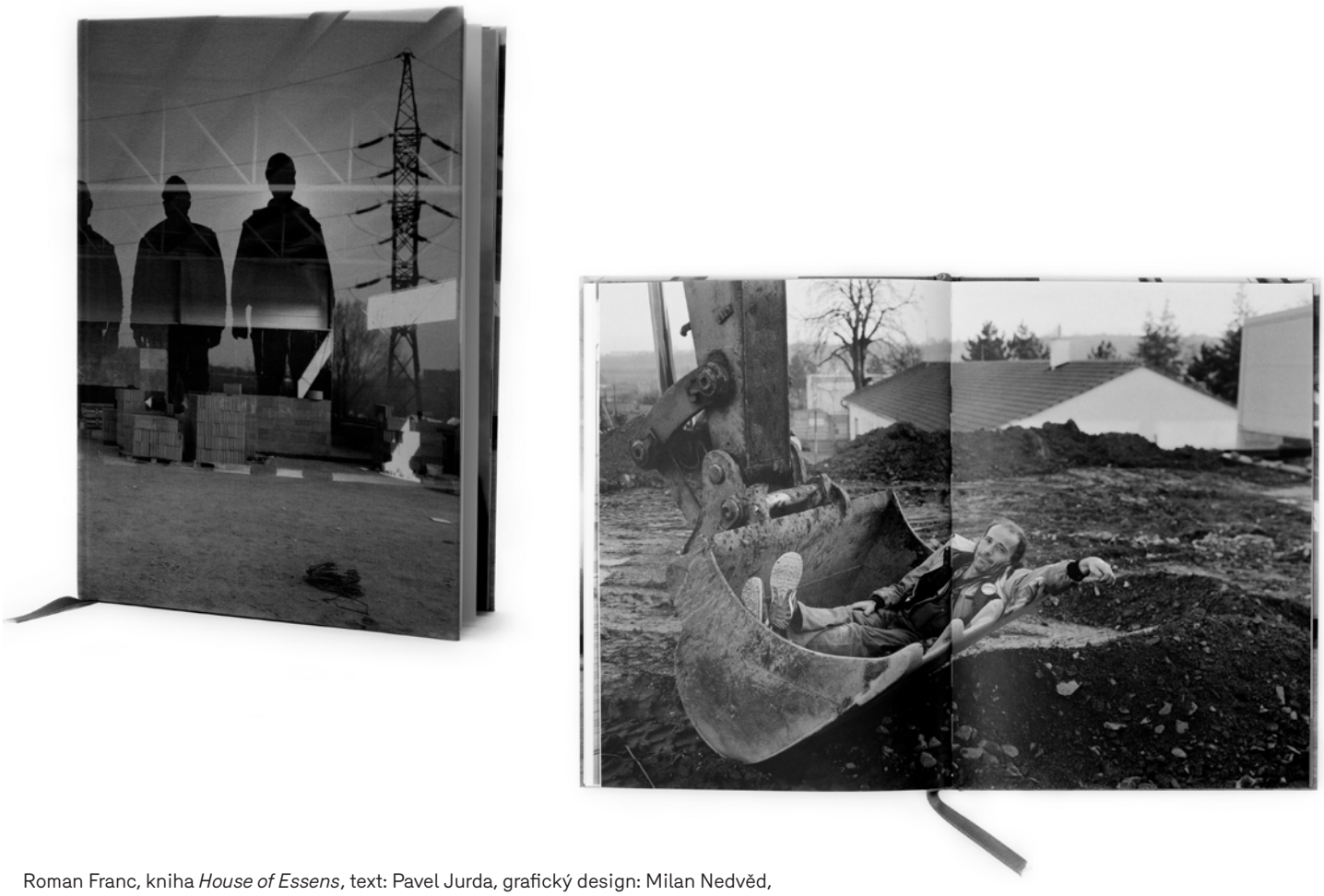

Roman Franc, kniha *House of Essens*, text: Pavel Jurda, grafický design: Milan Nedvěd, 2016, foto knihy: David Mackovič

Romanovou prvotní snahou bylo opět nejprve poznat dokonale prostředí, atmosféru staveniště a získat si důvěru lidí, kteří zde pracovali. Neváhal ani přiložit občas ruku k dílu, aby jim pomohl. Postupně tak u nich odbourával strach například z toho, že je přistihne při nečinnosti, oznámí to a oni přijdou o práci. Za portréty dělníků se opět skrývají neuvěřitelně silné příběhy, které Romana zaujaly. Řada z nich pocházela z Ukrajiny a díky penězům, které si vydělali, pomáhali své rodině. Dělník, jenž si prošel vězením, ale našel svou víru v Boha a od základu změnil svůj přístup k životu. Horkokrevný předák elektrikářů Karel, který sice pouštěl hrůzu, když se mu něco nelíbilo nebo když se změnily původní plány, ale byl všemi respektovaný pro své bohaté zkušenosti a rozhodnost. Není divu, že na Romanově snímku skončil obvázaný a u sloupu. Na jiném snímku jej Roman umístil do lopaty velkého bagru, jak odpočívá.

Snímky jsou záměrně inscenované, ale s jemným humorem a využívají naplno industriální prostředí a předměty, kterým se věnuje nemalá pozornost. Nemohu opominout nabízející se komparaci s fotografy, dokumentujícími nebo využívajícími taktéž industriální prostředí z počátku 20. století, kdy docházelo k výstavbě amerických výškových budov, mrakodrapů, mostů. Na rozdíl od dnešní doby dělníci neměli žádnou bezpečnostní výzbroj, situace byly velmi nebezpečné a často i smrtící. Lewis Hine dokumentoval dělníky v obrovských výškách a při neuvěřitelně těžké práci na Empire State Building. Charles C. Ebbets v roce 1932 zachycuje 11 dělníků na římse RCA Building (dnešní Rockefeller Plaza) ve výšce asi 840 stop nad zemí a vytváří snímek *Oběd na vrcholu mrakodrapu*. Nebo pořizuje snímky z výškových budov s mnohdy absurdními, vtipnými a nebezpečnými situacemi, jako je snímek dělníka cvičícího se v golfovém odpalu, taktéž ve stejné výšce na RCA Building. Na fotografii z roku 1930 hotel Waldorf Astoria nabízí své služby v podobě dvou číšníků v kravatě a saku, stojících a servírujících gurmánský oběd na trámu vysoko nad Park Avenue. Podobná vtipná fotografie je od Eugena de Salignac; zachycuje skupinu dělníků, kteří montovali kabely na Brooklynském mostě.

Postupem času vznikl v Romanovi nápad vydat snímky v knižní podobě. Kniha *House of Essens* vznikla v roce 2016, text napsal Pavel Jurda, graficky upravil Milan Nedvěd a výběr snímků provedla Lucia L. Fišerová.

Nedávno byl Roman požádán Michalem Kovářem o dokumentaci další nově vznikající budovy společnosti. Tato Romanova tvorba není jen výtvarným dokumentováním prostředí vznikajících budov, portrétováním skupin dělníků v industriálním prostředí. Zaměřil se také na jednotlivé, čisté, minimalistické a detailně snímané portréty lidí. Svůj otevřený soubor nazývá *Workers* a příkladem této tvorby je i snímek dělníka ve svářečské helmě, který si v roce 2022 vybrala na titulní stranu svých pozvánek a upoutávek fotografická aukce FotoFest v Houstonu.

Roman Franc, z cyklu *Workers*, 2016

Roman Franc, z cyklu *Workers*, 2016

11. SKUPINOVÉ PORTRÉTY

Romanovy skupinové portréty jsou velice pestré a vznikají jak u nás, tak v zahraničí. Zachycují skupiny malého i velkého počtu lidí, z různých vrstev společnosti, různého věku, zaměření, vyznání. Od členů amerického Kongresu ve Washingtonu po skupinu metařů v Brně, od myslivců, hasičů až po vodácký skautský oddíl, od mormonů až po členy katolické mise na malém ostrově v Oceánii. Za svůj první skupinový portrét považuje Roman snímek z května roku 2015 vytvořený při vzpomínkovém pochodu v Pohořelicích. Pouť smíření, jak se tato akce nazývá, založil v roce 2008 Jaroslav Ostrčilík a je to vzpomínka na vyhnání německy mluvících obyvatel z Brna v roce 1945. Z Brna nuceně vypochodovalo nad 20 000 lidí a při cestě do 32 km vzdálených Pohořelic zemřelo více než 1 700 z nich. V roce 2015 se v rámci projektu Rok smíření připomínalo sedmdesáté výročí konce druhé světové války. Pochod se od roku 2015 koná v opačném směru, z Pohořelic do Brna. Na začátku byly přítomny přibližně čtyři stovky lidí a na Mendlovo náměstí v Brně dorazilo poté více než tisíc účastníků pochodu. Roman svůj snímek vytvořil dopoledne před zahájením pochodu ze střechy starého Fordu a ještě téhož dne v pozdním odpoledni rozdával na náměstí upravené, vytištěné, vzpomínkové snímky docházejícím účastníkům na památku. Setkal se s celou řadou dojatých reakcí od pamětníků a jejich potomků, kteří byli za tuto vzpomínku velmi vděční. Ve středu města navíc s pomocí přátel postavil z OSB desek kovovou kostru 4 × 3 metry, natřeli je na bílo, kostru vyplnili dlažebními kostkami a vytvořili tak velkoplošnou instalaci Romanova snímku, spolu s citáty *Deklarace smíření*.

Foto: Lubomír Stehlík, brněnský Deník.cz, Roman Franc v průběhu fotografování, Pohořelice, 2015

Instalace fotografie v rámci projektu *Rok smíření*, křižovatka České a Solniční ulice, foto: Drahomír Stulír, brněnský Deník.cz, Brno, 2015

Roman Franc, zadní část vytištěné pohlednice, pouť Smíření, Pohořelice, 2015

Roman Franc, pouť Smíření, Pohořelice, 2015

„Skupinová fotka pro mě není jen zachycení nějakého portrétu těch lidí, ale i té situace, vzácného okamžiku a tak. Zjistil jsem, že mě to baví a tak jsem to začal postupně víc a víc dělat. Vyhledával jsem, co bych tak mohl zaznamenat, a když se naskytla nějaká příležitost, byl jsem tam. Lidé si pak myslí, že se něco velkého děje, když přijde fotograf s tím velkým foťákem. Měl jsem z toho hlavně dobrý pocit, že něco zaznamenávám a zároveň s těmi lidmi navazuji nějaký další vztah. Oni jsou pak moc rádi, když tu svou fotku dostanou.“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Skupinové portréty Romana velmi uchvátily a daly prostor jeho kreativní představivosti. Pochopitelně záleží na situaci, subkultuře lidí, na atmosféře, která se k zaznamenávanému tématu váže a kde si Roman může

Roman Franc, křest hasičského auta, Naloučany, 2018

dovolit „povolit uzdu“. Jedním z takových příkladů Romanovy povolené, uvolněné a humorné představivosti je snímek hasičů z Naloučan. Naloučany je malá obec, ležící mezi Velkou Bíteší a Náměští nad Oslavou. Její historie sahá až do roku 1238, kdy byla majetkem cisterciáckého kláštera Porta coeli u Tišnova. V této obci se nachází velmi starý naloučanský mlýn, který vlastní již po generace Petr Chládek s rodinou. S Romanem se seznámil v roce 2015 na jedné vernisáži a požádal jej, zdali by bylo možné vytvořit portrét jeho rodiny. Romanův vřelý vztah k okolí řeky Oslavy vzal za své a nakonec zaznamenával svým uměleckým způsobem nejen členy rodiny, ale i dění a různé situace v obci. Hasiče, kteří se loučí se starým autem a kněz, který svědomitě vykonává své poslání i za ztížených podmínek.

Roman Franc, Hasiči z Naloučan

Roman Franc, Pouť v Naloučanech

Zanedlouho po Naloučanech vytvořil Roman své skupinové portréty i v nedalekých Ocmanicích. Ty jsou s Naloučany spojeny lávkou přes řeku Oslavu a řadí se mezi nejstarší vesničky na Náměšťsku. Tentokráte se Romanovým zájmem stali myslivci, které měl možnost nasnímat na jejich výroční schůzi. Předcházela tomu prosba Pavla Buriana, váženého občana Naloučan, srdcem oddaného lesu a myslivosti, kterému nastal malý problém. Nemohl se účastnit pravidelné myslivecké brigády, a pokud tato situace nastane, je člen žádán buď o finanční příspěvek, nebo o zorganizování zajímavé akce pro všechny myslivce. Obrátil se proto na Romana a požádal jej, zda by mohl využít jeho umění.

„*Na té výroční myslivecké schůzi byli všichni nejdříve takoví hezcí, ustrojení, pojedlo se, a jak si postupně dávali to pivo, tak tam začali přednášet a skládat básničky. Dojímali se u toho, brečeli ti chlapi a přednášeli básničky. Oni mě mezi sebe přijali, protože jsem už pár let s nimi udržoval kontakt, zúčastnil jsem se mysliveckých plesů, akcí. Baví mě vlastně ta bizarnost a poťouchlost toho prostředí, sledování tváří a charakterů těch lidí.*“ (Přednáška Romana France, Institut tvůrčí fotografie, Galerie Kupé, Opava, 2021)

A téma myslivosti už Romana jen tak neopustilo. V lednu 2021 si vypůjčil od svého kamaráda auto Lamborghini Aventador a uskutečnil s ním snímek, který si už dlouhou dobu představoval.

„*Auto dovezl člověk na přívěsným vozíku a já si domluvil myslivce ze tří vesnic. Udělal jsem fotku a takovou chybu, že jsem do toho auta posadil jednoho myslivce s českým fouskem. Ta chyba se ukázala letos na jaře. Začaly mi chodit od kamaráda zprávy, prý co to je. Tys tam posadil psa!!! Škrábanec. A já se dozvěděl, že v tom autě je nějaká kůže ze sicilských býků, no něco strašného. Tak se mi protočily panenky. Naštěstí auto bylo pojištěné a my jsme se domluvili, že mu dám čtyři fotky. Nakonec jsme tu fotku poslali do muzea Lamborghini v Miláně a jim se to moc líbilo. Takže to dobře dopadlo a nakonec je i hrdý, že má poškrábané auto a fotka jeho auta teď visí v muzeu.*“ (Přednáška Romana France, Institut tvůrčí fotografie, Galerie Kupé, Opava, 2021)

Roman Franc, *Myslivci z Ocmanic*, výroční schůze, 2020

Snímek z výroční schůze myslivců vznikl nedlouho poté, co se Roman vrátil z Washingtonu, kde se mu naskytla příležitost vytvořit snímek k oslavě výročí 30 let od projevu Václava Havla. K této příležitosti byl pozván ze strany české ambasády, odkud vzešlo přání, aby vytvořil vzpomínkovou fotografii k výročí Havlova projevu v americkém Kongresu.

„Bylo to vtipné, protože jsem se bál, abych to všechno dobře zvládl. Člověk má tu možnost jen jednu, nese odpovědnost za to, že když už tam jede, jsou s tím spojené náklady na cestu a pak je to jen okamžik. Mám na to jen ten okamžik, abych to zachytil. Je potřeba si pohrát se vším, aby to dobře vypadalo, aby to bylo dobře technicky, abych na něco nezapomněl.“ (Rozhovor s Romanem Francem, TIC Brno, Go To Brno, 2020)

Roman Franc, vzpomínková fotografie amerického Kongresu k 30. let výročí projevu Václava Havla, Washington, 2020

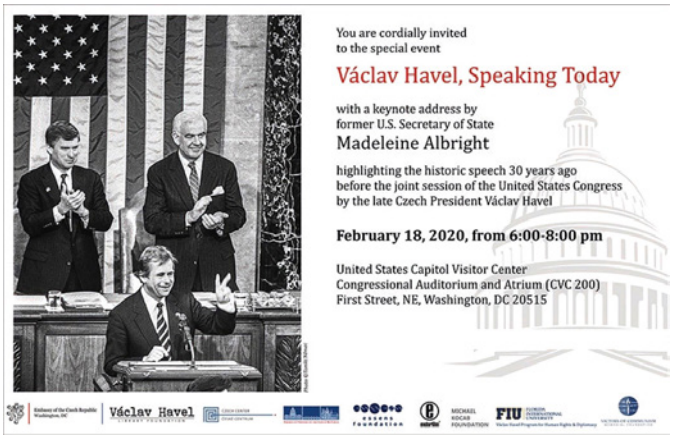

Roman Franc, pozvánka k 30. let výročí projevu Václava Havla, Washington, 2020

Bohužel časové a světelné podmínky v sále nedovolovaly Romanovi využití velkého formátu, kde měl nižší citlivost filmu (ISO 125) a svůj snímek tak nakonec vytvořil na 35 mm formát s vyšší citlivostí (ISO 400).

„Bylo domluvené, že jakmile dozpívá Joan Baez přijde Franc, udělá fotku a půjde dom. Bál jsem se jak to dopadne. Měl jsem dokonce i mikrofon a byl jsem hrozně nervózní, co jim budu říkat. A tak jsem jim říkal, ať se klidně dívají, ať v klidu dýchají, ať jsou klidní a tak a oni se strašně smáli. Ozývali se i takové výkřiky jako „This is so Czech.“ Tak jsem si říkal, že tam máme asi dobrou pověst. Udělal jsem si tam čtyři záběry a šel jsem dom. Potom byl večírek kam jsem došel a oni tam za mnou všichni chodili a plácali mě po ramenou, že to bylo dobrý představení. Jaké představení? Oni si původně mysleli, že jsem byla nějaká kulturní vložka.“
(Přednáška Romana France, Institut tvůrčí fotografie, Galerie Kupé, Opava, 2021)

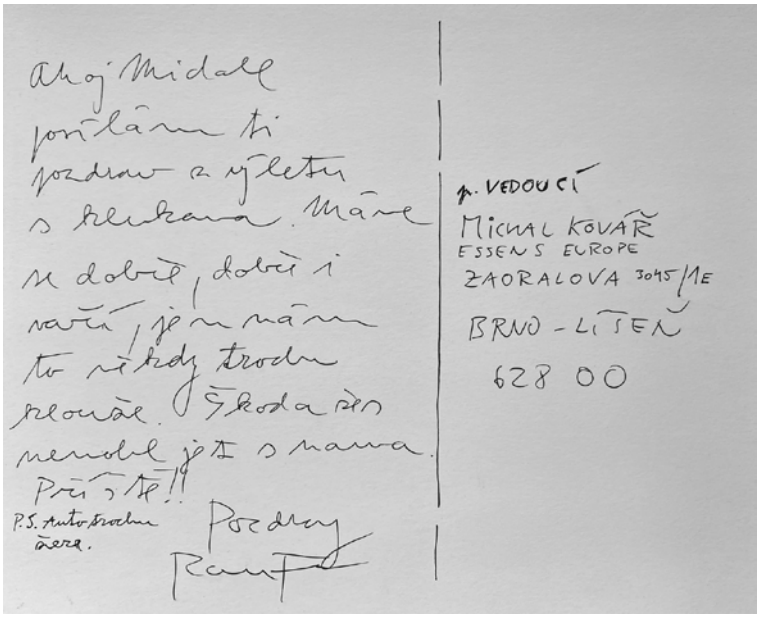

Roman Franc, *Myslivci a Lamborghini*, Jasenice, 2021

Roman Franc, Hody v Obřanech, 2019

Skupinové portréty vytváří Roman i v okolí svého domova. V únoru roku 2019 se tak na budově bývalé tkalcovny, tzv. Esslerovy továrny v Brně-Obřanech objevila Romanova velkoplošná fotografie s názvem pocházejícím od hudebníka Tomáše Vtípila: „*To sme my, čučkaři a fazuláci*“. Historie osídlení těchto brněnských částí sahá až do doby Velkomoravské říše a za bohaté středověké historie byly Maloměřice i Obřany několikrát zpustošeny. Jejich území je po obou březích řeky Svitavy, nedaleko Hádů, a své přezdívky mají odvozeny od pěstování čočky a fazolí. Čučkaři, tak jsou nazýváni obyvatelé Maloměřic, a fazuláci zase obyvatelé Obřan. Pro svůj záměr využil Roman hody v Obřanech v roce 2018, kde se sešlo přibližně dvě stě lidí. Následnou velkoplošnou fotografii velikosti 4 × 5 metrů podpořila radnice, OBRspolek i majitel bývalé továrny.

Romanovy „pamětnice“ bychom nalezli dokonce i na malém korálovém ostrůvku Tanna, patřícím ostrovnímu státu Vanuatu v Oceánii. Roman zde strávil celkem pět týdnů, když doprovázel svého přítele, fotografa Jona Tonkse.

Jon Tonks je britský fotograf, působící v Bathu v Anglii. Vystudoval dokumentární fotografii a žurnalistiku na London College of Communication. Jeho tvorba se zaměřuje na vyprávění o lidech, ovlivněných a formovaných historií a geografií. Ve svých dlouhodobých projektech se zaměřuje na odlehlá britská zámořská území v Atlantiku, zkoumá životy lidí na Falklandských ostrovech, Easdale Island, na ostrově Svatá Helena, na Vanuatu. Ze svých cest vydal knihy *Empire* a *The Men Who Would Be King*. V roce 2012 se stal vítězem Magenta Foundation Flash Forward Awards, Judges Choice na AOP Awards a v roce 2014 získal ocenění za svou knihu *Empire* od Královské fotografické společnosti. Jeho snímky uveřejnila řada časopisů, např. The Guardian, The British Journal of Photography, The Sunday Times, TIME LightBox a další. Své dílo má zastoupeno v řadě soukromých sbírek ve Velké Británii i v zahraničí, v Hyman Collection of British Photography nebo v Houston Museum of Fine Arts, Texas.

Roman se s Jonem Tonksem seznámil na již dříve zmíněném FotoFestu v Houstonu, mezinárodním bienále fotografie a umění nových médií. FotoFest byl založen v roce 1983, připravil celou řadu průkopnických výstav z celého světa, Latinské Ameriky, Ruska, Číny, ze střední a východní Evropy, Koreje, Japonska, střední Afriky. Výstavní programy jsou zaměřeny na nejrůznější problematiku, počínaje globálním oteplováním, životním stylem a prostředím, LGBT komunitou a mnoha dalšími aktuálními tématy.

„Šel jsem na vernisáž a šel jsem pozdě. Před hotelem jsem potkal bělocha, bílého jak stěna a místy spáleného od slunka do červena. Dali jsme se do řeči a zjistili jsme, že jdeme na stejnou věc. Objednal jsem nám taxíka a jeli na vernisáž spolu. Byl osamocený, jel na vlastní pěst, a tak jsem jej přizval do naší skupinky. Sblížili jsme se a zůstali v kontaktu. Pak za

„I think with Roman's work, I am most interested in how daring he is. His ability with composition and knowing where he wants people in the frame seems unaffected by who he is making pictures of, whether a family member, a president, or an entire congregation. You can feel his sense of humour is always there, it is confident but not pretentious, and ultimately fantastic. He will have an idea, and want to see it through, and always with a smile. His energy is such a pleasure to be a part of, and having not seen him for a couple of years I miss him!“ JON TONKS / FOTOGRAF (UK)

mnou přijela Helča a měli jsme v plánu cestovat po státech a užít si naši svatební cestu. Z Houstonu do New Yorku. Jon odjel, já si půjčil auto a vyrazili jsme na 14 dní. Když jsme přijeli do New Orleans, tak najednou vidíme, že na ulici proti nám jde Jon. Nakonec jsme se sešli i potřetí, ale už záměrně, když jsme s Helčou dorazili do New Yorku a Jon tam vyzvedával svou přítelkyni. " (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Přátelství Romana a Jona vyústilo v lednu 2018 ve společný pobyt na ostrově Easdale Island v souostroví Vnitřní Hebridy, kde Jon dokumentoval pro magazín The Guardian život lidí v oblasti bývalých břidlicových dolů a Romana si najal jako asistenta. Břidlice z Easdale lze nalézt po celém světě; využívaly se při stavbě střech kostelů. Bohužel v polovině 19. století zasáhla tento malý ostrov obrovská bouře, místy až 300 stop hluboké břidličné lomy byly naplněny slanou vodou a těžba byla pozastavena. To se promítlo i do počtu stálých obyvatel ostrova, který se nyní pohybuje přibližně okolo 50 lidí. Když se místní obyvatelé dozvěděli, že přijede host z ČR, zakoupili na e-shopu naši vlajku a při příjezdu Romana ji vztyčili. V době, kdy oba fotografové na ostrově pobývali, se tu po dva dny konalo mistrovství světa v házení žabek a počet jeho obyvatel tak výrazně stoupl. Roman neváhal a v místní hospůdce vyhlásil společné fotografování.

Roman Franc, Mistrovství světa v házení žabek, Easdale Islands, 2018

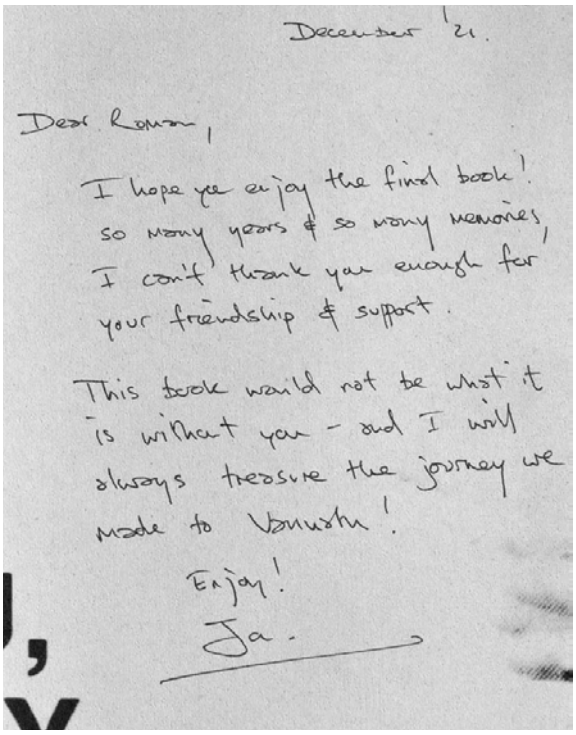
December '21.

Dear Roman,

I hope ye enjoy the final book!
so many years & so many memories,
I can't thank you enough for
your friendship & support.

This book would not be what it
is without you - and I will
always treasure the journey we
made to Vanuatu!

Enjoy!

Ja.

Věnování Jona Tonkse z knihy *The Men Who Would Be King*, soukromý archiv Romana France

Zanedlouho poté, v půlce února, strávil Roman s Jonem celý měsíc na ostrovech Vanuatu, kde prožívali neuvěřitelná dobrodružství. Během pobytu zažili zemětřesení i výbuch dosud činné sopky na ostrově Tanna, spali v džungli, kde najednou uprostřed divočiny potkali i krajana od nás, seznamovali se s místními obyvateli, hledali havarovaná americká letadla a snažili se proniknout mezi mormony. Jon zde pracoval na svém dlouhodobém projektu o mýtech a legendách, v nichž přicházejí muži ze zámoří a sní o tom, že právě oni jsou splněním proroctví, a zanechávají zde stopy západní kultury. V Romanovi našel dobrého komunikátora a podporovatele. Roman svůj skupinový portrét v kostele katolické misie chtěl vytvořit poté, co zaslechl zpěv místních obyvatel, a přál si zachytit atmosféru, která na něj velmi zapůsobila. V době, kdy pobývali na Vanuatu, se konal také fotbalový zápas oceánské fotbalové ligy mezi Vanuatu a Šalamounovými ostrovy. S Jonem se domluvili, že vítězům vytvoří po zápase skupinovou fotografii. Přibližně sto metrů od hřiště stála nízká budova, na jejíž střeše místní obyvatelé zaujímali svá divácká místa, a tak Roman využil příležitosti, v mezičase všechny přítomné oslovil, umístil je kolem budovy a střechy a zhotovil svůj další skupinový snímek.

Po návratu domů následovalo opět vyvolávání filmů a tisk Romanových „pamětnic" pro obyvatele Vanuatu. Tak jak byl dobrodružný pobyt na ostrovech, bylo dobrodružné i doručování snímků.

„*Přijel kurýr a já pak sledoval zásilku, jak jde. Do Vídně, do Frankfurtu, do Sydney a pak se to na tři dny někde zaseklo. Po dalších čtrnácti dnech najednou vidím, jak jde ta zásilka zase zpátky do Frankfurtu a do Vídně. Ta společnost v Sydney zjistila, že na Vanuatu nedoručuje. Tak jsem objednal zase jinou společnost, a to se ztratilo už úplně. Asi na rok. Ani stopa, ani vidu, ani slechu. Za rok se mi ozvali, že už to tam konečně mají. Tentokrát to u sebe zapomněl pošťák z Vanuatu.*" (Přednáška Romana France, Institut tvůrčí fotografie, Galerie Kupé, Opava, 2021)

Roman Franc, kostel katolické misie, ostrov Tanna, Vanuatu, 2018

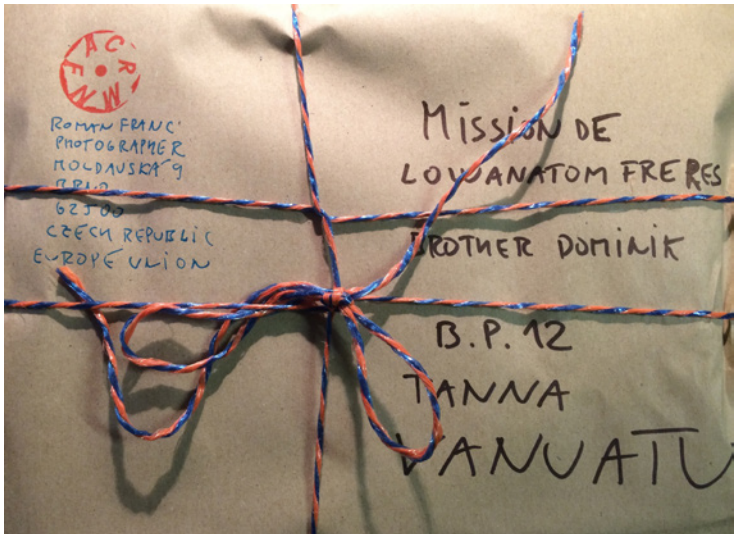

Snímek zásilky určené na ostrov Tanna, Vanuatu, soukromý archiv Romana France, 2018

Foto: Roman Franc a Jon Tonks, během svého pobytu na Vanuatu, 2018

Foto: Roman Franc a Jon Tonks, během svého pobytu na Vanuatu, 2018

Od roku 2020 vytvořili Roman a spolužák z ITF Gabriel Fragner dvojici pro velkoformátové skupinové portréty s názvem „FRA FRA.“ „*Atelier, který by jen tak vznikl a zase zanikl. Jak blaničtí rytíři.* “ Přátelství s Gabrielem Fragnerem trvá už od studií na Institutu, když společně navštěvovali velkoformátové dílny ve Slavonicích, vedené Petrem Velkoborským. Navzájem si porozuměli v pohledu na svět, na fotografii a začali volně pracovat na stále otevřeném souboru *Páteční odpoledne na táboře*“.

„*Je to sen, který si chceme splnit. Soubor o životě na táboření, sezení v kadibudce, večerní nástupy, ranní nástupy, příprava jídla, noční hlídka, vše co k tomu patří.* “ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Navzájem si také pomáhají při různých projektech a vytváří pozoruhodné obrazy. V roce 2020 vytvořili skupinovou fotografii z vernisáže Institutu tvůrčí fotografie, při příležitosti 30. let jejího výročí, uskutečněné v domě U Černé Matky Boží v Praze. Gabrielova rozvážnost a klid se s tvůrčím zapálením a odvahou Romana vzájemně doplňuje.

Roman Franc, Gabriel Fragner, autoportrét atelieru FRA FRA

Roman Franc, Gabriel Fragner, portrét Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě k jejímu výročí 30. let vzniku, Dům U Černé Matky Boží, Praha, 2020

Romanovy skupinové portréty se pojí s celou řadou příběhů, které vzniku snímků předcházely nebo se v průběhu fotografování staly a které přidávají výslednému obrazu na osobitosti a jedinečnosti. Romanův autorský styl si tak našel další rozměr zpodobnění, při němž naplno využívá ostrosti velkého formátu.

Pro srovnání, pokud bychom se měli pouze okrajově dotknout historie, tak portréty skupin se vytvářely od počátků fotografie, když bylo snahou zachytit památnou situaci, členy své rodiny či významné osobnosti, nebo inscenovaně přiblížit svůj obraz malířskému výjevu s náboženským, mystickým, historickým tématem. Množství snímků bylo vytvořeno neznámými autory, rodinnými příslušníky, profesionálními fotografy, kteří byli navázáni na ateliéry, tištěná média nebo agentury. Zobrazovaly se různé etnografické skupiny v průběhu dějin, skupiny vázané na aktuální dění ve společnosti (vojenské, politické, profesní nebo sociálně znevýhodněné aj.), lidé pohybující se v rozmanitých uzavřených komunitách či subkulturách. Své místo mají i snímky inscenovaných skupin lidí v módní fotografii, vázané na řadu významných časopisů, kde je plně využita kreativita a autorský styl fotografa. S dostupností fotografického média, rozvojem virtuálního světa a sociálních sítí je skupinová fotografie stále více součástí zobrazení běžného života a situací, které navzájem sdílíme s ostatními s důrazem na vlastní existenci.

Z velkého množství významných zahraničních portrétních fotografů vytvářejících i skupinové portréty bych ráda zmínila Richarda Avedona, kdy v roce 1970 vytvořil čtyři nástěnné velkoplošné snímky Allena Ginsberga a jeho rodiny, Andyho Warhola se skupinou The Factory nebo Chicago Sevena s radikály. Své menší skupiny měla i Diane Arbus, kdy kromě lidí na pokraji společnosti věnovala své snímky dvojčatům či lidem v neobvyklých pózách a situacích. Velmi známým současným autorem skupinových portrétů je Neal Slavin, filmový režisér, fotograf a pedagog. Přes čtyřicet let vytváří barevné polaroidové portréty lidí z různých

Richard Avedon, portrét Allena Ginsberga a jeho rodiny, New Jersey, 1970

sociálních skupin. V módní fotografii inscenované snímky vytváří Annie Leibovitz nebo portrétní kanadský fotograf Norman Jean Roy či americký módní, hudební fotograf Art Kane a mnoho dalších. Z naší tuzemské fotografické scény osmdesátých let nesmíme opomenout cyklus *Český člověk*, kdy autoři Jan Malý, Ivan Lutterer a Jiří Poláček vytvořili řadu portrétů napříč společností, Jiřího Hankeho se svými *Otisky generace* nebo Ditu Pepe, která se prostřednictvím svých autoportrétů začleňuje do různých rodinných skupin v jejich vlastním prostředí a vytváří tak rozmanité sociologické obrazy.

Diane Arbus, *Identická dvojčata*, Roselle, New Jersey, 1966

Art Kane, *58 jazzových muzikantů*, Harlem, NY, 1958

Neal Slavin, *Rybáři na gumových člunech*, Eugene, Oregon

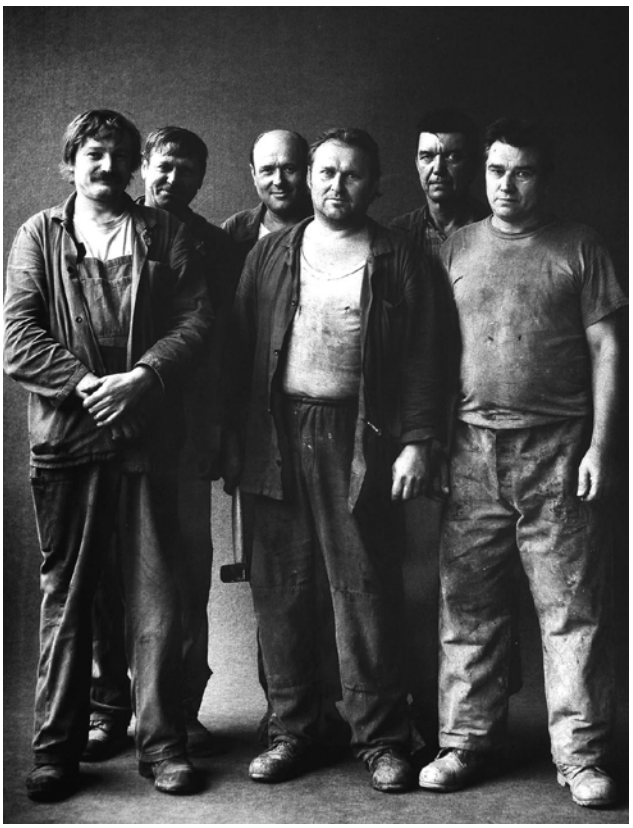

Ivan Lutterer, Jan Malý, Jiří Poláček
ze souboru *Český člověk*, 1982–1996

Neal Slavin, *Šermířský klub*, Washington D.C., 1987

Jiří Hanke, ze souboru *Otisky generace*, 1973–2018

Roman Franc, při přípravě skupinového portrétu hasičů, soukromý archiv, Jasenice

Skupinové portréty jsou dalším tématem Romanovy disertační práce. Na podzim roku 2022 je naplánována autorská výstava jeho skupinových portrétů v galerii Fiducia v Ostravě. Jejím kurátorem by měl být Jiří Pátek z Moravské galerie v Brně. Na závěr této kapitoly si dovolím jednu z Romanových citací, kterou si kdysi umístil na svůj profil v sociální síti Facebook a která jej charakterizuje:

„Mám vždycky radost, když předávám někomu hotovou fotku. Znovu a znovu. Třesu se u toho jak malej, když po dlouhé době, kdy fotka dozraje, se zhmotní v kus papíru a putuje do světa. To je kus energie, která mě žene. “ (Text: Roman Franc, 2022)

Roman Franc, Vanuatu, 2018

Roman Franc, Vanuatu, 2018

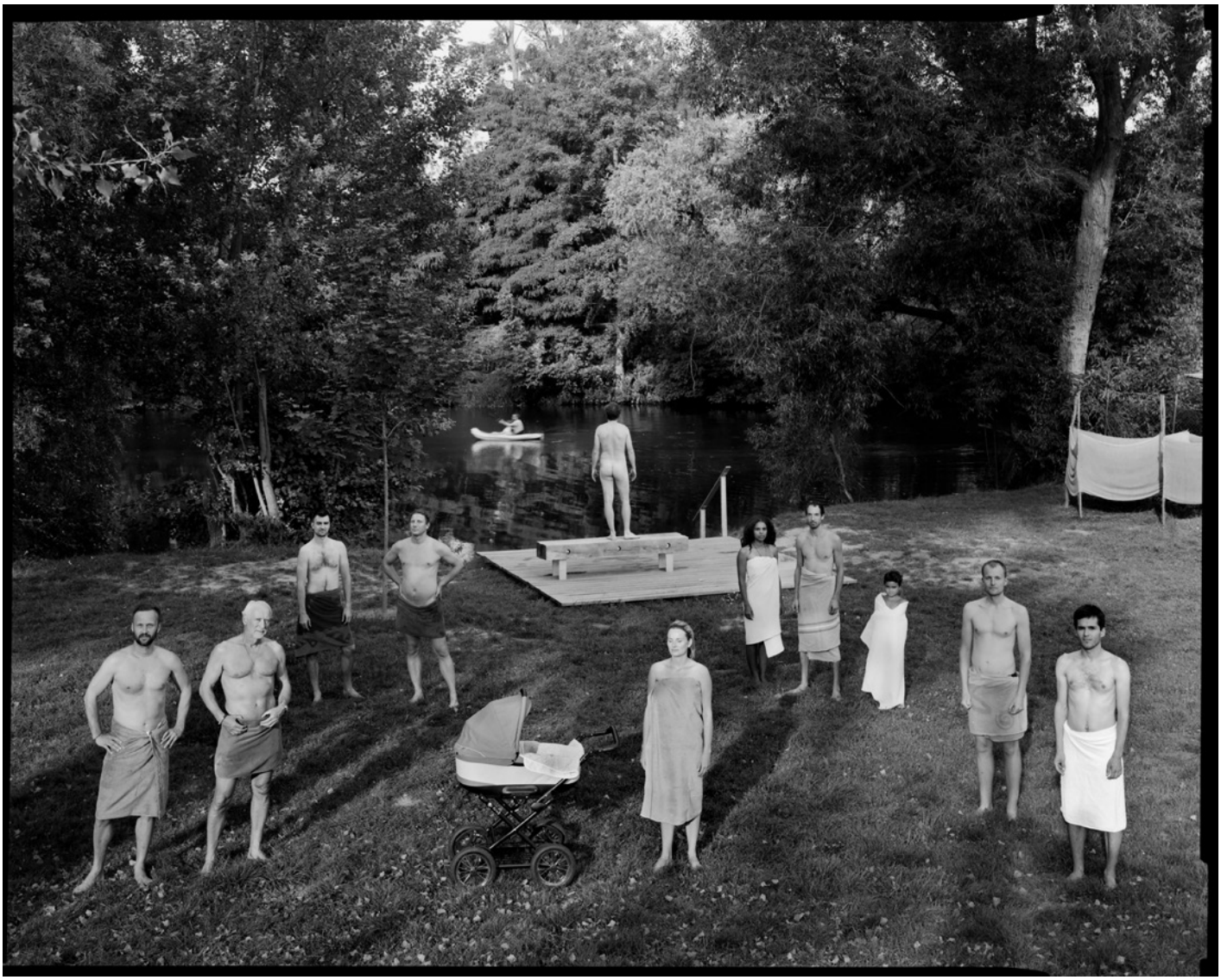

Roman Franc, u řeky Svratky

Roman Franc, bratři kapucíni

12. PROJEKTY, PROJEKTY A ZASE PROJEKTY...

...a těch není nikdy dost. Zejména u fotografa pohybujícího se na volné noze. V Romanově přístupu k lidem, v jeho otevřenosti, lehkosti v navazování kontaktů, v jisté nebojácnosti nebo možná v začátcích tvorby i v určité formě lehkovážnosti je to o to snadnější. Romanova duše se formuje neustále dalším pronikáním do nového, neznámého světa nabízejících se situací a projektů. Velmi nerad rozděluje tvorbu na volnou a komerční. Vždy se snaží být věrný svému stylu a najít si v nabízejících se příležitostech pokaždé takovou polohu, která by přinášela radost oběma stranám. Jemu tím, že si udrží svou volnost, hravost, kreativitu – a jak on rád říká – „poťouchlost" a druhé straně v tom, že výsledné snímky jsou ojedinělé, neopakovatelné, spojené s nevšedním prožitkem při jejich snímání. Je příkladem toho, že si lze i v „komerční" zakázce zachovat svůj styl, využít příležitosti naplno, posunout ji do dalších rozměrů a zároveň být právě pro tento způsob vyhledávaným ztvárnitelem.

„*To je složité. Co je komerční a co není. Nemám toto rozdělení moc rád. Většinou, když se něco nazve komerční, tak to lidé berou tak, že to nemá takovou váhu a že je to horší, protože to je za peníze. Ale já to mám jinak a snažím se, aby to bylo vždy více osobní, mělo to přesah a zároveň to byla i volná tvorba. To mi přijde důležité.*"
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Kateřina Šedá

„*S Katkou se mi velmi dobře pracuje. Nemá vůbec zaběhlé hranice přemýšlení, na vše se dívá z různých úhlů pohledu a podrobuje to pak různým kritickým náhledům. Nafotil jsem s ní už hodně věcí, tak rozmanitých, které bych normálně nevyfotil. Rychle, pomalu, velký formát, digital. Nutilo mě to zamyslet se také nad svými hranicemi, o zaběhlých kolejích, co je hezké, co důležité, jinak bych byl asi více zakrslý. Je to pro mě obrovská škola.*" (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Kateřina Šedá využívá především happeningů a experimentů v sociální oblasti, zúčastněné vyvádí z jejich zažitého stereotypu a pomocí nejrůznějších aktivit se snaží o změnu v jejich chování. Ve svých projektech má bohatý realizační tým, spolupracuje s řadou grafiků (Kristýna Drinková, ale např. i Milan Nedvěd aj.), fotografů (např. Martin Hlavica, Michal Hladík) architektů, ale i studentů. Sama vstupuje do procesu vytváření, kresby, fotografie, instalací. S Romanem spolupracuje přibližně od roku 2017 a on do svých snímků v rámci Kateřininých projektů přidává svůj osobitý styl a humor.

Z mnoha projektů, na kterých spolupracovali, zmíním například *Made in Slavutych / Největší skupinová žádost o vízum* (2015–2017), *Made in Slavutych / Česká svatba v ukrajinském stylu* (2017), kde Kateřina

„Pro mě je u každé spolupráce zásadní (a netýká se to jen fotografa), aby se člověk stal součástí týmu a svými schopnostmi podpořil hlavní myšlenku projektu. Myslím, že existuje řada dobrých fotografů, ale ne každý je ochoten naslouchat a v důležitý okamžik upozadit sám sebe. V tomhle směru si s Romanem rozumíme – on je skutečně otevřený všemu a připravený na jakékoliv změny. Právě neustálé proměny uvnitř mých projektů můžou fotografy frustrovat, ale on to bere jako přirozenou součást procesu a baví ho to. Za mě je klíčová jedna vlastnost, která významně ovlivňuje jeho fotky. Myslím, že má skutečně rád lidi a na každém dokáže najít něco unikátního, co stojí za to zaznamenat. Zní to možná banálně, ale zdaleka to není samozřejmá věc. Zásadním nástrojem je u Romana komunikativnost a smysl pro humor. Proces focení je pro něj hra a snaží se, aby to tak vnímali i účastníci focení. To mu umožňuje dostat lidi do nestandardních situací na kterých sami ve finále participují. Jeho přístup i způsob práce mi přijde autentický a originální.“

KATEŘINA ŠEDÁ / VÝTVARNICE

propojila obyvatele ukrajinského Slavytuche a včlenila je do rodiny přihlášené dvojice, která toužila po netradiční svatbě v ukrajinském stylu. Roman k projektu vytvořil skupinové snímky rodiny a obyvatel. *UNESCO* (2017–2019), projekt, u kterého se zamýšlí nad velkou mírou turismu a jeho dopadem na běžný život historického města (Český Krumlov). Následně jsou návštěvníci začleňováni mezi místní obyvatele a Roman zde vytvořil řadu zajímavých portrétů. Barevné fotografie využívají v dalším projektu *Sobota v nedeľ*", kde hlavním tématem je zdvojený zážitek, nebo v projektu *Z nohy na nohu*, v němž hlavní roli hraje pár bot (se zabudovanou kamerou), které si účastníci mohou nainstalovat na své nohy, a nasnímat tak svůj zážitek.

V současné době se v Mladé Boleslavi rozvíjí projekt *Tvař se normálně!* Výsledkem bude deset Romanových velkoformátových fotografií, vytvořených každý měsíc, po dobu jednoho roku, z rozdílných komunit, skupin. Cílem je vznik ojedinělé kroniky města, která by umožnila lidem vzájemně se poznat a vytvořit prostředí, kam se budou rádi vracet.

Fotografie, které Roman ve spolupráci s Katkou vytváří, jsou velmi svěží, velmi různorodé, ovlivněné společným náhledem na projekt, na to, co je důležité vyzdvihnout, aby to diváky oslovilo a zaujalo.

Roman Franc, snímky k projektu Kateřiny Šedé s názvem *UNES-CO*, kolorovala Kateřina Šedá, 2017–2019

Roman Franc, snímky k projektu Kateřiny Šedé s názvem *UNES-CO*, 2017–2019

Roman Franc, snímky z katalogu k projektu Kateřiny Šedé s názvem *UNES-CO,* grafický design Milan Nedvěd, 2017–2019

Roman Franc, snímky k projektu Kateřiny Šedé *Made In Slavutych*, 2015–2017

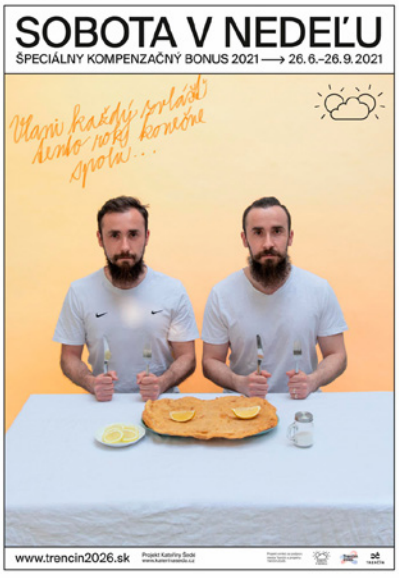

Roman Franc, snímky k projektu Kateřiny Šedé *Sobota v Neděli*, *zdvojený zážitek*, 2021

Denisa Nová

Romanova tvorba je občas na hranici absurdity, vyžadující odvahu všech přítomných, ale překvapivě bychom našli i tvorbu klidnější a elegantnější. Takovým to příkladem je spolupráce s návrhářkou Denisou Novou.

Denisa Nová svou značku DNB založila v roce 1999. Jako módní návrhářka se však ráda vymyká klasickým trendům zobrazování módy. Je autorkou i celé řady performancí, přehlídek a výstav v České republice i v zahraničí. Má ráda jednoduchost a nevšední minimalistickou módu, jež v sobě skrývá i mnoho symbolů. Roman a Denisa spolu s modelkami Natalií Perkof nebo Monikou Sofií vytvořili například snímky o které projevil zájem i časopis Vogue.

Minimalismus, jednoduchost a tím i přirozený důraz na oděv se projevuje i v Romanových fotografiích.

Roman Franc, snímky zhotovené pro Denisu Novou, DNB, kolekce 2018–2019

„Líbí se mi Romanova nezkaženost, upřímnost, humor, který tedy při focení oděvu, módy moc neuplatňoval. Nevím, zda to bylo mnou, nebo oblastí, která je mu cizí, vzdálená. Ale fascinuje ho! Roman je zvědavý! Roman nehledá krásně položenou ruku, elegantní dlouhou nohu, eleganci v držení těla, pohledu. On má svůj pohled. Zajímají ho jiné věci. Krásná modelka na jeho fotkách není krásná, jako by ho na té ženě zajímalo úplně něco jiného. Vlastně jsou i momenty, kdy z té krásné modelky udělá „škaredou", např. když přemýšlí, je zasněná a hrbí se. On nečeká na ty esteticky krásné momenty. Pro něj jsou to lidé. Nevím. Nerozumím tomu. Já jsem totální estét. Ale porušuji hranice, hledám nové způsoby jak prezentovat oděv, tedy i s kým fotit a jak. Zpravidla to nejsou módní fotografové. To mě nudí. A Roman je něžný! Ty fotky jsou něžný! Je tam láska. On má lidi rád. Je kamarádský. Musí navázat vztah." DENISA NOVÁ / MÓDNÍ NÁVRHÁŘKA

Roman Franc, snímky zhotovené pro Denisu Novou, DNB, kolekce 2018–2019

Vila Tugendhat a Anne Glassner

Dalším velmi zajímavým projektem, na kterém měl možnost Roman spolupracovat byl projekt *SENSING THE NIGHT* vizuální rakouské umělkyně a performerky Anne Glassner. Tato performance byla součástí výstavních projektů ve vile Tugendhat, kde se kurátorka Neli Hejkalová snažila vytvořit zcela nový přístup k využití těchto unikátních prostor. Možnosti interpretace prostoru, tak se jmenovala série projektů a zahrnovala v sobě performance, deep listening, autentický pohyb, světelný design, sonifikaci, 3D možnosti v architektuře. Následná výstava z výstupů jednotlivých projektů se konala v průběhu srpna 2021. Cílem Anne Glassner bylo kolektivní bytí a jednání v prostoru, který byl dříve privátní a nyní veřejný. K této akci přizvala umělce, kurátory, vědce, architekty a požádala je, aby s ní strávili noc ve vile Tugendhat. Následovala společná večeře, spaní na matracích, nicnedělání, meditace. To vše bez mobilů, hodinek, jen zápisník. Vše natočeno a nafotografováno. Z dalších fotografů, kteří zde projekty také dokumentovali zmíním např. Mizuki Nakeshu, Barboru Benčíkovou nebo Petra Dvořáka a další. Roman zde vytvořil řadu svých skupinových portrétů účastníků projektu.

Vilém Spilka Quartet

Roman si vždy přál hrát na kytaru a poutat tím pozornost všech děvčat ve třídě. Sám o sobě říká, že nikdy hudbě moc nerozuměl a neměl ani moc hudební sluch. Touha ovšem někdy předčí naše možnosti, a tak i Roman, když se naskytla příležitost, chtěl poznat, jaké to je být po koncertě odměněn pozorností a potleskem diváků.

„*Měli jsme školní sbor a já jsem se tam chtěl dostat. Nechával jsem se stále dokola zkoušet ze zpívání, zdali se to náhodou nezlepšilo a nezměnilo. Ale stále nic. Jednou byl zahajovací koncert ve škole a já se těsně před zahájením propašoval do druhé řady. Učitelka mě tam zahlédla, vykulila oči, ale už s tím nemohla nic udělat. Tak jsem tam celou dobu zpíval na playback a konečně jsem pocítil, jaké to je, když se to líbí a diváci tleskají.* “ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

V roce 2016 oslovil Romana jazzový kytarista Vilém Spilka s tím, že na něj dostal doporučení od Jana Pohribného a že by rád měl snímky kapely do jejich debutového alba Podvod. Kvarteto vzniklo v roce 2013 a ve svém repertoáru míchá jazz, folk a experimentuje s řadou známých melodií. Kapela a její záliba v improvizaci spojuje kytaru, saxofon, kontrabas a bicí. Album Podvod mělo v nové jazzové experimentální podobě představit songy Honzy Nedvěda a Brontosaurů.

Roman Franc, snímky pro Vilem Spilka Quartet, album *Podvod*, Oslavka, 2016

Roman Franc, snímky pro Vilem Spilka Quartet, album *Čekání na Toma*, 2019

V Romanovi vznikl nápad, že by mohl spojit své vášně, hudbu, fotku, místo, kde to má velmi rád a kde již vzniklo i několik jeho fotografií. Své snímky chtěl vytvořit v trampském duchu, v údolí řeky Oslavy, kde to místní nazývají Oslavka. Romantické údolí podél řeky navštěvovali trampové už od doby první republiky, hojně tu zakládali osady a stavěli trampské sruby.

Romanovou podmínkou bylo, že v osadě společně stráví pár dní a plně se ponoří do trampského způsobu života. Chtěl, aby na snímcích byla patrná atmosféra a že je to vše prožité, uvolněné. A jako vždy se na focení velmi dobře připravoval. Obcházel lokace, prozkoumával okolí, dokonce zajišťoval trampské oblečení od kamaráda z Army shopu, aby v něm už z Brna cestovali, nakupoval zásoby, konzervy a špekáčky.

„*Byli jsme tam tři dny a byl to fakt boží zážitek. Měli tam na sebe konečně čas, zkoušeli, hráli, vařili si, koupali se, slavili čtyřicátiny, odpočívali a já pomalu a přirozeně fotil, co jsem chtěl, číhal jsem na situace, které jsem nemohl ani předpokládat, včetně jejich portrétů. Ty fotky jsou sice aranžované, ale vycházejí z přirozených situací, u kterých jsem je třeba na chvíli zastavil, něco posunul a tak. Tenkrát jsem tam nechal snad asi patnáct filmů. Nebylo to jen focení, ale vlastně i celkový zážitek, který jsme si společně užili.*“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Další spolupráce na sebe nenechala dlouho čekat a v roce 2019 následovalo fotografování pro další nové album *Čekání na Toma*. Album je věnováno dětem, zejména synovi jednoho z členů kapely, který má poruchu autistického spektra. Název alba je odvozen od situace, kdy rodina malého Toma čeká, až promluví. Svou hudbou a odkazem se snaží poukázat na to, že způsob vnímání, prožívání a komunikace je velmi rozmanitý, u každého z nás odlišný.

„*Bylo to pro mě jedno z nejtěžších a dojemných focení, na hranici inscenace a zachytávání přirozených okamžiků. S Tomášem a s jeho rodinou jsem často chodil ven na procházky. A bylo hrozně těžké fotit někoho, kdo s tebou vlastně vůbec nekomunikuje. Skoro jsem to už chtěl vzdát. Byl měsíc do vydání alba a nic. On se mnou komunikoval třeba tak, že si ke mně přičichl, nebo položil temeno hlavy na mé břicho. V některých fotkách jsem propojil Toma s kapelou, a abych zdůraznil rozdíly ve vnímání, tak jsem každého z kapely lehce pozměnil. Někomu jsme dali dlouhé vlasy, někomu zase oholili hlavu. Nakonec jsem na to album hrdý a spokojený, že to takto vyšlo.*“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

V této poloze jsou Romanovy snímky velmi citlivé a jemné. Odhalují zranitelnost malého chlapce, který má však zároveň důvěru ve své nejbližší. Odlišný způsob prožívání, vnímání si zaslouží dlouhodobější pozorování a poznávání projevů, což je na snímcích opět velmi patrné.

Roman Franc, snímky pro Vilem Spilka Quartet, album *Čekání na Toma*, 2019

Roman Franc, snímky pro Vilem Spilka Quartet, album *Čekání na Toma*, 2019

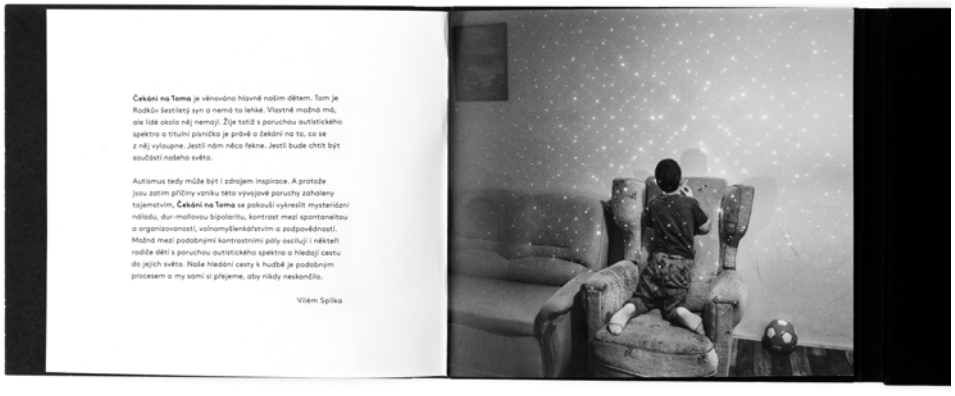

Spolupráce s Vilémem Spilkou otevřela Romanovi jazzový svět. Jeho fotografie bychom nalezli i v albu kapel hudebního vydavatelství Bivak Records. Mezi tyto kapely patří The Survivors, pro jejichž debutové album *Rodiče a děti* využil Roman spolu s Gabrielem Fragnerem polaroidové snímky, skupina Point of Few, která svůj debut *Open to Closeness* ozdobila inscenovanými snímky využívajícími zajímavé látkové pozadí. Vilém Spilka založil ještě jednu kapelu s názvem Four in Blue a pro stejnojmenné album opět využívá Romana a jeho portrétního umění. Portréty zhotovil Roman i pro společné album David Doruzka/Piotr Wylezol/Jeff Ballard.

Vilém Spilka je zároveň uměleckým ředitelem a dramaturgem festivalu JazzFestBrno, který od roku 2002 patří mezi nejvýznamnější jazzové festivaly v České republice a hostí významné světové hudebníky. Roman byl požádán, aby k dvacátému výročí festivalu vytvořil portréty lidí, kteří jej pořádají. Vznikla tak opět unikátní série zajímavých portrétů, využívajících jednoduché šedé pozadí a neobvykle umístěné předměty.

Na této tvorbě je zajímavé spojení fotografování a společného prožitku, které Roman do detailů promýšlí. Vznikají tak přátelství, která jej ovlivňují, posouvají dál. Zastavení se, experimentování a radost, když se fotografie setkají s očekávaným výsledkem.

„*Jiří Slavík z kapely The Survivors mi řekl, že chce, aby ty fotky byly takové teplé a zářivé, a proto jsme zvolili polaroid. Dokonce byla i vtipná jedna věc. Jirka skládal nějaké skladby pro brněnskou filharmonii. A my, když jsme je fotili, tak stáli na molu řeky Oslavy a my jsme požádali syna jednoho z členů kapely, aby je na náš pokyn postrčil do vody. Chtěli jsme zaznamenat ten nečekaný výraz a nazvali jsme ten snímek 'Velký pád'. V Jirkovi to zanechalo takový pocit, že nazval podle toho pracovně i jednu svou skladbu.*“ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

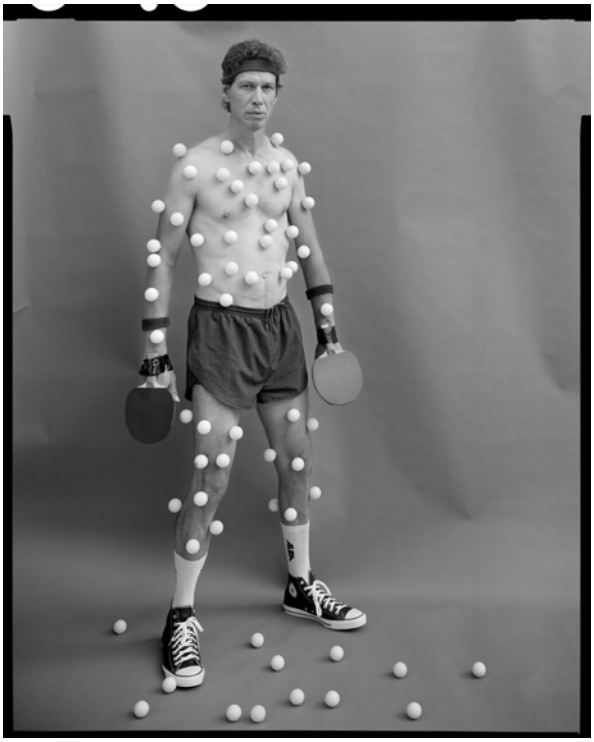

Roman Franc, portrét Viléma Spilky

Roman Franc, snímky pro kapelu Four in Blue, 2021

„Romanovy fotografie nereprezentují pouze dobře zvládnuté řemeslo, ale vždy nesou nějaký příběh, jehož scénář často napsal sám autor. Romanova tvorba je pro mě důležitá právě i mým vlastním uvědomováním si faktu, že řemeslo je důležité, ale není vše. Je dle mého klasický extrovert, což mu v jeho práci velmi pomáhá. Navíc mu jeho sangvinická povaha umožňuje se seznamovat s mnoha lidmi a vzbuzovat u nich důvěru. Je také trochu staromilec, ale takový rozpolcený – moderní technologie mu voní také a dokáže je využít. Má rád věci „pod kontrolou“, což může být pro práci výhoda i nevýhoda, ale za Romana mluví výsledky, takže tak jak to on umí, i tuhle vlastnost většinou promění jen ve výhodu.“

VILÉM SPILKA / UMĚLECKÝ ŘEDITEL JAZZFEST BRNO A JAZZOVÝ KYTARISTA

Roman Franc, Gabriel Fragner, polaroidové snímky pro kapelu The Survivors, album *Rodiče a děti*, 2020

Roman Franc, Gabriel Fragner, snímky pro kapelu Point of Few, album *Open to Closeness*, 2021

Horňácká muzika Petra Mičky

V hudebním světě se Romanovi naskytly další možnosti a vyplnil si tím i svůj další sen. A to poznat blíže Horňácko, jeho živé tradice a proniknout do komunity muzikantů, starých hudců. Začalo to tím, že jej oslovil Petr Mička, který společně s Jiřím Hradilem založili projekt Hrubá Hudba. Viděl portréty sokolů, věděl o spolupráci s Vilémem Spilkou a chtěl vytvořit snímky kapely. Hrubá Hudba v sobě spojuje moderní dobové možnosti elektroniky s tradiční horňáckou muzikou, aniž by narušovala její sílu a živost. Naopak ji ještě více umocňuje.

Roman dobře využil prostředí kostela s důrazem na životní styl horňáckých lidí, nechybí atmosféra lidového umění a tradic, propojená s odkazem na současnou moderní dobu, která se odráží v oděvu portrétovaných.

Struny podzimu

Osobité ztvárnění zažil Marek Vrabec, spoluzakladatel hudebního festivalu Struny podzimu, na kterém se představuje celá řada ikonických hudebních osobností. Festival propojuje vážnou, jazzovou, soudobou, hip-hopovou nebo elektronickou hudbu na různých festivalových scénách. Hladina řeky Vltavy hostí také jednu ze scén tohoto festivalu, a tak ji Roman zakomponoval spolu s pořadatelem festivalu do svého výsledného obrazu.

„*To místo jsem si vybral proto, že on pořádá koncerty na Vltavě, zároveň je to místo, které dobře znám a chtěl jsem tam mít v pozadí i Národní divadlo. Sedával jsem tady, když jsem chodil do Voršilské ulice, do kanceláře Václava Havla. Já vždycky přijel dřív a tak jsem chodil k Vltavě přemýšlet a čekat na správný čas. S tou fotkou mi pomáhal Gabin, který dělal sondu, ponořil se tam a zkoušel hloubku. Bylo to asi v půlce října, takže žádné teplo.* “ (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Roman Franc, Horňácká muzika Petra Mičky

„Romana France jsem oslovil někdy v roce 2015, kdy jsem se s ním seznámil díky jeho manželce Heleně. Romana jsem znal jen trochu a vůbec jsem si nebyl jistý, zda na moji prosbu bude pozitivně reagovat. Asi nakonec jeho slabost pro řeku Oslavku rozhodla, že se přijel k nám do Naloučan do mlýna podívat a probrat možnou spolupráci. Já jsem původně chtěl jen jednu či dvě fotky naší rodiny, někde u mlýnského stavení, tak jak se dříve fotografovalo, tak abychom měli doma nějakou dobrou fotku pro naše následovníky do albumu. Nakonec se to celé trochu zvrtlo, ze dvou fotek je teď nakonec skoro stovka a nejen naší rodiny, ale i lidí z Naloučan, hasičů, myslivců či účastníků bohoslužeb. Navíc vzniklo pár mimořádných přátelství. A to je asi to hlavní. Roman ve fotografii, nebo pomocí fotografie, vytváří nové vztahy, často neuvěřitelné konstelace, které přetrvávají v čase. Troufám si říci, že účastníci jeho fotek pak žijí plnější život. A to je na jeho fotografiích pro mne nejkrásnější nebo chcete-li nejzajímavější.“

PETR CHLÁDEK / ŘEDITEL JIHOMORAVSKÉHO INOVAČNÍHO CENTRA (JIC)

TIC Brno

Své snímky vytváří i pro Turistické informační centrum Brno, které s ním navázalo kontakt. Spolupráce je volná, vázaná na jednotlivá roční období. Snímky se využívají k pozvání na autentické prohlídky různých míst v Brně, na plakáty významných akcí nebo na představování zajímavých osobností města Brna.

Roman zde volí především velký formát a barevné filmy. Je pro něj důležité, aby se na snímku objevovali místní lidé, s kterými se rád potkává, a aby byla ze snímku patrná uvolněná atmosféra. Ke svým snímkům dokonce píše i krátké průvodní texty.

Roman Franc, *Zima v Brně: Langoše a koupaliště*, fotografie pro TIC Brno, 2021

„Říkal jsem si, proč by zima nemohla být spojena s letní vzpomínkou. Dvě ženy v kožichu, stojící u sebe, držící langoš uprostřed brněnského koupaliště. To by za mě mohla být zima v Brně. Krutá i veselá, ironická a s trochou slunce." (Text Roman Franc)

Zbrojovka

Tento projekt je příkladem toho, že Roman není vždy jen fotografem, ale dokáže věci propojovat, navázat na ně, a tím i vytvářet základy k dalším významným projektům. Kdysi před lety v Husovicích zachránili spolu s kamarádem a spolužákem Tomášem přibližně sedmdesát tisíc negativů, které byly určeny k likvidaci. Patnáct let tyto negativy uchovávali ve sklepě a přibližně před rokem se naskytla příležitost je využít. Tento ztracený a zachráněný podnikový archiv se stal impulsem k vytvoření projektu *Fenomén Zbrojovka*. Projekt podporuje Muzeum města Brna, TIC Brno a cílem je oslovit bývalé pracovníky, podělit se s nimi o jejich vzpomínky, fotografie a na podzim 2022 také vytvořit i společný skupinový portrét. Rozsáhlý archiv v sobě skrývá fotografie zachycující poválečné dění v bývalé brněnské Zbrojovce. Od technických snímků, portrétů lidí, přes dokumentaci společenského života. Nechybí fotografie oslav, společných akcí, různých návštěv, jako například indické rodiny, která si zde kupovala traktor Zetor, nebo snímky politických delegací a mnoho dalších. Snímky Roman daroval Muzeu města Brna. Na projektu pracuje celá řada lidí a budoucím výsledkem by měla být obrazová publikace věnovaná historii továrny a výstava. Vznik knihy a výstavu podporuje i realitní, investiční skupina CPI, jejímž cílem je výstavba moderní nové čtvrti v místě rozsáhlého areálu bývalé továrny. Mezi velké množství spolupracovníků patří například redaktor a básník Martin Stöhr, socioložka a vysokoškolská pedagožka Kateřina Nedbálková, spisovatelka Alena Kastnerová, redaktor Roman Čerbák, historik Martin Klenovský, kurátor Jiří Pátek, fotograf David Mackovič a mnoho dalších. Výstavu a výběr fotografií zajišťuje kurátorka Lucia L. Fišerová.

Projekty, volná tvorba, zakázka nebo fotka na památku, to Roman nerad rozlišuje. Je to o lidech, o snaze ztvárnit co nejlépe zamýšlený obraz, o poznávání nových míst, lidí, o vytvoření vztahů.

„*Je to tak, že vždycky, když mě někdo osloví, že tu moji fotku chce, tak já se do toho tou aktivitou nebo možná bláznovstvím opřu, zcela mě to pohltí. Není to ale jen o mně. Já jsem jeden element, ale aby ten záběr vznikl, tak těch elementů kolem je strašně moc. A já mám štěstí, že se mi to daří. Je to o lidech, kteří jsou ochotní do toho jít a uvěří mi, že je to moje vášeň.*“
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Roman Franc, portrét Jiřího Liptáka a Davida Kosteleckého

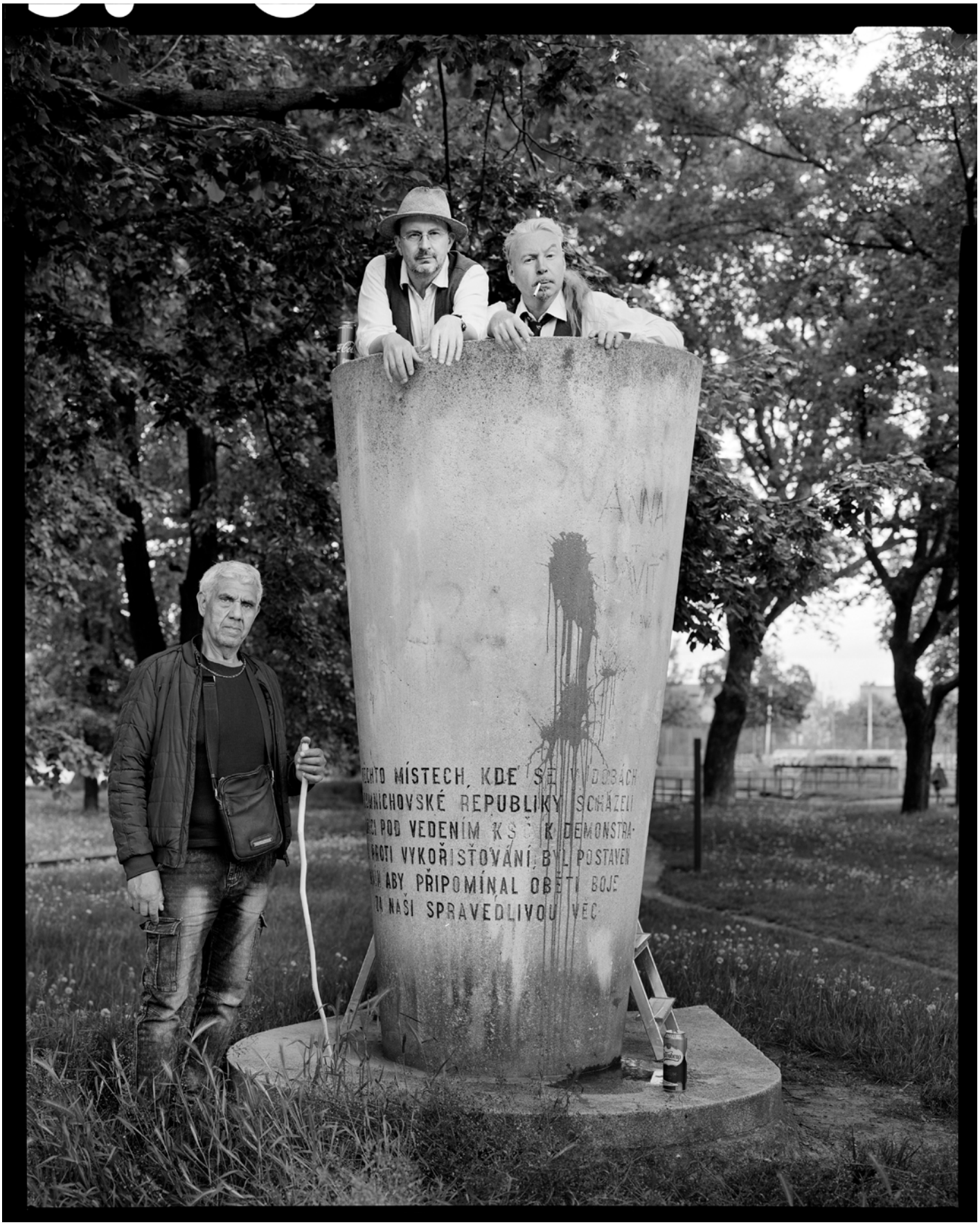

Roman Franc, portrét Martina Stöhra, Patrika Linharta a neznámého kolemjdoucího, při příležitosti křtu knihy *Nejlepší hezké básně 2020*

Roman Franc, portrét Marka Vrabce, pro festival Struny podzimu, Vltava, Praha

Roman Franc, portréty bratří kapucínů: bratr Dominik a bratr Pacifik, kavárník Čestmír Pontski, Cafe Pilat, Brno

Roman Franc, *Jaro v Brně: Do roztrhání duše*, fotografie pro TIC Brno, 2022

Roman Franc, *Jaro v Brně: Sokolský trik*, fotografie pro TIC, 2021

Roman Franc, *Léto v Brně: Albert a Albert – otec a syn*, Pavilon A - brněnské výstaviště, fotografie pro TIC, 2022

13. MY LITTLE MIRACLES / MOJE MALÉ ZÁZRAKY

V tomto otevřeném souboru se dle Romana nejvíce odráží jeho styl a směřování jeho tvorby, nejvíce jej vystihuje. Snímky, které vytváří jsou dlouhodobě a pečlivě plánované, ale nebrání se ani náhodnému podnětu, který obraz ještě více dokreslí. Nechybí v nich inscenace, humor, absurdita, nejednoznačnost, „poťouchlost", zvažování každého detailu směřující až k dokonalosti. Vrací se ke vzpomínkám z dětství, kdy jezdil na tábory nebo záměrně vytváří situace, které zážitky evokují. Roli v těchto snímcích hrají zejména jeho kamarádi a přátelé, nechybí ani on sám. Využívá formátu 4×5 a jsou komponované na výšku.

Velmi známý je Romanův snímek dvou lidí zapadlých, nasoukaných do kajaků, které stojí na výšku a jsou opřené o zeď. Původním záměrem byla jen jedna osoba, ale kolemjdoucí si podepsal svůj ortel.

„*Když šel pán kolem, dal jsem se s ním do řeči a ukecal jsem ho, aby vlezl do kajaku. Postupně pak dostával křeče a křičel na mě, že už toho má dost a tak jsem na něj houkl, ať ještě vydrží a ať zvedne to pádlo výš. Nakonec se ukázalo, že je to kriminalista, který vyšetřuje vraždy.*"
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Další snímek, který vznikal snad tři roky, je o dvou bratrech, s kterými chodil Roman do školy. Pro jejich zálibu v opalování a pro dlouhé vlasy jim říkali indiáni. Roman si dlouho pohrával s představou, že by je vyfotil v pusté, písčité krajině s cyklistickým opálením. Následovalo intenzivní vybírání spodního prádla, tílek a slipů, solárko a opalování. Mladší z bratrů byl více stydlivější a nutno říci, že to pro něj byla velká škola odvahy. Snímek nakonec vznikl v pískovně při plném provozu dělníků.

Ve snímku s padákem záměrně nechal uvíznout svého kamaráda, profesionálního vojáka Honzu a obraz dokresluje jeho přítelkyně Zuzka.

„*Honza sehnal padáky a celý den jsme to instalovali. No a nakonec nám tam pak někdo zavolal hasiče, protože si mysleli, že tam fakt někdo uvízl.*"
(Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Roman Franc, *Na špici* ze souboru *My Little Miracles*

Do souboru se řadí i fotografie tří polonahých kamarádů stojících v betonové skruži, které hlídá otec jednoho z nich.

Patří sem také snímek, jehož popis použila ve svém textu Anne Wilkes Tuckerová a který odkazuje na „táborové" mládí.

S táborovým tématem si hraje i snad vůbec první takto inscenovaný záběr, ve kterém nalezneme vedle samotného Romana se sekerou i Gabriela, hezky zavěšeného hlavou dolů. Snímek vznikl ve Slavonicích, v době, kdy navštěvovali dílny Petra Velkoborského.

„*Sehnali jsme lano a fotku jsme pojmenovali „Býval jsem skautem." S Gabinem jsme se špičkovali, že on byl zálesák a já skaut. Tak ta fotka byla o tom, že jsem jako Gabina ulovil. Pomáhal nám s tím Ondra Žižka a Anička Gutová. Gabin to moc nevydržel, protože to docela za ty kotníky bolelo.*" (Rozhovor s Romanem Francem, 2022)

Snímky z tohoto souboru jsou pravidelnou součástí výstav, publikací nebo sbírek.

Roman Franc, *Býval jsem skautem* ze souboru *My Little Miracles*

Roman Franc, *Dva padáky* ze souboru *My Little Miracles*

Roman Franc, *Tři kamarádi a otec jednoho z nich* ze souboru *My Little Miracles*

Roman Franc, *Stan na procházce* ze souboru *My Little Miracles*

Roman Franc, *Dva Indiáni z Brna* ze souboru *My Little Miracles*

Roman Franc, *Autoportrét s parožím* ze souboru *My Little Miracles*

„Když jsem Romana oslovil s žádostí, aby zaznamenal průběh naší stavby, chtěl jsem mít na to vzpomínky. Bylo mi jasné, že to uchopí svým výtvarným způsobem a uchopil to tak, jak jsem to vůbec nečekal. Zachytával různé situace, dění, nálady, emoce a vzniklo tím úplně něco jiného, než jsem si představoval a o to víc mě to nadchlo. Dokonce tak, že jsme se domluvili na další spolupráci. Zaujalo mě, jak ty běžné situace dokáže vidět svýma očima, dokáže do těch snímků tu náladu a emoci dostat. Pro mě to byla škola v tom, naučit se z té fotografie číst a získávat tak povědomí o tom, co tím ten fotograf chtěl vlastně říci, mít možnost se s autorem snímku osobně potkat a pohovořit si o něm. Dává to větší smysl. A také to, že vnímání fotografie chce svůj čas. Na snímcích je vidět i to, jak si Roman pro ten svůj záměr dokáže lidi získat, to umí. Má v sobě zvláštní formu cílevědomosti, má vizi, představu a je tomu připraven obětovat spoustu času a energie. Proto, aby dosáhl co možná nejlepšího výsledku a proto, aby přesvědčil mě, jakožto zákazníka, že je to ta nejlepší cesta.“

MICHAL KOVÁŘ / PODNIKATEL

14. AUTOPORTRÉTY

Roman si vytvořil svůj první autoportrét v roce 2008 pro společnou výstavu skupiny Steiner v nově otevřené kavárně Caffé Minor v Brně. Jejím tématem bylo „Co se děje v kávě". Další byl pro přijímací zkoušky na ITF a ostatní postupně sbírá v průběhu času. Stejně jako všechny své snímky i tyto pečlivě plánuje, a když se naskytne vhodná příležitost, opět ji využije. Bylo tomu tak i v čase stráveném v Americe.

„Když jsem přijel do New Yorku, měl jsem takový sen. Že se chci vyfotit s policajtem. Tak jsem přišel na služebnu a říkám, že jsem Roman Franc z Brna a že bych si rád z New Yorku odnesl jednu fotku s policistou. Oni mi řekli, ať přijdu zítra, že tam bude jejich velitel. Tak jsem tam hned druhý den došel, ukázal jsem mu nějaké fotky. On tak pokýval hlavou, zavolal jednoho policajta a říká mu: 'Prosím Tě, objeď s ním, co chce a vyfoť s ním, co bude chtít.' Tak jsme si sedli do auta a já mu říkám, zdali může pustit majáky, a on: 'Of course, no problem.' Nedaleko jsem tam měl jednoho kamaráda, Andrewa, co učí na místní střední škole. A jak jsem tak zkoušel, co mi může projít, tak říkám tomu policajtovi, jestli by ho jako nemohl zatýkat. To bylo v parku před školou, kde Andrew učil. Já jsem si sedl do auta, fotil jsem se kabelovou spouští a Andrew se nechal zatýkat. Pak šli kolem ty jeho děcka ze školy a fotili si ho na mobil, jak ho zatýkají." (Přednáška Romana France, Institut tvůrčí fotografie, Galerie Kupé, Opava, 2021)

Autoportréty vytváří během svých aktuálních projektů, plně využívá prostředí, předmětů, krojů nebo situací, které se mu v tu chvíli nabízejí. Tak, jak přistupuje ke všem svým portrétovaným, s jemným humorem, s lehkou absurditou, ironií a odvahou, tak to obrací i proti sobě. Série snímků sebe sama je stále otevřená a on již dnes má ve svých představách další obraz, na který se připravuje.

Roman Franc, *Autoportrét s pejskem a kávou*, výstava *Co se děje v kávě*, Cafe Minor, Brno, 2008

Roman Franc, *Autoportrét*, Harlem, New York, USA

Roman Franc, *Autoportrét v Sokole*, New York, USA

Roman Franc, *Autoportrét s policistou NY a s kamarádem Andrewem*, New York, USA

15. VÝSTAVY: *SIGHT LINES*, *WATCH THE BIRDIE!*

V roce 2017 se uskutečnila Romanova výstava s názvem *Sight Lines* v Pictura Gallery v Bloomingtonu. Spolu s Romanovými snímky zde vystavoval i Julien Mauve a jeho výstava měla název *The Indifference of the Stars*. Výstava začínala 3. února a byla k vidění až do 1. dubna 2017.

Pictura Gallery byla založena v roce 2008 v centru města Bloomingtonu a jejím cílem bylo představovat fotografickou tvorbu domácích i zahraničních autorů široké veřejnosti. Dalším záměrem této instituce bylo i podporovat místní uměleckou komunitu, propojovat ji s širším uměleckým světem a vytvořit prostor pro současné umění. Vznikl tak v roce 2018 FAR Center for Contemporary Arts, který sdružuje fotografy, básníky, sochaře, ilustrátory, hudebníky, malíře i tanečníky. Pořádají se zde pravidelné výstavy, přednášky, workshopy nebo představení. Centrum propojuje sběratele s uměním, s předními aukčními síněmi, s neziskovými organizacemi a s prodejci z celého světa. Nabízí umělecká díla současných autorů moderního umění až po street art. Ve sbírce fotografií pro FAR mají své zastoupení i Romanovy snímky.

Na výstavě *Sight Lines* hraje v Romanových snímcích hlavní roli světlo a stín. Tajemně laděné záběry v nás vyvolávají pocit záhady, ale i vzájemné sounáležitosti. Stíny jsou součástí světla a odlesky součástí postav. Roman zdůrazňuje mnohovrstevnatost našeho já.

Roman Franc, *Robin v NYC*, New York, USA

V roce 2021 se uskutečnila Romanova další samostatná výstava *Watch The Birdie!* Hostilo ji Zillman Art Museum (ZAM) v americkém státě Maine ve spolupráci s Velvyslanectvím České republiky v USA a Ministerstvem kultury České republiky. Výstava byla k vidění od 11. září do 30. prosince 2021.

Zillman Art Museum-University of Maine (dříve University of Maine Museum of Art) se nachází v historickém centru města Bangor nedaleko jezera Moosehead Lake. University of Maine Art Collection založil v roce 1946 Vincent Hartgen, tehdejší pedagog univerzity a kurátor uměleckých sbírek. V roce 2002 se muzeum díky mecenášům umění Donaldovi a Lindě Zillmanovým rozšířilo a přemístilo do centra Bangoru, do prvního patra historické budovy Norumbeg Hall. Ve své sbírce sdružuje více než 3500 originálních uměleckých děl, která jsou součástí stálých expozic. Nalezneme zde významná díla Andyho Warhola, Davida Hockneyho, Roye Lichtensteina, Edwarda Hoppera, Edwarda Burtynského, Berenice Abbottové a mnoha dalších autorů. Muzeum každoročně pořádá řadu výstav, na nichž představuje současné domácí i zahraniční autory, vzdělávací programy, kurzy, workshopy aj.

Roman zde představil 40 svých snímků, hlavním kurátorem výstavy byl ředitel muzea George Kinghorn, spolukurátorem Miroslav Ambroz. K vidění zde byl průřez celou dosavadní Romanovou tvorbou, od série portrétů brášky až po skupinové fotografie.

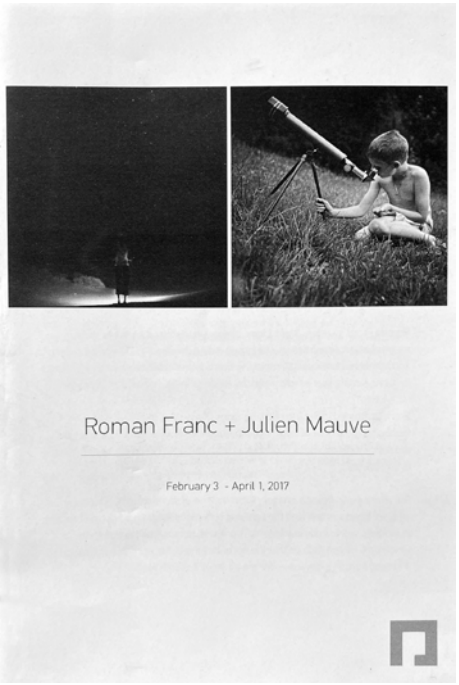

Katalog k výstavě Romana France a Juliena Mauve *Sight Lines*, 2017

Ilustrační snímek z výstavy Romana France *Watch The Birdie!*, Zillman Art Museum, Maine, Bangor, USA, 2021

K výstavě vznikl katalog, jehož editorem byla Lucia L. Fišerová, a grafický design vytvořil Milan Nedvěd.

„Francova schopnost využití nuance dostupného světla, stejně jako jeho neochvějná pozornost k nalezení dokonalého prostředí pro jeho kompozice, udržují jeho portréty v centru výtvarného umění. Jeho fotografie lidí, z nichž mnozí jsou známé osobnosti, se pohybují od citlivých k absurdním, od humorných až po znepokojivé. Například v Portrait Series-Twins Franc pořídil snímek dvou mladých dvojčat, jejichž obličeje jsou pokryté make-upem a které se vynořují ze tmy. Prázdné pohledy dívek a zčernalé kruhy kolem očí hraničí až s hrůzou. Ve snímku do předmětu oděných lidí a umístěných do záměrně vybraného prostředí, evokují absurditu. Tato díla nám připomínají tvorbu Diane Arbus, jejíž portrétovaní jsou obnažení ve své nahotě a ze kterých vyzařuje sebejistota. Ve vzpomínkách Franc

Roman Franc, katalog k výstavě *Watch The Birdie!*, grafický design: Milan Nedvěd, 2021, foto knihy: David Mackovič

zobrazuje dva nahé bratry s nápadně výraznými opálenými liniemi, kteří stojí v něčem, co se zdá být nelítostnou pouští a přesto odrážejí klidný chlad i přes jejich nešťastný stav, kdy byli těžce spáleni sluncem.
Tyto snímky vyžadují schopnost umělce vytvářet vztahy se svými předměty a získávat si důvěru závratnou rychlostí. Francova přívětivá povaha a vášeň, kterou pro svou práci vyzařuje, vzbuzují v poddaných důvěru, která jim umožňuje odhalit se zranitelně a poctivě.“
(Text: George Kinghorn)

„Roman Franc by rád zachytil prchavou jemnou psychologii svých portrétních předmětů, pomíjivé vztahy mezi lidmi a předměty. Tyto obrázky nepotřebují vysvětlovat; jsou připomínkou toho, jak důležitá je v životě hravost, bezcílná radost a schopnost sdílet ji s ostatními.“
(Text: Miroslav Ambroz)

Roman Franc, z cyklu *Workers*, 2016

Roman Franc, na snímku Helena Továrková, Memphis, USA, 2014

„S Romanem jsme se potkali v době, kdy s fotografií začínal. V té době se intenzivně věnoval sportu, kdy chtěl být nejrychlejší a nejlepší. My jsme u nás doma byli orientovaní více na kulturu. Jezdili jsme na hrady, zámky chodili na výstavy, do divadel. Mým koníčkem bylo například hraní na housle nebo jsem chodila do filmového klubu. Ale tím, že z kulturního prostředí nepocházel a tolik jej kultura neovlivňovala, více prospělo jeho snímkům na autentičnosti a opravdovosti. Tak, jak přistupoval ke sportu, tak se stejným zapálením a disciplínou se začal věnovat i fotce. Každým rokem se více posouval a rychle se dostal do situace, kdy si vytvořil svůj styl, představu. Vidím za tím neuvěřitelný kus práce a zároveň nikdy nepropadal trudnomyslnosti natolik, že by ho to odradilo. Věděl, že když chce něčeho dosáhnout, že si za tím musí jít. Má štěstí a dar, že se může fotkou takovýmto způsobem zabývat a zároveň se tím živí. I když je to občas pro nás časově náročné. Je pro mě důležité, aby dělal co chce a co ho baví. Z jeho tvorby mám ráda tu skupinovou, kde je vidět situace, příběh, který se za tím odehrává. Je to moment, který si ti lidé zapamatují, protože to focení je dlouhé a oni si zapamatují zmáčknutí spouště. Nebo snímky z posledních let, kde se odráží spojení poetiky a humoru. Chodící stan, kamarádi v sudu spolu s tatínkem jednoho z nich nebo i ti chlápci v kajacích. Nutí nás to přemýšlet, co se za tím skrývá.“

HELENA TOVÁRKOVÁ / MANŽELKA ROMANA FRANCE

16. PEDAGOGICKÁ ČINNOST

Své pedagogické dovednosti uplatnil Roman v celé řadě dílen a workshopů u nás i v zahraničí. Ať už to byly dílny navázané na brněnské soukromé školy – Foto Škola Brno (2012/2013, dílny portrétní fotografie a pedagog rekvalifikačního kurzu), Photogenia (2011/2014) nebo ve spolupráci s jinou institucí–Moravská galerie (2011/2014), vila Tugendhat (2012/2015), Benediktinský klášter Rajhrad (2013/2014). Dílny samostatné nebo ve spolupráci s ostatními pedagogy, kolegy fotografy. Nerozlučnou dvojici při různých workshopech vytvořil Roman zejména s Gabrielou Kolčavovou.

V březnu 2012 spolu uskutečnili třídenní intenzivní dílnu velkoformátových kamer v Benediktinském opatství Rajhrad. Studenti si kromě portrétů a činností benediktinské komunity vyzkoušeli i fotografování architektury, včetně nočních záběrů.

V květnu stejného roku se v Moravské galerii v Brně, v rámci *Brněnské muzejní noci*, konala série výstav pro veřejnost. Pro fotografickou část bylo tématem Fotografie a umění v 19. století. Roman a Gabriela vytvořili pro návštěvníky muzea fotografický ateliér inspirovaný 19. stoletím.

Velmi častým místem pro jejich společné dílny byla vila Tugendhat, kde přibližovali práci s velkoformátovou kamerou v interiéru i exteriéru, snažili se předat účastníkům motivaci k tvůrčímu vyjádření prostoru, povzbuzovali je k vytvoření obrazových příběhů. Dílny pořádali i pro děti, seznamovali je s prací ve fotokomoře, vytvářeli fotogramy, a zábavnou formou tak probouzeli jejich zájem o fotografii.

program

1.den

10:00
Sraz v dětském ateliéru Moravské galerie, Husova 14, Brno.

10:00 – 13:30
Seznámení s velkoformátovým fotoaparátem, manipulace a ovládání, nabývání fotografických kazet citlivým materiálem (negativní filmy, barevné diapozitivní filmy, papírové negativy). Základy určování expozice pomocí externích expozimetrů/spotmetrů.

13:30 – 14:00
Oběd a přesun do Husovic, areál Briess.

14:00 – 18:00
Praktická část workshopu v industriálním objektu bývalé sladovny Briess (budova z konce 19. století) a přilehlém okolí (Velká Setinka, splavy a zákoutí areálu).

18:30 – 21:00
Večeře U Průmyslovky s projekcí ukázek prací světových autorů, pracujících s velkoformátovou kamerou.

21:30 – 23:00
Přesun na kopaničář na Kraví hoře, fotografování podvečerní architektury kopaničář na Kraví hoře s výhledem na město. Dosvětlování pomocí halogenových reflektorů. Závěrečné noční vykoupání a společná fotografie.

2.den

10:00
Sraz v dětském ateliéru Moravské galerie, Husova 14, Brno.

10:00-16:00
Základy pozitivního a negativního procesu. Vyvolávání fotografických černobílých materiálů v klasické fotokomoře. Vyvolávání reflektografických negativů z minulého dne. Jejich zpracování v postix. Skenování a převod do digitální podoby.

vyučující

Mgr. Roman Franc

Fotograf, student magisterského programu na Institutu tvůrčí fotografie na Slezské univerzitě v Opavě.

Mgr. Gabriela Kaštanová

Fotografka, absolvovala M.F.A. studium umělecké fotografie na University of North Texas v USA, kde působila též jako asistentka um. fotografie. Spolupracuje s různými fotografickými školami a institucemi např. Moravskou galerií v Brně.

cena

1900 Kč

+ 500 Kč

Pokrytí vstupů do lokalit a základní materiál (barevný pozitivní a černobílý negativní velko-formátový film, zpracování filmů, papírové negativy a černobílé fotografické papíry, chemikálie na pozitivní proces).

přihláška

Pro přihlášení do kurzu volejte:
Roman 777 118 304
Gabriela 739 787 598

Maximální počet studentů 10

Kurz je určen pro začátečníky i pokročilé

www.romanfranc.cz
www.gabrielakolcavova.com

DVOUDENNÍ
FOTOGRAFICKÁ DÍLNA
VELKOFORMÁTOVÝCH KAMER

pro začátečníky i pokročilé

30.–31. července 2011

Dvoudenní fotografická dílna velkoformátových kamer je určena pro začátečníky i pokročilé. Studenti se během kurzu naučí pracovat s velkoformátovou kamerou velikosti 4x5 palců (9x12cm) a budou mít jedinečnou příležitost fotografovat nejen na černobílý negativní film, ale i barevný diapozitivní film. Součástí kurzu bude teorie i praxe základů správné expozice.

Lákavou novinkou tohoto kurzu bude experimentace s noční fotografií a practicum na dvou atraktivních lokalitách zaměřených nejen na architekturu. Tradičně již k tomuto kurzu patří samostatná práce v klasické fotokomoře. Studenti si všechny nafotografované negativy/pozitivy odnesou domů v digitální či papírové podobě.

V roce 2014 organizovali Roman Franc a Gabriela Kolčavová čtyřdenní workshop s názvem *Napříč dokumentem*. Konal se v malé vesničce Ruda na severní Moravě a vedl ho profesor Jindřich Štreit. S organizací pomáhal i fotograf Ondřej Žižka. Pro účastníky této dílny bylo podnětů více než dost, od sobotního fotbalového utkání o putovní pohár starosty přes pouť, kapelu, která chodila vesnicí a u každého domu zahrála jednu až dvě písničky, až po pravidelnou nedělní mši.

Dlouhodobým projektem se staly dílny v Rumunsku, pořádané spolu s Jindřichem Štreitem pravidelně v letech 2016 až 2019 pod názvem *Příběhy současného Banátu*. Jejich cílem bylo zaznamenávat život obyvatel v českých vesnicích, položených vysoko v rumunských horách. Zlom nastal v roce 2020, kdy se dílna odkládala na září, ale pandemická situace nedovolovala její uskutečnění.

Při organizování workshopů oslovil Roman řadu osobností, jako již dříve zmíněného Jocka Sturgese nebo v roce 2014 pro dílnu luminografie Jana Pohribného.

V roce 2018 spolu s Jonem Tonksem uspořádali čtyřdenní portrétní dílnu pro studenty Bath Spa University – Bath School Art of Design.

Pozvánky na workshopy a dílny pořádané Romanem Francem, Gabrielou Kolčavovou, Jindřichem Štreitem

„Z tvorby Romana France mám nejblíž k jeho projektu *House of Essens*, na kterém jsem s ním spolupracovala. Jde o publikaci věnovanou zdánlivě málo atraktivnímu tématu – výstavbě firemního centra. Přesto, že šlo o zakázku s cílem zdokumentovat celý proces, Roman byl schopný velmi živého a mnohovrstevnatého přístupu k viděnému. Kniha obsahuje výborné portréty, zátiší, dokumentární záběry, krajinné celky i inscenace. Na rozdíl od většiny jeho snímků, nekladl až tak velký důraz na vypointované aranžované výjevy, ale povedlo se mu docela přirozeně se vnořit do situace jako celku, se vším, co přirozeně přináší. S Romanem se mi spolupracuje dobře, je z autorů, kteří si dají poradit, co se týče výběru i způsobu adjustace a instalace fotografií. Na jeho fotografickém přístupu oceňuji zejména jeho komunikační schopnosti, schopnost přesvědčit ostatní o svém nápadu a vzbudit v druhých chuť vyjít mu vstříc. Tím vytváří ideální podmínky pro realizaci svých fotografických nápadů.“

LUCIA L. FIŠEROVÁ / KURÁTORKA A TEORETIČKA FOTOGRAFIE

„Romana France znám mnoho let a vždy jsem si vážil jeho postojů k životu. Je to člověk, který nezarmoutí. Tato vlastnost se projevuje i v jeho fotografické práci. Dokáže do fotografie implantovat vtip, humor. Není to však smích prvoplánový, ale jemný, nenápadný, inteligentní. Takto přistupuje k životu samotnému. I když řeší vážné věci, tak vždy s nadhledem a noblesou. Spolupráce s Romanem je radost sama. Neexistuje problém, který by nevyřešil. Dává člověku svobodu. Klade si vysoké, až neuvěřitelné cíle, které dokáže naplnit. Je radostí s ním pobýt. Nezarmoutí a potěší. Kéž by bylo více takových lidí na světě.“ JINDŘICH ŠTREIT / FOTOGRAF A PEDAGOG

Kateřina Svobodová, *portrét Romana France*, 2022

ZÁVĚR

V této práci bylo mým cílem představit fotografickou tvorbu Romana France od jeho prvopočátků, přes osobní rozvoj v oblasti fotografie až po dotknutí se celé řady projektů, na kterých se podílel, ať už zhotovením svých snímků nebo osobní iniciativou. Romanova portrétní tvorba se vyvíjela v návaznosti na různé životní etapy. Od citlivých, světelně a výtvarně stylizovaných portrétů po přímé, detailní, humorné a inscenované.

Díky Romanovi jsem si více uvědomila to, jak jsou důležití lidé kolem nás. Jak je důležité prožít s nimi radost, smutek, smát se s nimi, plakat, snít, ale hlavně nebát se jich. Jak je důležité znát jejich příběh. V Romanovi vidím vypravěče těchto příběhů. I když se jeho tvorba může zdát někdy příliš inscenovaná, odvážná, absurdní, s lehkým náznakem ironie, humorná, svěží nebo „poťouchlá," vždy si najde své příznivce. Ale co je hlavní, to je prožitek ze samotného fotografování. Překonání zábran a radost z výsledného obrazu, na který si musíme počkat a těšit se, až jej dostaneme v podobě „Romanovy pamětnice" do ruky.

Kateřina Svobodová

PŘEHLED VÝSTAV, FOTOGRAFICKÝCH PUBLIKACÍ A ČINNOSTÍ

SAMOSTATNÉ VÝSTAVY

2021 Zillman Art Museum (ZAM), *Watch The Birdie!*, Bangor, Maine, USA
2021 OFF festival, Bratislava, Slovensko
2021 OFF festival, *Sokolové: Věrná garda*, Bratislava, Slovensko
2018 Knihovna Jiří Mahena, *Jmenuji se Hladový Bizon*, Brno
2017 Univerzitní kino Scala, *Jmenuji se Hladový Bizon*, Brno
2017 Galerie Opera, Divadlo Jiřího Myrona, *Sokolové: Věrná garda*, Ostrava
2017 Pictura Gallery, *Sight Lines*, Bloomington, Indiana, USA
2013 Café Steiner, *Brácha*, Brno
2008 Galerie Divadla Husa na provázku, *Portréty*, Brno
2007 Galerie Slévárna (Vaňkovka), *Gipsy Childhood*, Brno
2007 Kavárna Spolek, *Arménie*, Brno
2006 Kavárna Spolek, *Vykřičení*, Brno

SPOLEČNÉ VÝSTAVY

2022 Common Opava, Fotofestiwal, OFF Piotrkowska, Lódź, Polsko
2022 30+. 30 Muzeum Miejskie w Zabrzu, Zabrze–Art Photo Budapest, Galeria Sztuki współczesnej, Opolski Festiwal Fotografii, Mesiac fotografie, Bratislava, Prague Photo, Praha, Galeria Sztuki Współczesnej BWA, Katowice, Fotofestivwal 2022, Lódź, Polsko
2021 FAR center for contemporary Arts, *Velvet Generation*, Indiana, Bloomington, USA
2021 30+. 30 let Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě, Dům umění, Opava
2021 *Instytut Fotografii Twórczej Uniwersytetu Śląskiego w Opawie. Trzy dekady*. Galeria Sztuki Wspólczesnej BWA, Katowice, Polsko
2021 *Opawska Szkola Fotografii*. Galeria Sztuki Wspólczesnej, Opole, Polsko
2020 *Tři dekády*, *Institut tvůrčí fotografie FPF Slezská univerzita v Opavě,* Uměleckoprůmyslové museum, dům U Černé Matky Boží, Praha
2019 FotoFest at Silver Street Studios, *Velvet Generation*, Houston, USA
2017 České centrum v Berlíně, *Innere Gebiete*, Institut tvůrčí fotografie FPF Slezská univerzita v Opavě, Berlín, Německo
2017 Pictura Gallery at The Photography Show presented by AIPAD, New York, USA
2016 Galerie Hlavního města Prahy, *Čtvrt století*, Institut tvůrčí fotografie FPF Slezská univerzita v Opavě, Praha
2015 *25 let Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě*, Galéria Medium, Bratislava, Slovensko
2015 Pictura Gallery, *YOU: Never Too Close*, Bloomington, IN, USA
2014 Czech Center New York, *YOU: Never Too Close*, New York, USA
2010 Linacre College, University of Oxford, *Institute of Creative Photography, Silesian University in Opava*, Oxford, Velká Británie
2010 Galerie Měsíc ve dne, *Fotografie Gabriela Kolčavová/Roman Franc*, České Budějovice
2010 Zámecká Galerie, Konice
2010 Lesley Nowlin Gallery, Austin, Texas, USA
2009 Dům pánů z Kunštátu, výstavní síň Trojka, Skupina Steiner, Brno
2009 Caffé Minor, Skupina Steiner *Portréty*, Brno
2008 Caffé Minor, Skupina Steiner, *Co se děje v kávě*, Brno
2007 Second Cities, Košice, Slovensko

KURÁTORSKÁ ČINNOST

2013 *PŘIROZENĚ: KAREL NOVÁK A JOCK STURGES*, kurátor výstavy fotografií pro Moravskou galerii, Brno
2014 *PŘIROZENĚ: KAREL NOVÁK A JOCK STURGES*, kurátor výstavy fotografií pro Dům umění v Bratislavě, festival Měsíc fotografie, Bratislava, Slovensko
2015 *Karel Novák: Přirozeně*, autor knihy a kurátor, nakladatelství BiggBoss, Praha

PEDAGOGICKÁ ČINNOST

2018 Masterclass Photography Workshop with Jon Tonks for School of Art and Design, Bath Spa University, Bath, UK
2016–2019 *Příběhy současného Banátu I–IV.*, fotografické dílny s Jindřichem Štreitem, Gabrielou Kolčavovou, Banát, Rumunsko
2014 *Napříč dokumentem*, sociálně dokumentární dílna s Jindřichem Štreitem, Ruda
2014 Luminografie s hostem Janem Pohribným
2013–2014 Dokumentace života benediktinských mnichů v benediktinském klášteře Rajhrad (J. B. Santini-Aichl), Rajhrad
2013 Portrétní fotografická dílna s Jockem Sturgesem, Moravská galerie, Brno
2012–2015 Workshopy ve Vile Tugendhat (od Miese van der Rohe), dědictví UNESCO, zaměřené na architekturu, interiér, exteriér, dílny pro děti, Brno
2012–2013 Portrétní dílny pro Foto Školu Brno, Brno
2012 SHOTS magazine no. 118, The Portfolio Issue, portfolio published in this issue as the cover story
2011–2014 Portrétní a dokumentární dílny pro školu Photogenia, Brno
2011–2014 Fotografické workshopy a dílny pro Moravskou galerii

PŘEHLED FOTOGRAFICKÉ ČINNOSTI

2007–2008 Novinářská a reportážní fotografická činnost, Brno
2008–2011 Fotografická činnost pro Kancelář prezidenta Václava Havla, Praha
2009–2012 Fotograf nadace Forum 2000, Praha
2013–2015 Scénář pro Českou televizi (Já budu Einstenem!), Praha
2015–2018 Dobrý život sokola Bendy, celovečerní dokument v koprodukci s Českou televizí a nezávislou filmovou produkční společností Endorfilm, scénárista a asistent režie Pavla Jurdy
2009–trvá, Volná fotografická činnost

FOTOGRAFICKÉ PUBLIKACE

2021 *Watch The Birdie!*, Zillman Art Museum ve spolupráci s FRA FRA studio, ISBN 978-80-11-00196-4
2019 *Velvet Generation*, Fotofest, Pictura Gallery at the FAR Center for Contemporary Arts, ISBN 978-0-9718044-3-2
2017 *Jmenuji se Hladový Bizon*, Roman Franc s Institutem tvůrčí fotografie, ISBN 978-80-270-0737-0
2016 *House of Essens*, Tiskárna Helbich, a.s., Brno, ISBN 978-80-906018-7-1
2015 *Karel Novák: Přirozeně*, BiggBoss, ISBN 978-80-906019-3-2
2014 *YOU: Never Too Close*, katalog k výstavě v New Yorku, Brno
2013 *My a Jóga*, fotografická příloha v knize, Praha, ISBN 978-80-260-3801-6

ZASTOUPENÍ VE SBÍRKÁCH

Moravská Galerie, Brno
Museum of Fine Arts Houston, Houston, Texas, USA
University of Maine Museum of Art, Zillman Art Museum, Bangor, Maine, USA
Library of Congress, Washington D. C., USA
Museum of Modern Art Rio de Janeiro, Brazílie
Soukromé sbírky v České republice, Velké Británii, ve Spojených státech, v Kanadě, v Japonsku

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

LITERATURA

ANDĚL, Jaroslav, 2012. *Myšlení o fotografii / I, průvodce modernitou v analogii textů*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze. ISBN 978-80-7331-235-0.

BIRGUS, Vladimír a Jan MLČOCH, 2010. *Česká fotografie 20. století*. Praha: Nakladatelství KANT. ISBN (Czech Edition): 978-80-7437-026-7 (KANT)

FOTOFEST Inc., 2019. *Velvet Generation*. Houston, TX: Pictura Gallery at the FAR Center for Contemporary Arts. ISBN 978-0-9718044-3-2.

FRANC, Roman, 2009. Magisterská diplomová práce: *Analýza sportovní fotografie v Brněnském deníku*. MUNI, Brno

FRANC, Roman, 2010. Teoretická bakalářská práce: *Karel Novák: naturismus ve fotografii*. Opava: Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě. Inventární číslo: Bc - 398/10.

FRANC, Roman, 2016. Teoretická diplomová práce: *Dva póly naturistické fotografie: Karel Novák - Jock Sturges*. Opava: Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě. Inventární číslo: Mg-162/16.

FRANC, Roman, 2021. *Watch The Birdie!* Bangor, Maine: Zillman Art Museum ve spolupráci s FRA FRA studio.: ISBN 978-80-11-00196-4.

FRANC, Roman a Pavel JURDA, 2017. *Jmenuji se Hladový Bizon*. Brno: Roman Franc s Institutem tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě. ISBN 978-80-270-0737-0.

FRANC, Roman, 2016. *House off Essens*. Brno: Tiskárna Helbich, a. s. ISBN 978-80-906018-7-1.

FRANC, Roman, 2015. *KAREL NOVÁK: PŘIROZENĚ*. Praha: Biggboss. ISBN 978-80-906019-3-2.

KOLČAVOVÁ, Gabriela, Vojtěch V. SLÁMA, Roman FRANC a Ondřej ŽIŽKA, 2014. *YOU: Never Too Close.* Brno: Tiskárna Helbich, a. s. ISBN 978-80-260-5775-8.

INTERNETOVÉ ZDROJE

ARBUS, Diane. Identical Twins, Roselle, N.J. | The Art Institute of Chicago. Downtown Chicago's #1 Museum | The Art Institute of Chicago [online]. Dostupné z: https://www.artic.edu/artworks/67958/identical-twins-roselle-n-j

ARTFFORUM. [online]. Dostupné z: https://www.artforum.com/print/reviews/201208/richardavedon-38841

BIVAK RECORDS – Hudební vydavatelství. [online]. Dostupné z: https://bivakrecords.cz

BRNĚNSKÝ DENÍK.CZ, [online]. Copyright © [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://brnensky.denik.cz/kultura_region/kalendar-roku-zachycuje-portrety-lidi-kteri-se-hrde-hlasi-ksokolske-garde-20190207.html

BRNĚNSKÝ DENÍK OBRAZEM: Fotografie a citáty v centru připomínají Pouť smíření - Brněnský deník. Brněnský deník - informace, které jsou vám nejblíž [online]. Copyright © [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/obrazem-fotografie-acitaty-v-centru-pripominaji-pout-smireni-20151019.html

BRNĚNSKÝ DENÍK. Copyright ©. Láskyplně pozorují své nejbližší. V Brně, a nyní také v New Yorku. [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://brnensky.denik.cz/kultura_region/laskyplne-pozoruji-sve-nejblizsi-v-brne-a-nyni-take-v-new-yorku-20140321.html

ČESKÉ CENTRUM NEW YORK, České centrum New York / Home./ [online]. Copyright © Julian Veverica [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://new-york.czechcentres.cz

ČESKÝ ČLOVĚK – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Český_člověk

ČESKÁ OBEC SOKOLSKÁ, Copyright © 2022. [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.sokol.eu

ČESKÁ TELEVIZE. [online]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3496172-vzacny-archiv-fotografii-malem-skoncil-na-skladce-ted-odstartoval-projekt-fenomen

ČESKÝ ROZHLAS, Copyright © 1997. V 84 letech propaguje Moravu a Sokola po celém světě | Brno. Český rozhlas Brno [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://brno.rozhlas.cz/v-84-letech-propaguje-moravu-a-sokola-po-celem-svete-6457605

DALAJLÁMA – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Dalajláma

DIVADLO HUSA NA PROVÁZKU. Divadlo Husa na provázku - současnost [online]. Dostupné z: https://www.provazek.cz/cs/soucasnost

/DNB/ - Denisa Nová. /DNB/ - Denisa Nová [online]. Copyright © Fashion and accessories designed by [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.denisanova.cz

DOBRÝ ŽIVOT SOKOLA BENDY, (2018) – Filmový přehled. Redirecting to https://www.filmovyprehled.cz/cs [online]. Copyright © [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.filmovyprehled.cz/cs/film/401806/dobry-zivot-sokola-bendy

DŮM UMĚNÍ MĚSTA BRNA. Hlavní strana [online]. Dostupné z: https://www.dum-umeni.cz/historie/t8314

EBBETS C. Charles,|Stephanie Huesler. Stephanie Huesler | My ponderings, research, tidbits & the nuts and bolts of good writing. [online]. Copyright © Bettmann Archives, Corbis [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://stephaniehuesler.com/tag/charles-c-ebbets/

ESSENS Czech. Copyright © Essens 2022. [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.essens.cz/essens.php?lang=en
FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ. Fakulta výtvarných umění VUT. Copyright © 2022 [online]. FaVU VUT [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.favu.vut.cz
FORUM 2000 – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Forum_2000
FORUM 2000, Copyright © 2021 [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.forum2000.cz/en/homepage
FRANC, Roman. [online]. Dostupné z: https://www.romanfranc.cz
FRANC, Roman, 2009. učo 102238: Magisterská diplomová práce: Analýza sportovní
fotografie v Brněnském deníku. Informační systém [online]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/yu61o/
FRANC, Roman a Julien MAUVE. FAR Center for Contemporary Arts. [online]. Copyright © [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://thefar.org/pictura-gallery/exhibits/roman-franc-julienmauve
FRANC, Roman. Watch the Birdie! - Zillman Art Museum - University of Maine. Zillman Art Museum — Maine's Modern and Contemporary Art Museum [online]. Dostupné z: https://zam.umaine.edu/roman-franc-watch-the-birdie/
CHM Montalivet - Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/CHM_Montalivet
INTERPRETACE 2: Sensing the Night - Vila Tugendhat. Copyright © 2010. [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.tugendhat.eu/vila-online/interpretace/interpretace-2/
KANE, Art, Snap Galleries Limited [online]. Copyright © Art [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.snapgalleries.com/portfolio-items/art-kane/
MALOMĚŘICE A OBŘANY. Maloměřice a Obřany: Titulní stránka [online]. Dostupné z: https://www.malomerice.cz
MORAVSKÁ GALERIE V BRNĚ, Fotografie a nová média. strana [online]. Copyright © 2010 [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: http://old.moravska-galerie.cz/moravska-galerie/o-galerii/sbirky/fotografie.aspx
NALOUČANY. Copyright © [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.naloucany.cz
NAVAHOVÉ - Czech Wikipedia. Redirecting to //wp-cs.wikideck.com/Hlavn%C3%AD_strana [online]. Dostupné z: https://wp-cs.wikideck.com/Navahové
POHOŘELICE - Pouť smíření. Copyright © 2022. [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: http://www.pohorelice.cz/pout-smireni
PORTÁL REGIONU VYŠKOVSKO, RegionVyškovsko.cz [online]. Dostupné z: https://www.regionvyskovsko.cz/zpravy/kultura/fotogalerie-8055--Krenovicky-sokol-Miroslav-Bendapoleti-s-filmari-do-USA. html?image=10620
SALIGNAC, Eugene – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Eugene_de_Salignac
SHOTS, magazine, 2012. Shots No. 118. [online]. Dostupné z: https://shotsmag.com/collections/back-issues/products/no-118-winter-2013
SLAVIN, Neal. [online]. Dostupné z: https://www.nealslavin.com
SLAVIN, Neal. Laurence Miller Gallery. [online]. Dostupné z: http://www.laurencemillergallery.com/artists/neal-slavin
SOKOL (spolek) – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sokol_(spolek)
SOKOL VĚRNÁ GARDA — kalendář 2019. Copyright © 2018. Sokol Věrná garda — kalendář2019. [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.vernagarda.cz
STEINER Group: Co se děje v kávě |. [online]. Dostupné z: https://artalkweb.wordpress.com/2008/11/02/steiner-group-co-se-deje-v-kave/
STURGES, Jock - Wikipedia. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Jock_Sturges
ŠEDÁ, Kateřina. [online]. Dostupné z: https://www.katerinaseda.cz
TIC BRNO, příspěvková organizace. TIC BRNO, příspěvková organizace [online]. Copyright © [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.ticbrno.cz
TONKS, Jon - Photographer. [online]. Dostupné z: https://www.jontonks.com
VELVET GENERATION. | FAR Center for Contemporary Arts. [online]. Copyright © [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://thefar.org/pictura-gallery/exhibits/velvet-generation
VHLF Staff – The Vaclav Havel Library Foundation. The Vaclav Havel Library Foundation Copyright © 2022 [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: https://www.vhlf.org/about-us/staff/
YOU. Never Too Close. České centrum v New Yorku. Copyright © 2022. [online]. [cit. 20. 07. 2022]. Dostupné z: http://art-nerd.com/newyork/you-never-too-close-at-bohemiannational-hall/
ZAKARIA, Fareed – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Fareed_Zakaria

JMENNÝ REJSTŘÍK

A
Abbott, Berenice **173**
Ambroz, Miroslav **84, 173, 175, 186**
Arbus, Diane **122, 174**
Armutidisová, Irena **13**
Avedon, Richard **122, 187**

B
Baez, Joan **110**
Barnová, Frank, Michala **44**
Bártl, Lukáš **77**
Bartoška, Jiří **48**
Baumann, Zygmunt **56**
Benčíková, Barbora **136**
Benda, Antonín **72**
Benda, Miroslav **62, 63, 65, 70, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 185, 186**
Bendová, Jana 72
Beran, Jan 13
Birgus, Vladimír ***poděkování*, 35, 45, 186**
Black Horse Mitchel (Černý kůň) **89, 90, 95**
Blatná, Denisa **15**
Borovička, Milan **15**
Brož, Vladimír (Vladimir 518) **45**
Budík, Miloš **13**
Burian, E. F. **47**
Burian, Pavel **108**
Burtynsky, Edward **173**

C, Č
Cílek, Václav **89**
Čerbák, Roman **150**
Černík, Artuš **13**

D
De Salignac, Eugene **98, 99, 187**
Dias, Pavel **13**
Donutil, Miroslav **48**
Drinková, Kristýna **128**
Dufek, Antonín **15**
Dvořák, Jiří **13**
Dvořák, Petr **136**

E
Ebbets, C., Charles **98, 99, 187**
Evans, Steven **84, 186**

F
Ferebauer, Petr **28**
Fišer, Jan **15, 80, 81, 84, 85**
Fišerová, L., Lucia **45, 93, 99, 150, 174, 180**
Flaška, Jan **16**
Forejt, Jan **77**
Forman, Miloš **65**
Fragner, Gabriel **74, 120, 121, 142, 144, 145, 160**
Franc, Roman ***poděkování*, 1–187**
Fügner, Jindřich **70**
Fuksa, Richard **15**
Funke, Jaromír **16**

G
Ginsberg, Allan **122**
Gjamccho, Tändzin **55**
Glassner, Anne **136**
Glucksmann, André **87**
Gravlejs, Ivars **13**
Grmolenská, Martina **44**

H
Halas, František **13**
Hanke, Jiří **122, 123**
Havel, Václav **4 7, 48, 50, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 63, 64, 109, 110, 146, 185, 186**
Havlíček, Adam **3, 30, 31**
Hejkalová, Neli **136**
Heřmánek, Karel **48**
Hine, Lewis **99**
Hinšt, Antonín **13**
Hladík, Michal **128**
Hlavica, Martin **128**
Hockney, David **173**
Hochová, Dagmar **16**
Hopper, Edward **173**
Horák, Jiří **13**
Hradil, Jiří **146**
Hrubý, Otto, Karel **12, 13**
Husák, Gustáv **48**

CH
Chládek, Petr **105, 148**

I
Illnerová, Helena **29**
Ishikawa, Akihiro **72, 75**

J
Jančárek, Petr **52, 58, 69**
Javůrek, Tomáš **13**
Jeníček, Jiří **16**
Jindra, Jan **77**
Jirásek, Václav **13, 15**
Jurda, Pavel **60, 77, 79, 89, 93, 95, 96, 99, 185, 186**
Jůva, Vladimír **7**

K
Kamenický, Josef **12**
Kameník, Petr **18**
Kane, Art 122 **187**
Karlas, Otakar ***poděkování***
Kastnerová, Alena **150**
Kinghorn, George **173, 175**
Klenovský, Martin **150**
Kolář, Viktor **18**
Kolčavová, Gabriela **14, 15, 16, 44, 80, 81, 84, 178, 179, 184, 185, 186**
Kolínská, Rút **28**
Konečný, Jiří **77**
Kostelecký, David **151**
Košťál, Rostislav **13, 15**
Koudelka, Josef **24, 26, 47**
Kovář, Michal **96, 99, 166**
Kozumplík, Miloš **44**
Kratochvíl, Antonín **18**
Krejčí, Jaroslav **26**
Krejzek, Petr **15**
Kubíčková, Klára **27, 62, 65**
Kusčynskyj, Taras **15**

L
Leibovitz, Annie **122**
Lerch, Paul **6**
Liftone-Zolin Pamela, John **89**
Lichtenstein, Roy **173**
Linhart, Patrik **152**
Lipták, Jiří **151**
Lorm, Hieronymus **89**
Loula, Ondřej **96**
Lutterer, Ivan **122, 123**

M
Mackovič, David **19, 32, 59, 66, 68, 82, 83, 95, 98, 150, 174**
Mahen, Jiří **47, 93, 184**
Malijevský, Igor **84, 186**

Malý, Jan **122, 123**
Mára, Pavel **35**
Mário **67**
Maršálek, František **13**
Mauve, Julien **172, 173, 187**
Miča, Radek **50**
Mička, Petr **146**
Monika, Sofie **133**
Morávek, Vladimír **46, 47, 48, 56, 58**
Motal, Jan **6, 18, 19**
Motejl, Otakar **26, 27**
Moucha, Josef **61**
Muselík, Roman **15**
Mysliveček, Boris **47**
Myška, Miroslav **13, 15**

N
Nakeshu, Mizuki **136**
Nedbálková, Kateřina **150**
Nedvěd, Jan **136**
Nedvěd, Milan ***poděkování*, 45, 88, 93, 95, 99, 128, 131, 174**
Němec, Bohumil **12**
Němec, Tomki **56**
Niklová, Pavla **65, 80**
Nohel, Jaroslav **12**
Norman, Jean, Roy **122**
Nová, Denisa **133, 134, 187**
Nováček, Tomáš **15**
Novák, Karel **30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 185, 186**

O
Ostrčilík, Jaroslav **102**

P
Pátek, Jiří **15, 17, 37, 124, 150**
Pavlíček, Jan (Hladový Bizon) **89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 184, 186**
Pepe, Dita **122**
Perkof, Natalia **133**
Podestát, Václav ***oponent***
Pohribný, Jan **136, 179, 185**
Pokorný, Marek **37**
Poláček, Jiří **122, 123**
Polívka, Bolek **48**
Ponešová, Barbora **15**
Pospěch, Tomáš **45**
Pospíšil, Zdeněk **47**
Povolný, František **12**
Procházka, Radim **93**

R
Rychlík, Břetislav **56**

S, Š
Sasakawa, Yohei **52**
Seifert, Jaroslav **13**
Sekot, Aleš **7, 12**
Seven, Chicago **122**
Scherhaufer, Peter **47**
Sikula, Petr **13, 15**
Skalník, Joska **56**
Skoupil, Vladimír **13**
Skoupilová, Soňa **13**
Sláma, V. Vojtěch **6, 15, 16, 18, 80, 81, 84, 85, 186**
Slámová, Mirka **80**
Slavin, Neal **122, 123**
Sobek, Evžen **13**
Spilka, Vilém **136, 137, 138, 140, 141, 142, 143**
Srba, Bořivoj **47**
Stefkovič, Jean **77**
Stehlík, Lubomír **102, 103**
Stieglitz, Alfred **65**
Stipsits, Alexander **89, 90**
Stöhr, Martin **150, 152**
Stránský, Jiří **26, 27**
Stulír, Drahomír **103**
Stulírová, Markéta **44, 84**
Sturges, Jock **35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 179, 185, 186**
Sucharda, Jan **13**
Svačina, Karel **16**
Svoboda, Jan **16**
Svoboda, Jaromír **26**
Šálek, Václav **56**
Šedá, Kateřina **128, 129, 130, 131, 132**
Šreková, Simona **13**
Štědroň, Miloš **47**
Štreit, Jindřich **179, 181, 185**

T
Táborský, Hugo **12**
Talafa, Radek **4**
Tálská, Eva **29, 47**
Tarkovský, Andrej **80, 81**
Tichý, Josef **13**
Tom **139, 140**
Tonks, Jon **113, 114, 116, 117, 118, 119, 179, 185, 187**
Továrek, Antonín ***poděkování***
Továrková, Helena **6, 41, 115, 177**
Tucker, Wilkes, Anne **85, 160**
Tyrš, Miroslav **70**

U
Uhde, Milan **48**

V
Václavek, Bedřich **13**
Velkoborský, Petr **89, 120, 160**
Vidlák, Martin **48, 57**
Víšek, Jiří **13, 15, 35**
Vrabec, Marek **146, 153**
Vránová, Jana **77**
Vtípil, Tomáš **113**
Vybíral, Martin **13, 15**

W
Warhol, Andy **122, 173**
Weston, Edward **1**
Wong **84**

Z, Ž
Zakaria, Fareed **53, 55, 56, 186**
Zatloukal, Pavel **56**
Zedníček, Pavel **48**
Zillman, Linda, Donald **173**
Zimmer, Lori **84**
Zmrzlá, Simona **49**
Zykmund, Jiří **15**
Židlický, David **15**
Židlický, Vladimír **13**
Žižka, Ondřej **15, 16, 80, 81, 85, 160, 179**

Kateřina Svobodová © 2022